

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑
เฉลี่ย พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๖

เก็บตักนักธรรมตรี

สอบธรรมสนามหลวง ๑๐ พ.ศ.

รวบรวมแนวข้อสอบเก่าปีที่ผ่านมา มาของสนามหลวง จัดเรียง
ใหม่ตามเนื้อหาแต่ละบท เพื่อง่ายต่อการทบทวน และคาดเดา
ทิศทางข้อสอบได้เป็นอย่างดี

*แนวข้อสอบนักธรรมตรี ๑๐ พ.ศ. ย้อนหลัง

วิชาวินัยมุข (๑๐๐ คะแนน)

วิชาพุทธประวัติและศาสนพิธี (๑๐๐ คะแนน)

วิชาธรรมวิภาค (๑๐๐ คะแนน)

วิชากระทุ้งธรรม (๑๐๐ คะแนน)

รวบรวมโดย พระอดิคุณ ลีตวโร แผนกธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรม
วัดพระธรรมกาย ปี พ.ศ. ๒๕๔๗

สารบัญ

เก็บตกปัญหา ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๕๖

คำนำ	หน้า	หน้า
	๑	
วินัยมุข	๑	๑๐
กัณฑ์ที่ ๑ อนุศาสน์	๒	๑๐
อุปสัมปทา	๒	๑๐
กัณฑ์ที่ ๒ พระวินัย	๒	๑๑
กัณฑ์ที่ ๓ สิกขาบท	๓	๑๑
กัณฑ์ที่ ๔ ปาราชิก ๔	๓	๑๑
กัณฑ์ที่ ๕ สังฆาติเสศ ๑๓	๓	๑๑
กัณฑ์ที่ ๖ อนียต ๒	๔	๑๑
กัณฑ์ที่ ๖ นิสสัคคียปาจิตติย ๓๐	๔	๑๑
กัณฑ์ที่ ๖ จีวรวรรคที่ ๑	๔	๑๒
กัณฑ์ที่ ๖ ปัตตวรรคที่ ๓	๕	๑๒
กัณฑ์ที่ ๖ มุสาวาทวรรคที่ ๑	๕	๑๒
กัณฑ์ที่ ๖ โภชนวรรคที่ ๔	๕	๑๓
กัณฑ์ที่ ๖ อเจลกวรรคที่ ๕	๕	๑๓
กัณฑ์ที่ ๖ สัปปาณวรรคที่ ๗	๖	๑๓
กัณฑ์ที่ ๖ รตนวรรคที่ ๕	๖	๑๔
กัณฑ์ที่ ๖ ปาฏิเทศนียะ ๔	๖	๑๔
กัณฑ์ที่ ๖ เสด็จวัตร ๗๕	๖	๑๕
กัณฑ์ที่ ๖ อธิกรณสมณะ	๗	๑๕
กัณฑ์ที่ ๑๐ มาตรา	๗	๑๖
พุทธประวัติ	๗	๑๖
บทนำ	๘	๑๖
ปริเฉทที่ ๑ ชมพูทวีปและประชาชน	๘	๑๖
ปริเฉทที่ ๒ สักกชนบทและศากวงศ์	๘	๑๖
ปริเฉทที่ ๓ พระศาสดาประสูติ	๘	๑๗
ปริเฉทที่ ๔ เสด็จออกบวรพชา	๘	๑๗
ปริเฉทที่ ๕ ตรัสรู้	๘	๑๘
พระพุทธธรรม		๑๙

สารบัญ

เฉลยปัญหา ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ – ๒๕๕๖

		หน้า		หน้า	
	วินัยมุข		ปริเฉทที่ ๖	เสวยวิมุตติสุข	๓๘
กัณฑ์ที่ ๑	อนุศาสน์	๒๑	ปริเฉทที่ ๗	ส่งพระสาวกไปประกาศ	๓๙
	อุปสัมปทา	๒๑		พระศาสนา	
กัณฑ์ที่ ๒	พระวินัย	๒๒	ปริเฉทที่ ๘	เสด็จกรุงราชคฤห์	๔๐
กัณฑ์ที่ ๓	สิกขาบท	๒๔	ปริเฉทที่ ๙	ทรงบำเพ็ญพุทธกิจใน	๔๐
กัณฑ์ที่ ๔	ปาราชิก ๔	๒๕		แคว้นมคธ	
กัณฑ์ที่ ๕	สังฆาติเสศ ๑๓	๒๖	ปริเฉทที่ ๑๑	เสด็จแคว้นโกศล	๔๑
	อนิยต ๒	๒๗	ปริเฉทที่ ๑๒	ปรินิพพาน	๔๑
กัณฑ์ที่ ๖	นิสสัคคียปาจิตติย์ ๓๐	๒๗		ศาสนพิธี	
	จีวรวรรคที่ ๑	๒๗	บทนำ		๔๓
กัณฑ์ที่ ๗	ปัตตวรรคที่ ๓	๒๗	บทที่ ๑	กุศลพิธี	๔๔
	มุสาวาทวรรคที่ ๑	๒๙	บทที่ ๒	บุญพิธี	๔๔
	โภชนวรรคที่ ๔	๒๙	บทที่ ๓	ทานพิธี	๔๕
	อเจลกวรรคที่ ๕	๒๙	บทที่ ๔	ปกิณณพิธี	๔๕
	สัปปาณวรรคที่ ๗	๓๐		ธรรมวิภาค	
กัณฑ์ที่ ๘	รัตนวรรคที่ ๙	๓๐	ทูกะ	คือหมวด ๒	๔๓
	ปาฏิเทศนียะ ๔	๓๑	ติกะ	คือหมวด ๓	๔๘
กัณฑ์ที่ ๙	เสขียวัตถ์ ๗๕	๓๑	จตุกกะ	คือหมวด ๔	๕๐
	อธิกรรมสมณะ	๓๒	ปัญจกะ	คือหมวด ๕	๕๒
กัณฑ์ที่ ๑๐	มาตรา	๓๒	นักกะ	คือหมวด ๖	๕๓
	พุทธประวัติ		สัตตกะ	คือหมวด ๗	๕๓
บทนำ		๓๓	อัญฐกะ	คือหมวด ๘	๕๔
ปริเฉทที่ ๑	ชมพูทวีปและประชาชน	๓๓	นวกะ	คือหมวด ๙	๕๔
ปริเฉทที่ ๒	สักกชนบทและศากวงศ์	๓๔	ทสกะ	คือหมวด ๑๐	๕๕
ปริเฉทที่ ๓	พระศาสดาประสูติ	๓๕	คิหิปฏิบัติ	จตุกกะ คือ หมวด ๔	๕๕
ปริเฉทที่ ๔	เสด็จออกบรรพชา	๓๖		ปัญจกะ คือ หมวด ๕	๕๖
ปริเฉทที่ ๕	ตรัสรู้	๓๗		นักกะ คือ หมวด ๖	๕๘
			กระทำกรรม	โครงสร้างการเขียนกระทู้	๖๐

คำนำในการจัดพิมพ์ ครั้งที่ ๑

คู่มือเก็บตักนักธรรมตรี สอบธรรมสนามหลวง ๑๐ พ.ศ. ฉบับนี้ จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาการอ่านปัญหาเฉลยข้อสอบธรรมสนามหลวงที่มีจำนวนข้อสอบมากและไม่ได้จัดเรียงหมวดหมู่ตามเนื้อหาในหนังสือเรียน เป็นแต่เพียงการนำข้อสอบแต่ละปีมาเฉลย ทำให้นักเรียนใช้เวลาทำความเข้าใจแนวข้อสอบมาก ผู้จัดทำจึงได้จัดเรียงปัญหาเฉลยใหม่ โดยปรับให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาแต่ละบท ประกอบด้วยวิชาวินัยมุข พุทธประวัติ ศาสนพิธี ธรรมวิภาค และกระพุทธรูป เพื่อให้ผู้อ่านให้ฝึกทำเป็นแนวข้อสอบท้ายบทเรียน และให้สามารถเห็นแนวการออกข้อสอบธรรมสนามหลวงในแต่ละวิชาในปีที่ผ่านมาได้ โดยรวบรวมปัญหาเฉลยไว้ ๑๐ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๔๖ - พ.ศ.๒๕๕๖

ผู้จัดทำหวังว่านักเรียนผู้เข้าสอบนักธรรมตรีจะได้ประโยชน์จากการศึกษาคู่มือฉบับนี้ โดยสามารถคาดเดาแนวการออกข้อสอบธรรมสนามหลวงได้ และเพื่อเป็นการทบทวนก่อนสอบธรรมสนามหลวง เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการสอบนักธรรมตรีมากยิ่งขึ้น

ขออำนาจบุญกุศลที่เกิดจากการจัดทำคู่มือเก็บตักนักธรรมตรี สอบธรรมสนามหลวง ๑๐ พ.ศ. เล่มนี้ อุทิศให้แก่โยมบิดา มารดาและญาติมิตร และขออนุโมทนาบุญกับเจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์ คือ กัลยาจิรพร สีนสง ที่ได้มีกุศลจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์ร่วมบุญในการจัดทำคู่มือเล่มนี้ถวายเป็นธรรมทาน ขอขอบคุณ กัลยาจินดนา บุญเลี้ยง ช่วยในการจัดหาทุน กัลยาสร้อยศจี ศรีสันติสุขช่วยในการจัดทำรูปเล่ม ตลอดจนคณาจารย์และเจ้าหน้าที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกายทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้คู่มือเล่มนี้เกิดขึ้นมาได้สำเร็จ

ขอให้ทุกท่านจงมีความสุข ความเจริญรุ่งเรืองในร่มเงาบรรพบุรุษศาสนาสืบไป ให้มีดวงปัญญาสว่างไสว รู้แจ้งเห็นแจ้งในธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้โดยง่าย โดยเร็วพลันเทอญฯ

ขอขอบคุณและอนุโมทนาบุญ

พระอดิคุณ จิตวโร

สิงหาคม ๒๕๕๖

กัณฑ์ที่ ๑

อนุสาสน์ (น. ๒๑)

๑. ภิกษุผู้ปฏิบัติอย่างไร จึงชื่อว่ามศีล? (๒๕๕๕)
๒. นิสสัย ๔ ในอนุสาสน์ ๘ อย่าง หมายถึงอะไร? มีอะไรบ้าง? (๒๕๕๕)
๓. นิสสัย คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? (๒๕๕๓)
๔. อรณียกิจ ๔ คืออะไร? ข้อที่ ๓ ว่าอย่างไร (๒๕๕๑)

กัณฑ์ที่ ๑

อุปสัมปทา (น. ๒๑)

๑. อกรณียกิจ คือกิจที่บรรพชิตไม่ควรทำ มีกี่อย่าง? อะไรบ้าง? (๒๕๕๖)
๒. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำซึ่งเรียกว่า อกรณียกิจ มีกี่อย่าง? อะไรบ้าง? (๒๕๔๘)
๓. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำเรียกว่าอะไร? มีอะไรบ้าง? (๒๕๔๘)
๔. อุปสัมปทา (การอุปสมบท) มี ๓ วิธี ในปัจจุบันใช้วิธีไหน? กำหนดสงฆ์อย่างต่ำไว้เท่าไร? (๒๕๔๓)
๕. นิสสัยและอกรณียกิจคืออะไร? ทั้ง ๒ อย่างรวมเรียกว่าอะไร? (๒๕๔๓)

กัณฑ์ที่ ๒

พระวินัย (น. ๒๒-๒๔)

๑. อาบัติ คืออะไร? อาการที่ภิกษุต้องอาบัติมี ๖ อย่าง จงบอกมาสัก ๓ อย่าง (๒๕๕๖)
๒. อเตกัจฉา และสเทกัจฉา ได้แก่อาบัติอะไร? ทั้ง ๒ อย่างนั้น ภิกษุต้องเข้าแล้ว จะเกิดโทษอย่างไร? (๒๕๕๕)
๓. พระภิกษุผู้รักษาพระวินัยดีโดยถูกต้องแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไร? (๒๕๕๔)
๔. ศึกษา ศึกษาบท และอาบัติ ได้แก่อะไร? (๒๕๕๔)
๕. อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติ มีอะไรบ้าง? (๒๕๕๔)
๖. ครุกาบัติ ที่แก้ไขได้ก็มี ที่แก้ไขไม่ได้ก็มี ที่แก้ไขได้แต่อาบัติอะไร ที่แก้ไขไม่ได้แต่อาบัติอะไร? (๒๕๕๔)
๗. พระวินัย ได้แก่อะไร? ศึกษาบทที่เป็นอเตกัจฉา คือที่ภิกษุล่วงละเมิดแล้วไม่สามารถจะแก้ไขได้ ได้แก่อะไร? (๒๕๕๓)
๘. พุทธบัญญัติและอภิสมจาร คืออะไร? ทั้ง ๒ รวมเรียกว่าอะไร? (๒๕๕๒)
๙. อาบัติ คืออะไร? อาบัติที่เป็นโลกวัชระและที่เป็นปณณัตติวัชระหมายความว่าอย่างไร? จงยกตัวอย่างประกอบด้วย (๒๕๕๒)
๑๐. พระศาสดาทรงบัญญัติพระวินัยไว้เพื่ออะไร? (๒๕๕๐)
๑๑. อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติ มีเท่าไร? ต้องด้วยไม่ละอาย มีอธิบายอย่างไร? (๒๕๕๐)
๑๒. เมื่อภิกษุต้องอาบัติแล้ว จะพึงปฏิบัติอย่างไร? (๒๕๕๐)
๑๓. พระศาสดาผู้เป็นสังฆบิดรดูแลภิกษุสงฆ์ ทรงทำหน้าที่ทางพระวินัยอย่างไร? (๒๕๔๙)

๑๔. ทำไมต้องมีพระวินัยสำหรับปกครองหมู่ภิกษุ และหมู่ภิกษุทำไมต้องประพฤติตามพระวินัย ? (๒๕๔๕)

๑๕. คำว่า ต้องอาบัติ หมายความว่าอย่างไร ? อาบัติมีโทษกี่สถาน ? อะไรบ้าง ? (๒๕๔๕)

๑๖. คำต่อไปนี้มีความหมายอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ก. สจิตตะกะ

ข. อจิตตะกะ

๑๗. พระวินัย คืออะไร ? พระภิกษุรักษาพระวินัยดีแล้ว ย่อมได้รับอานิสงส์อย่างไร ? (๒๕๔๓)

๑๘. อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติข้อที่ว่า ต้องด้วยสงฆ์แล้วขึ้นทำลง มีอธิบายอย่างไร ? (๒๕๔๓)

กัณฑ์ที่ ๓

สิกขาบท (น. ๒๔)

๑. อาบัติว่าโดยชื่อมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

๒. สิกขากับสิกขาบท ต่างกันอย่างไร ? อย่างไหนมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๒)

๓. อะไรเรียกว่า สิกขาบท ? มาจากไหน ? (๒๕๕๑)

๔. สิกขาบทที่มีมาในพระปาติโมกข์ มีเท่าไร ? ว่าโดยหมวดมีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๐)

๕. สิกขา กับ สิกขาบท ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๔๓)

กัณฑ์ที่ ๔

ปาราชิก ๔ (น. ๒๕-๒๖)

๑. ภิกษุพยายามฆ่าตนเอง แต่ทำไม่สำเร็จ จะต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๖)

๒. ภิกษุแกล้งฆ่าสัตว์ให้ตาย ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๔)

๓. ภิกษุโจทก์ภิกษุอื่นด้วยอาบัติไม่มีมูล เป็นอาบัติอะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

๔. ในสิกขาบทที่ ๒ แห่งอาบัติปาราชิก ทรัพย์เป็นเหตุให้ต้องอาบัติปาราชิก อาบัติอุลลัจจัย และอาบัติทุกกฏ มีกำหนดราคาไว้เท่าไร ? (๒๕๕๒)

๕. สังฆาริมทรัพย์ และ อสังฆาริมทรัพย์คือทรัพย์เช่นไร ? ภิกษุจะต้องอาบัติถึงที่สุดเพราะลักทรัพย์ทั้ง ๒ อย่างนั้นเมื่อใด ? (๒๕๕๒)

๖. อุตตริมนุสสรธรรม คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๔๕)

๗. ในอทินนาทานสิกขาบท กำหนดราคาทรัพย์เป็นวัตถุแห่งอาบัติไว้อย่างไรบ้าง ? (๒๕๔๕)

๘. ภิกษุฆ่าสัตว์ให้ตายและพยายามฆ่าตนเอง ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๘)

กัณฑ์ที่ ๕

สังฆาติเสธ ๑๓ (น. ๒๖)

๑. ข้อความว่า ภิกษุชักส่อให้ชายหญิงเป็นผัวเมียกัน ตามสิกขาบทที่ ๕ แห่งสังฆาติเสธนั้น หมายถึงการทำอย่างไร ? (๒๕๕๖)

๒. ภิกษุจับต้องกายมารดาในเวลาพยาบาล ใช้ด้วยจิตกตัญญู ปรับเป็นอาบัติทุกกฏผิดหรือถูก เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๕)

๓. คำว่า อาบัติที่ไม่มีมูล กำหนดโดยอาการอย่างไร ? ภิกษุโจทภิกษุด้วยอาบัติที่ไม่มีมูลต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๒)
๔. สังฆาติเสส มีกี่สิกขาบท ? ภิกษุต้องอาบัตินี้จะพ้นได้ด้วยวิธีอย่างไร ? (๒๕๕๑)
๕. ภิกษุรู้ตัวว่าต้องอาบัติสังฆาติเสส จึงแสดงอาบัตินั้นต่อภิกษุอีกรูปหนึ่ง อย่างนี้จะพ้นจากอาบัตินั้นได้หรือไม่ เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๐)
๖. ภิกษุมีความกำหนดจับต้องกายหญิง กะเทย บุรุษ สัตว์ครึ่งจกานเพศผู้สัตว์ครึ่งจกานเพศเมีย ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๙)
๗. คำว่า มาตุคาม ในสังฆาติเสส สิกขาบทที่ ๒, ๓, ๔ และ ๕ ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๔๗)

กัณฑ์ที่ ๕

อนิยต ๒ (น.๒๗)

๑. ที่ลับตา กับที่ลับหู ต่างกันอย่างไร ? ที่ลับทั้ง ๒ นั้น เป็นทางให้ปรับอาบัติได้มากน้อยกว่ากันอย่างไร ? (๒๕๕๐)
๒. ในอนิยต ที่ลับตา และที่ลับหู ได้แก่ที่เช่นไร ? ภิกษุอยู่กับมาตุคามสองต่อสองในที่เช่นนั้น เป็นทางปรับอาบัติอะไรได้บ้าง ? (๒๕๔๗)

กัณฑ์ที่ ๖

นิสสัคคียปาจิตติย ๓๐ (น.๒๗)

๑. นิสสัคคียปาจิตติย หมายความว่าอย่างไร ? ภิกษุต้องอาบัตินี้แล้ว ทำอย่างไรจึงจะพ้น ? (๒๕๔๙)

กัณฑ์ที่ ๖

จีวรวรรคที่ ๑ (น.๒๗)

๑. ไตรจีวร อติเรกจีวร ได้แก่จีวรเช่นไร ? (๒๕๕๖)
๒. ภิกษุขอจีวรต่อสามีของน้องสาวแล้วได้มา เธอจะต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ? (๒๕๕๖)
๓. ไตรจีวรประกอบด้วยผ้าอะไรบ้าง ? ภิกษุอยู่ปราศจากไตรจีวร ต้องปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๔)
๔. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ (๒๕๕๔)
๑. อติเรกจีวร ๒. จีวรกาล ๓. อนุปสัมบัน
๕. ไตรจีวร มีอะไรบ้าง ? ภิกษุอยู่ปราศจากแม้ชิ้นหนึ่ง ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๓)
๖. ผ้าไตรครอง มีอะไรบ้าง ? ต่างจากอติเรกจีวรอย่างไร ? (๒๕๕๒)
๗. คำว่า ปวารณากำหนดปัจจัย หมายความว่าอย่างไร ? (๒๕๕๑)
๘. ผ้าไตรจีวรคือผ้าอะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)
๙. จีวรที่เป็นนิสสัคคียแล้ว ควรสละให้แก่ใคร ? ถ้าจีวรนั้นสูญหาย พึงปฏิบัติเช่นไร ? (๒๕๔๗)

กัณฑ์ที่ ๖

ปิตตวรรคที่ ๓ (น.๒๗-๒๘)

๑. มีผู้นำอาหารบิณฑบาตมาถวายแก่สงฆ์ ภิกษุแนะนำให้อาหารแก่ตนเองและได้มา เช่นนี้จะต้องอาบัติหรือไม่ ? ถ้าต้อง จะต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๖)
๒. อติเรกจีวร อติเรกบาตร ได้แก่จีวรและบาตรเช่นไร ? จีวรและบาตรชนิดนี้ ภิกษุเก็บไว้ได้กี่วัน ? (๒๕๕๕)
๓. เกสัช ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? ภิกษุรับประเคนแล้วเก็บไว้จนได้กี่วันเป็นอย่างยิ่ง ? (๒๕๕๔)
๔. ภิกษุรู้อยู่ น้อมลากที่เขาน้อมไปจะถวายสงฆ์ มาเพื่อตน เพื่อบุคคลอื่น เพื่อเจตีย์ เพื่อสงฆ์หมู่อื่น จะเป็นอาบัติอะไรได้บ้าง ? (๒๕๕๓)
๕. เกสัช ๕ ในปิตตวรรคที่ ๓ ได้แก่อะไรบ้าง ? รับประเคนแล้วเก็บไว้จนได้กี่วัน ? (๒๕๕๑)
๖. อติเรกบาตร คืออะไร ? ภิกษุเก็บไว้เกินกี่วัน ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย์ ? (๒๕๔๘)
๗. เกสัช ๕ ที่ภิกษุรับประเคนแล้วเก็บไว้จนได้ไม่เกิน ๖ วัน ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)
๘. ภิกษุรู้อยู่ น้อมลากสงฆ์ไปเพื่อตนก็ดี เพื่อบุคคลก็ดี เพื่อสงฆ์อื่นก็ดี ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๗)

กัณฑ์ที่ ๗

มุลาวาตวรรคที่ ๑ (น.๒๙)

๑. ภิกษุกำลังฟังพระปาฏิโมกข์อยู่ กล่าวขึ้นว่า “จะสวดไปทำไม ฟังก็ไม่รู้เรื่อง น่าเบื่อหน่ายราคาญ” เช่นนี้ต้องอาบัติอะไร ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๙)

กัณฑ์ที่ ๘

โภชนวรรคที่ ๔ (น.๒๙)

๑. ภิกษุ ก อาพาธ ได้รับคำแนะนำให้ฉันอาหารในเวลาวิกาลเพื่อช่วยให้หาย ป่วยเร็ว แล้วฉันตามคำแนะนำนั้น มีวินัจฉัยตามพระวินัยอย่างไร ? (๒๕๕๓)
๒. ภิกษุรับนิมนต์แล้ว จะไปที่อื่นก่อนหรือหลังฉัน ต้องปฏิบัติอย่างไร ? ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๐)

กัณฑ์ที่ ๙

อเจลกวรรคที่ ๕ (น.๒๙)

๑. ภิกษุขอปัจจัย ๔ ต่อผู้ที่ปวารณาไว้ มีพระพุทธานุญาตให้ปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๕)
๒. บุคคลที่เรียกว่า ปริพาชก และ ปริพาชิกา คือใคร ? ภิกษุให้ของเกี้ยวก็ดี ของกิน ก็ดี แก่บุคคลเหล่านั้นอย่างไร เป็นอาบัติและอย่างไรไม่เป็นอาบัติ ? (๒๕๔๘)

กัณฑ์ที่ ๗

สัปตวรรคที่ ๗ (น.๓๐)

๑. เมื่อภิกษุได้จีวรใหม่มา ก่อนที่จะนุ่งห่ม ต้องทำพิณทุด้วยสี ๓ สี อย่างไร อย่างไร ? (๒๕๔๘)

กัณฑ์ที่ ๘

รตนวรรคที่ ๘ (น.๓๐)

๑. ภิกษุนำแก้วของสงฆ์ไปใช้ที่กลางแจ้งแล้ว เมื่อจะหลีกไป พึงปฏิบัติอย่างไร? ถ้าไม่ปฏิบัติเช่นนั้น ต้องอาบัติอะไร? (๒๕๕๕)

๒. ภิกษุเข้าบ้านโดยไม่ได้บอกลาภิกษุอื่นผู้มีอยู่ในอาวาส ต้องอาบัติอะไรหรือไม่? จงอธิบาย (๒๕๕๕)

๓. ภิกษุนอนในที่มุงที่บังเดียวกันกับสามเณร จะเป็นอาบัติอะไรหรือไม่? (๒๕๕๓)

๔. พระ ก. นำเบียร์มาให้พระ ข. ดื่ม โดยหลอกว่าเป็นน้ำอวดลม พระ ข. หลงเชื่อจึงดื่มเข้าไป ถามว่า พระ ก. และพระ ข. ต้องอาบัติอะไรหรือไม่? (๒๕๕๒)

๕. ภิกษุนำตั้งของสงฆ์ไปตั้งใช้ในที่แจ้ง จะหลีกไปสู่วัดอื่นต้องทำอะไร จึงจะไม่เป็นอาบัติ? (๒๕๕๒)

๖. ลักษณะการประเคนประกอบด้วยของอะไรบ้าง? การช่วยกันยกโต๊ะอาหารขึ้นประเคนก็ดี การจับผ้าปูโต๊ะประเคนก็ดี ทั้ง ๒ วิธีนี้ถูกต้องหรือไม่? เพราะเหตุไร? (๒๕๕๒)

๗. ภิกษุนอนในที่มุงที่บังอันเดียวกับอนุสัมบัน เป็นอาบัติหรือไม่อย่างไร? (๒๕๕๑)

๘. ภิกษุซ่อนผ้าอาบน้ำฝน บาตร จีวร กล่องเข็ม ค้าย ของเพื่อนภิกษุหรือสามเณรเพื่อส่อเล่น เป็นอาบัติอะไรบ้าง? (๒๕๕๑)

๙. ผ้าอาบน้ำฝนมีกำหนดขนาดไว้เท่าใด? ถ้าทำเกินกว่าขนาดนั้นต้องอาบัติ ก่อนจะแสดงอาบดินั้น ต้องทำอย่างไร? (๒๕๕๐)

กัณฑ์ที่ ๙

ปาฏิเทสนียะ ๔ (น.๓๑)

๑. เสขียวัตร คืออะไร? แบ่งเป็นกี่หมวด? หมวดที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องอะไร? (๒๕๕๓)

กัณฑ์ที่ ๑๐

เสขียวัตร ๗๕ (น.๓๑-๓๒)

๑. เสขียวัตร คืออะไร? โภชนปฏิสังขต ว่าด้วยเรื่องอะไร? (๒๕๕๖)

๒. ภิกษุไม่เอื้อเฟื้อในเสขียวัตร ปฏิบัติผิดธรรมเนียมไป ต้องอาบัติอะไร? (๒๕๕๖)

๓. ในเสขียวัตรมีสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้ภิกษุช่วยกันรักษาสังเวดล้อมโดยอนุโลมไว้อย่างไร? (๒๕๕๕)

๔. ภิกษุนั่งในบ้านพูดเสียงดังจะต้องอาบัติอะไร? (๒๕๕๕)

๕. ภิกษุฉนพลางทำกิจอื่นพลาง จะต้องอาบัติอะไรหรือไม่? (๒๕๕๔)

๖. ข้อว่า เราจ้กรับบิณฑบาตโดยเคารพ นั้นมีอธิบายอย่างไร ? (๒๕๕๓)
๗. เสขิยวัตร คืออะไร ? มีทั้งหมดกี่ข้อ ? (๒๕๕๐)
๘. เสขิยวัตร คืออะไร ? มีกี่ข้อ ? ภิกษุละเมิดต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๙)
๙. เสขิยวัตรคืออะไร ? ถ้าไม่เื้อื่อเพื่อต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๘)
๑๐. ข้อว่า ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักฉ้นบิณฑบาตโดยเคารพ นั้น มีอธิบายอย่างไร ? (๒๕๔๗)

กัณฑ์ที่ ๙

อธิกรณสมถะ (น.๓๒)

๑. ภิกษุเถียงกันด้วยเรื่องอะไร จึงเรียกว่า วิวาทาธิกรณ ? (๒๕๕๖)
๒. อธิกรณ คืออะไร ? การตัดสินอธิกรณตามเสียงข้างมาก เรียกว่าอะไร ? (๒๕๕๔)
๓. อธิกรณ คืออะไร ? เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องทำอะไร ? (๒๕๕๒)
๔. วิวาทาธิกรณกับอนุวาทาธิกรณ ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๕๑)
๕. อธิกรณสมถะ คืออะไร ? มีกี่อย่าง ? การตัดสินตามเสียงข้างมาก เรียกว่าอะไร ? (๒๕๕๑)

กัณฑ์ที่ ๑๐

มาตรา (น.๓๒)

๑. ในพระวินัย กำหนด ๑ ปีมีกี่ฤดู ? อะไรบ้าง ? ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นฤดูอะไร ? (๒๕๔๘)

พุทธประวัติ

บทนำ (น.๓๓)

๑. การเรียนรู้พุทธประวัติได้ประโยชน์อย่างไร ? (๒๕๕๒)
๒. พุทธประวัติว่าด้วยเรื่องอะไร ? มีความสำคัญอย่างไรที่ต้องเรียนรู้ ? (๒๕๕๕)

ปริเฉทที่ ๑

ชมพุทธรูปและประชาชน (น.๓๓-๓๔)

๑. คนในชมพุทธรูปแบ่งออกเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)
๒. ประชาชนในชมพุทธรูป มีกี่จำพวก ? จำพวกไหนบ้าง ? (๒๕๕๔)
๓. ศากยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากชนชาติใด ? ชนชาตินั้นมาตั้งถิ่นฐานในชมพุทธรูปได้อย่างไร ? (๒๕๕๓)
๔. คนในชมพุทธรูปแบ่งเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ? พระพุทธบิดาอยู่ในวรรณะอะไร ? (๒๕๕๑)
๕. ประชาชนในชมพุทธรูปแบ่งออกเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ? มีหน้าที่ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๕๘)
๖. พระพุทธเจ้าสืบเชื้อสายมาจากชนชาติใด ? ชนชาตินั้นมาตั้งถิ่นฐานในชมพุทธรูปได้อย่างไร ? (๒๕๕๓)

ปริเฉทที่ ๒

ลักขณบทและศากยวงศ์ (น.๓๔)

๑. พระพุทธบิดาทรงมีพระนามว่าอะไร ? ทรงปกครองแคว้นอะไร ? เมืองหลวงชื่ออะไร ? (๒๕๕๖)
๒. บุคคลต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระมหาบุรุษในฐานะใด ? (๒๕๕๕)
ก. พระเจ้าสีหหนุ ข. พระนางมहाปชาบดีโคตมี ค. พระนางยโสธรา ฉ. นายจันทะ ง. นางสุชาดา
๓. พระนามและนามดังต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร ? (๒๕๕๓)

- ก. พระเจ้าสุทโธทนะ
- ข. พระนางเจ้าสิริมหามายา
- ค. พระนันทะ
- ง. วิสวามิตร
- จ. นายจันนะ

ปริเฉทที่ ๓

พระศาสดาประสูติ (น.๓๕-๓๖)

๑. อสิตดาบส อาภารดาบส และอุทกดาบส มีความเกี่ยวข้องกับพระมหาบุรุษอย่างไร ? (๒๕๕๖)
๒. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ ๕ วัน พระราชบิดาโปรดให้ทำอะไรเพื่อพระราชกุมารบ้าง ? (๒๕๕๖)
๓. เมื่อพระมหาบุรุษมีพระชนมายุได้ ๗ ปี ๑๖ ปี ๒๕ ปี มีเหตุการณ์สำคัญเกิดแก่พระองค์อะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)
๔. ภายใน ๗ วัน หลังจากสิทธัตถะราชกุมารประสูติแล้ว มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นแก่พระองค์อย่างไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

๕. อสิตดาบสได้ทำนายสิทธัตถกุมารไว้อย่างไร ? (๒๕๕๑)
๖. เมื่อพระพุทธเจ้าประสูติได้ ๕ วัน และ ๗ วัน มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้น ? (๒๕๕๐)
๗. พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ในวันใด ? ที่ไหน ? (๒๕๕๐)
๘. เจ้าชายนันทกุมารกับเจ้าหญิงรูปนันทา เป็นพระโอรสและพระธิดาของใคร ? มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถกุมารอย่างไร ? (๒๕๕๐)
๙. เหตุการณ์ที่เงาต้นหญ้าในเวลาบ่ายแล้วไม่เคลื่อนไปตามตะวัน กลับตั้งอยู่จุดเวลาเที่ยง ปรากฏเมื่อคราวพระมหาบุรุษทรงทำอะไรอยู่ ? (๒๕๕๐)
๑๐. พระนามและนามต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร ? (๒๕๔๙)
๑. มหาปชาบดีโคตมี
 ๒. อสิตดาบส (กาฬเทวิลดาบส)
๑๑. ในวันเสด็จแรกนขาวิญญู พระเจ้าสุทโธทนะบังคมสิทธัตถราชกุมารผู้ประทับนั่งใต้ต้นหญ้า เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๘)
๑๒. การที่พระราชบิดาและพระญาติวงศ์ คิดผูกพันเจ้าชายสิทธัตถะไว้ให้เพลิดเพลินอยู่ในกามสุขเพราะเหตุไร ? และด้วยวิธีใด ? (๒๕๔๗)

ปริเฉทที่ ๔

เสด็จออกบรรพชา (น.๓๖-๓๗)

๑. พระมหาบุรุษทรงทอดพระเนตรเห็นคนแก่คนเจ็บคนตาย และบรรพชิตแล้วทรงดำริอย่างไร ? (๒๕๕๖)
๒. พระมหาบุรุษเสด็จออกบรรพชา เพราะทรงปรารถนาเหตุอะไร ? (๒๕๕๕)
๓. พระพุทธเจ้าเสด็จออกบรรพชา ตรัสรู้ และปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุเท่าไรบ้าง ? (๒๕๕๓)
๔. เทวทูต ๔ ที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงเห็นคืออะไรบ้าง ? ทรงเห็นแล้ว มีพระดำริอย่างไร ? (๒๕๕๒)
๕. เจ้าชายสิทธัตถะทรงปรารถนาอะไรจึงเสด็จออกบรรพชา ? หลังจากบรรพชาแล้วก็ปึงตรัสรู้ ? (๒๕๔๙)
๖. พระมหาบุรุษเสด็จออกบรรพชา เพราะทอดพระเนตรเห็นอะไร ? และเมื่อเห็นแล้วทรงพระดำริอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ปริเฉทที่ ๕

ตรัสรู้ (น.๓๗-๓๘)

๑. พระมหาบุรุษเสด็จประทับบำเพ็ญเพียรจนถึงตรัสรู้ ณ ตำบลใด ? (๒๕๕๖)
๒. ทุรกิรียา คืออะไร ? พระมหาบุรุษทรงบำเพ็ญตุรกิรียาด้วยอย่างไรบ้าง ? จงบอกมา ๑ ข้อ (๒๕๕๕)
๓. พระมหาบุรุษทรงบำเพ็ญตุรกิรียา ณ ที่ไหน ? ผู้ที่รู้เห็นเป็นพยานในเรื่องนี้คือใคร ? (๒๕๕๔)
๔. พระมหาบุรุษได้ทรงศึกษาในสำนักอาฬารดาบสและอุทกดาบสจนจบวิชาความรู้ของอาจารย์ การที่กล่าวว่า พระองค์ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เองโดยไม่มีใครเป็นครูอาจารย์ นั้นเพราะเหตุไร ? (๒๕๕๔)
๕. ปัญจวัคคีย์ คือใคร ? มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าขณะที่ยังทรงบำเพ็ญตุรกิรียาอย่างไร ? (๒๕๕๓)

๖. การที่พระมหามงกุฎทรงเลิกบำเพ็ญทุกกรกิริยานั้น เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)
๗. พระญาณที่เกิดขึ้นแก่พระมหามงกุฎในวันที่ตรัสรู้ นั้น คืออะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ปริเฉทที่ ๖

เสวยวิมุตติสุข (น.๓๘-๓๙)

๑. เมื่อพระศาสดาเสด็จไปเมืองพาราณสีเพื่อโปรดปัญจวัคคีย์ ทรงพบใครในระหว่างทาง ? และหลังสนทนากันแล้ว ผู้นั้นได้บรรลุผลอะไร ? (๒๕๕๖)
๒. บุคคลผู้แสดงตนเป็นอุบาสกด้วยการถึงรัตนะ ๒ และรัตนะ ๓ เป็นคนแรกคือใคร ? (๒๕๕๖)
๓. พระพุทธเจ้าทรงตัดสินพระทัย จะแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ก่อนเพราะเหตุไร ? (๒๕๕๕)
๔. พระสาวกผู้บรรลุพระโสดาบัน และ พระอรหันต์ ครั้งแรกคือใคร ? (๒๕๕๕)
๕. พระอัญญาโกณฑัญญะได้ชื่อว่าเป็นปฐมสาวก เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๔)
๖. เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ ๆ พระองค์ทรงพิจารณาบุคคลผู้สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้โดยเปรียบเทียบกับบัว ๓ เหล่า อย่างไรบ้าง ? (๒๕๕๓)
๗. อนัตตลักษณะสูตร ว่าด้วยเรื่องอะไร ? ทรงแสดงเมื่อไร ? ผลเป็นอย่างไร ? (๒๕๕๒)
๘. พระกระยาหารมื้อแรกของพระพุทธเจ้าหลังตรัสรู้คืออะไร ? ใครเป็นผู้ถวาย ? (๒๕๕๑)
๙. พระอรหันตสาวก ๕ รูปแรก คือใครบ้าง ? (๒๕๕๑)
๑๐. ธรรมจักขุ ดวงตาเห็นธรรมนั้น คือเห็นอย่างไร ? ได้เกิดขึ้นแก่ ผู้ใดเป็นคนแรก ? (๒๕๕๐)
๑๑. ในปฐมเทศนา พระพุทธเจ้าทรงแสดงอริยสัจไว้เท่าไร ? อะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)
๑๒. หลังจากตรัสรู้แล้ว ในระหว่างทางที่เสด็จไปป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พระพุทธองค์ทรงสนทนากับใคร ? และผู้ นั้นได้บรรลุธรรมชั้นไหน ? (๒๕๔๓)

ปริเฉทที่ ๗

ส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา (น.๓๙-๔๐)

๑. “ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ? (๒๕๕๕)
๒. คำว่า “ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ? ความวุ่นวายขัดข้องนั้นสงบลงได้อย่างไร ? (๒๕๕๔)
๓. ฆราวาสที่บรรลุพระอรหันต์ผลคนแรกคือใคร ? เพราะฟังธรรมอะไร ? (๒๕๕๒)
๔. พระพุทธเจ้าทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตรแก่ใคร ? ที่ไหน ? (๒๕๕๑)
๕. อนุปพุทฺธิกา คืออะไรบ้าง ? ทรงแสดงแก่ใครเป็นครั้งแรก ? (๒๕๔๘)
๖. ในพิธีสาราถรี ถือว่าการอาบน้ำชำระร่างกายในแม่น้ำเป็นการลอยบาป ส่วนในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแสดงวิธีลอยบาปไว้อย่างไร ? (๒๕๔๓)

ปริเฉทที่ ๘

เสด็จกรุงราชคฤห์ (น.๔๐)

๑. คำว่า ดวงตาเห็นธรรม นั้นคือเห็นอย่างไร ? พระโมคคัลลานะและพระสารีบุตรได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังธรรมจากใคร ? (๒๕๕๓)
๒. พระอัครสาวกทั้ง ๒ องค์สำเร็จเป็นพระโสดาบันเพราะฟังธรรมจากใคร ? (๒๕๕๒)

ปริเฉทที่ ๙

ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ (น.๔๐)

๑. พระพุทธเจ้าทรงเลือกแคว้นมคธเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)
๒. จาตุรงคสันนิบาต คือ การประชุมที่ประกอบด้วยองค์อะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)
๓. เพราะเหตุใดพระพุทธเจ้าทรงเลือกแคว้นมคธเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก ? (๒๕๔๙)
๔. ในวันจาตุรงคสันนิบาต พระศาสดาทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์แก่ใคร ? ที่ไหน ? ทรงยกธรรมข้อใดขึ้นแสดงเป็นข้อต้น ? (๒๕๔๘)

ปริเฉทที่ ๑๑

เสด็จแคว้นโกศล (น.๔๑)

๑. ครั้นพุทธกาล วัดเชตวันนั้น ตั้งอยู่เมืองอะไร? ใครเป็นผู้สร้างถวาย? (๒๕๕๕)

ปริเฉทที่ ๑๒

ปรินิพพาน (น.๔๑-๔๓)

๑. ปฐมสาวก และ ปัจฉิมสาวก คือใคร? (๒๕๕๕)
๒. สถานที่ต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระบรมศาสดาอย่างไร ? (๒๕๕๔)
 ๑. ลุมพินีวัน ๒. อสิปตนมฤคทายวัน ๓. ลักขูวัน ๔. เวฬุวัน ๕. สาละวัน
๓. อุปารหบุคคล คือบุคคลเช่นไร ? ได้แก่ใครบ้าง ? (๒๕๕๔)
๔. สังเวชนียสถาน ๔ ได้แก่ที่ใดบ้าง ? (๒๕๕๓)
๕. พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญปฏิบัติบูชายิ่งกว่าอามิสบูชา เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๓)
๖. พระพุทธรูป สังเวชนียสถาน ตุมพสถูป และ อังคารสถูป อย่างไหนเป็นบริโกตเจดีย์และอุทเทสิกเจดีย์ ? (๒๕๕๒)
๖. สถานที่ต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร (๒๕๕๑)
 - ก. ลุมพินีวัน ข. อสิปตนมฤคทายวัน ค. สาละวันโนทยาน
๗. พระพุทธองค์ทรงปลงอายุสังขาร คือทรงทำอย่างไร ? ที่ไหน ? เมื่อไร ? (๒๕๕๐)
๘. พระพุทธเจ้าเสวยพระกระยาหารอะไร ก่อนแต่เสด็จปรินิพพาน ? ใครถวาย ? (๒๕๕๐)
๙. พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพานที่ได้ต้นไม้อะไร ? (๒๕๔๙)

๑๐. ผู้ใดได้ถวายภัตตาหารมื้อแรกหลังจากตรัสรู้ และภัตตาหารมื้อสุดท้าย ก่อนปรินิพพานแก่พระพุทธเจ้า ?

(๒๕๔๕)

๑๑. พระปัจเจกสัมมาสัมพุทธเจ้า มีใจความว่าอย่างไร ? ทรงประทานที่ไหน ? (๒๕๔๘)

๑๒. การปลงอายุสังขารของพระพุทธองค์ ถือโดยใจความว่าอย่างไร ? และทรงปลงอายุสังขารเมื่อใด ? (๒๕๔๙)

๑๓. พระพุทธศาสนาสืบเนื่องมาถึงปัจจุบันนี้ได้อย่างไร ? (๒๕๔๙)

ศาสนพิธี

บทนำ (น.๔๓-๔๔)

๑. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ (๒๕๔๕)

ก. กุศลพิธี

ข. พุทธมามกะ

ค. บุญพิธี

ง. ปาฏิบุคลิกทาน

จ. สังฆทาน

๒. ศาสนพิธี คืออะไร ? ผู้ที่ได้เรียนรู้แล้วได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

๓. วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันอะไรทางจันทรคติ ? มีความสำคัญอย่างไร ? (๒๕๔๘)

๔. อุโบสถ กับ ปกติอุโบสถ หมายถึงอะไร ? (๒๕๔๘)

๕. ในพิธีทำบุญต่างๆ มีผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติกี่ฝ่าย ? คือใครบ้าง ? (๒๕๔๘)

บทที่ ๑

กุศลพิธี (น.๔๔)

๑. พุทธมามกะหรือพุทธมามีความหมายถึงบุคคลเช่นไร ? (๒๕๕๓)

๒. อุโบสถศีล มีกี่ข้อ ? ข้อที่ ๓ ว่าอย่างไร ? การเข้าจำอุโบสถศีลนี้อยู่ในหมวดไหนของศาสนพิธี ? (๒๕๕๒)

๓. คำอาราธนาเบญจศีล ว่าอย่างไร ? (๒๕๕๑)

๔. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่นิยมประกอบพิธีกรรมมีการบูชาเป็นต้น ปีหนึ่ง ๆ มีวันอะไรบ้าง ? (๒๕๕๐)

๕. เพื่อปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักศาสนพิธี เจ้าภาพพึงกรวดน้ำและประณมมีรับพรตอนไหน ? (๒๕๔๙)

บทที่ ๒

บุญพิธี (น.๔๔-๔๕)

๑. บุญพิธีมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

๒. คำว่า “เจริญพระพุทธมนต์” กับ “สวดพระพุทธมนต์” ใช้ในพิธีต่างกันอย่างไร ? (๒๕๕๕)

๓. ในพิธีทำบุญงานมงคล เจ้าภาพพึงจุดเทียนนำมนต์ เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์สูตรใด ? (๒๕๕๑)

๔. คำอาราธนาพระสงฆ์มาสวดมนต์ในพิธีทำบุญงานมงคลกับในพิธีทำบุญงานอวมงคล ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๕๑)

๕. การเดินเวียนเทียนรอบปูชนียสถานในวันสำคัญทางพระศาสนา เดินเวียนซ้ายหรือเดินเวียนขวา ? เดินเวียนกี่รอบ ? แต่ละรอบพึงปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๐)

บทที่ ๓

ทานพิธี (น.๔๕)

๑. ปาฏิอนุคลิทานต่างจากสังฆทานอย่างไร ? (๒๕๕๔)

บทที่ ๔

ปกิณกพิธี (น.๔๕-๔๖)

๑. การแสดงความเคารพพระสงฆ์มีกี่วิธี ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

๒. จงเขียนคำอาราธนาศีล ๕ มาดู (๒๕๕๕)

๓. จงเขียนคำอาราธนาพระปริตร มาดู (๒๕๕๔)

๔. ในการประเคนของถวายพระ มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๓)

๕. การแสดงความเคารพในศาสนพิธีมีอะไรบ้าง ? ในแต่ละอย่างมีวิธีปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๒)

๖. การแสดงความเคารพพระมีกี่วิธี ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๒)

๗. การกรวดน้ำมีวิธีทำอย่างไรบ้าง ? คำกรวดน้ำแบบย่อที่สุดว่าอย่างไร ? (๒๕๔๘)

๘. การเผด็จสงฆ์ และ การอาราธนา หมายถึงอะไร ? (๒๕๔๗)

ธรรมวิภาค

ทูกะ คือ หมวด ๒ (น.๔๗-๔๘)

๑. หิริ และ โอตตปปะ ได้ชื่อว่า ธรรมเป็นโลกบาล เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๖)
๒. พระพุทธเจ้าทรงสอนธรรมอะไรไว้สำหรับคุ้มครองโลก? (๒๕๕๕)
๓. บุพพการีและกตัญญูกตเวที ได้แก่บุคคลเช่นไร ? (๒๕๕๔)
๔. ธรรมมีอุปการะมากมีอะไรบ้าง ? ที่ว่ามีอุปการะมากนั้นเพราะเหตุไร ? (๒๕๕๓)
๕. บุพพการีและกตัญญูกตเวที ได้แก่บุคคลเช่นไร ? จงยกตัวอย่างมาสัก ๒ คู่ (๒๕๕๒)
๖. การที่บุคคลพบบุญพินแล้วสะดุ้งกลัวว่าจะถูกกัฏฐาย จัดเป็นโอตตปปะ ได้หรือไม่ ? เพราะเหตุใด ? (๒๕๕๑)
๗. ในทางโลก คุณงามความดีที่รูปร่างหน้าตา ในทางพระพุทธศาสนา คุณงามความดีที่ไหน ? (๒๕๕๐)
๘. หิริกับโอตตปปะ ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๔๙)
๙. ธรรมมีอุปการะมาก ได้แก่อะไรบ้าง ? บุคคลผู้ขาดธรรมนี้จะเป็นเช่นไร ? (๒๕๔๘)
๑๐. บุพพการีและกตัญญูกตเวที คือบุคคลเช่นไร ? จัดเป็นคู่ไว้อย่างไรบ้าง ? (๒๕๔๘)
๑๑. ขันติ กับ โสรัจจะ เป็นธรรมทำให้งามได้อย่างไร ? (๒๕๔๗)
๑๒. บุพพการี ได้แก่บุคคลเช่นไร ? พระพุทธเจ้าทรงดำรงอยู่ในฐานะบุพพการีของพุทธบริษัทอย่างไร ? (๒๕๔๖)

ติกะ คือ หมวด ๓ (น.๔๘-๕๐)

๑. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ก.พาหุสัจจะ ข.อกุศลมูล ค.อินทริยสังวร ผ.อนัตตา ง.กามฉันท ๖
๒. การทำบุญโดยย่อมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)
๓. คำต่อไปนี้มีความหมายว่าอย่างไร? (๒๕๕๕)
 - ๑.สัมปชัญญะ ๒.กตัญญูกตเวที ๓.กายทุจริต ๔.มาตาปิตุอุปภูฐาน ๕.บุพเพกตบุญญุต
๔. การสำรวมอินทริย์ ได้แก่การกระทำอย่างไร? เมื่อกระทำเช่นนั้นแล้วจะได้รับประโยชน์อะไร? (๒๕๕๕)
๕. พระพุทธเจ้าคือใคร ? ทรงสั่งสอนเป็นอัครรรยอย่างไร ? (๒๕๕๔)
๖. เห็นผิดจากคลองธรรม คือเห็นอย่างไร ? จัดเข้าในทุจริตข้อไหน ? (๒๕๕๔)
๗. รากเหง้าของอกุศลเรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? เพราะเหตุใดจึงควรละเสีย ? (๒๕๕๔)
๘. ในรัตนะ ๓ พระธรรม ได้แก่อะไรบ้าง ? ให้คุณแก่ผู้ปฏิบัติตามอย่างไร ? (๒๕๕๓)
๙. พระโอวาทของพระพุทธเจ้า หรือที่เรียกกันว่าหัวใจพระศาสนา มีกี่ข้อ ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)
๑๐. ทุจริต คืออะไร ? ความเห็นว่าคุณของบิดามารดาครูบาอาจารย์ไม่มีบุญบาปไม่มี จัดเป็นทุจริตข้อไหน ? (๒๕๕๓)
๑๑. ไตรลักษณ์ ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)
๑๒. อาการที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนมีกี่อย่าง ? ข้อที่ว่า “ทรงสั่งสอนเป็นอัครรรย” นั้นคืออะไร ? อาการที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนมีกี่อย่าง ? ข้อที่ว่า “ทรงสั่งสอนเป็นอัครรรย” นั้นคืออะไร ? (๒๕๕๒)
๑๓. มูลเหตุที่ทำให้บุคคลทำความชั่ว เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? เมื่อเกิดขึ้นแล้วควรปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๒)
๑๔. พระสงฆ์ในรัตนตรัยมีคุณอย่างไร ? (๒๕๕๑)
๑๕. โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓ อย่างมีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)

๑๖. มโนสุจริตคืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๐)
๑๗. คำว่า พระธรรม ในรัตน ๓ คืออะไร ? มีคุณอย่างไร ? (๒๕๔๙)
๑๘. โอวาทของพระพุทธเจ้ามีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๔๙)
๑๙. คนเราจะประพฤติกิริหรือประพฤติกิริชั่วมีมูลเหตุมาจากอะไร ? (๒๕๔๙)
๒๐. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้ชื่อว่ารัตน เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๘)
๒๑. เพราะเหตุไร หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงสอนเรื่องการทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมอง ? (๒๕๔๗)
๒๒. บุญกิริยาวัตถุ คืออะไร ? ในบุญกิริยาวัตถุ ๓ นั้น ข้อไหนกำจัดความโลภ ความโกรธ และ ความหลง ? (๒๕๔๗)

จตุกกะ คือหมวด ๔ (น.๕๐-๕๒)

๑. เหตุให้เกิดทุกข์ในอริยสัจ คืออะไร ? (๒๕๕๖)
๒. ผู้จะดำรงความยุติธรรมไว้ได้ ต้องประพฤติอย่างไรบ้าง ? (๒๕๕๕)
๓. ทุกข์ในอริยสัจ ๔ คืออะไร ? เหตุให้เกิดทุกข์คืออะไร ? (๒๕๕๔)
๔. พรหมวิหาร ๔ มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)
๕. นักเรียนผู้ต้องการจะเรียนหนังสือให้ได้ผลดี จะนำอิทธิบาทมาใช้อย่างไร ? (๒๕๕๓)
๖. ปัญญาอันเห็นชอบอย่างไร จึงชื่อว่ามรรคในอริยสัจ ๔ ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)
๗. อินทรีย์สังวร คือสำรวมอินทรีย์ อินทรีย์ใดแก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)
๘. ธรรมหมวดหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ประพฤติกิริความเที่ยงธรรมชื่อว่า อะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)
๙. ธาตุ ๔ มีธาตุอะไรบ้าง ? ธาตุมีลักษณะแข็งแ้ง คือธาตุอะไร ? (๒๕๕๑)
๑๐. อิทธิบาท คือ ธรรมเป็นคุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ของบุคคล ส่วนธรรมอันเป็นเครื่องกั้นจิตไม่ให้บรรลุความดี คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๐)
๑๑. ปธานคือความเพียร ๔ มีอะไรบ้าง ? จงเล่าเข้าพรรษาอนุโลมเข้าในปธานข้อไหน ? (๒๕๔๙)
๑๒. ธรรม ๔ อย่าง คุณสัทธิฐานนำไปสู่ความเจริญ ข้อว่า “กบสัทธิฐาน คือคนดี” นั้น จะนำไปสู่ความเจริญได้อย่างไร ? (๒๕๔๘)
๑๓. ปัจจปัจจเวกขณะ หมายความว่าอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ปัญจกะ คือหมวด ๕ (น.๕๒-๕๓)

๑. อภินหปัจจเวกขณะ คือข้อที่ควรพิจารณาเนื่อง ๆ ๕ อย่าง ทรงสอนให้พิจารณาอะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)
๒. ขันธ์ ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? ย่อเป็น ๒ อย่างไร ? (๒๕๕๖)
๓. คิดอย่างไรเรียกว่าพยาบาท? คิดอย่างนั้นเกิดโทษอะไร ? (๒๕๕๕)
๔. อภินหปัจจเวกขณะข้อว่า ควรพิจารณาทุก ๆ วันว่า เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น ดังนี้ ผู้พิจารณาได้รับประโยชน์อย่างไร ? จงอธิบาย (๒๕๕๔)
๕. ธรรมเป็นกำลัง ๕ อย่าง คืออะไรบ้าง ? ธรรม ๕ อย่างนั้น เรียกว่าอินทรีย์ เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)
๖. ภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่จะต้องมีอินทรีย์สังวร คือสำรวมอินทรีย์ สำรวมอินทรีย์นั้น คืออย่างไร ? (๒๕๕๐)

๗. ควรพิจารณาทุก ๆ วันว่า เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ ทั้งสิ้น ข้อความนี้อยู่ในหมวดธรรมอะไร ?
ท่านให้พิจารณาอย่างไรเพื่ออะไร ? (๒๕๕๐)
๘. อุทธัจจกุกกจะ คือความฟุ้งซ่านและรำคาญ จัดเข้าในขันธไหนในขันธ ๕ ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๙)
๙. ขันธ ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? ย่อเป็น ๒ ได้อย่างไร ? (๒๕๔๘)
๑๐. ในพระพุทธศาสนา บุคคลผู้ฆ่ามารดาบิดา ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำอนันตริยกรรม จะได้รับโทษอย่างไร ? (๒๕๔๗)
๑๑. ธรรมอันกั้นจิตไม่ให้บรรลุความดี เรียกว่าอะไร ? ความดีที่ถูกกั้นไว้ไม่ให้บรรลุ หมายถึงความดีอย่างไร ?
(๒๕๔๖)

ฉกัฏฐะ คือหมวด ๖ (น.๕๓)

๑. อายตนะภายใน ๖ ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)
๒. การระ คืออะไร ? มีกี่อย่าง ? ข้อว่า การระในความรู้ ความเข้าใจ หมายถึงอะไร ? (๒๕๕๒)

สัทตกะ คือหมวด ๗ (น.๕๓-๕๔)

๑. อริยทรัพย์ คือทรัพย์เช่นไร ? เมื่อเทียบกับทรัพย์สินมีเงินทอง เป็นต้น ดีกว่ากันอย่างไร ? (๒๕๔๙)
๒. อปริหานิยธรรม คืออะไร ? ข้อที่ ๔ ความว่าอย่างไร ? (๒๕๔๘)
๓. สาราณียธรรม แปลว่าอะไร ? ธรรมข้อนี้ย่อมอำนวยผลแก่ผู้ปฏิบัติตามอย่างไร ? (๒๕๔๗)

อัญญกะ คือหมวด ๘ (น.๕๔)

๑. สัมมาวายามะ เพียรชอบ คือเพียรอย่างไร ? (๒๕๕๕)
๒. โลกธรรม ๘ มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๕)
๓. มรรคมงคลแปดจัดเข้าในสิกขา ๓ ได้หรือไม่ ? ถ้าได้จงจัดมาดู (๒๕๕๐)
๔. ในมรรคมงคล ๘ คำว่า “เพียรชอบ” คือเพียรอย่างไร ? (๒๕๔๘)
๖. โลกธรรม คืออะไร ? เมื่อเกิดขึ้นแล้วควรพิจารณาอย่างไร ? (๒๕๔๗)

นวกะ คือหมวด ๙ (น.๕๔-๕๕)

๑. มละ คืออะไร ? เป็นศิษย์ได้ดีแล้วทำมันตึงกับอาจารย์ จัดเข้าในมละอย่างไร และควรชำระมละอย่างนั้นด้วย
ธรรมอะไร ? (๒๕๕๒) (๒๕๕๐)

ทศกะ คือหมวด ๑๐ (น.๕๕)

๑. บรรพชิตผู้พิจารณาเนื่อง ๆ ว่า วันคืนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำไรอยู่ จะได้รับประโยชน์อะไร ? (๒๕๕๖)

คิหิปฏิบัติ จตุกกะ คือหมวด ๔ (น.๕๕-๕๗)

๑. มิตรแท้ มีกี่จำพวก ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)
๒. คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นไว้ได้ มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)
๓. ตระกูลอันมั่งคั่งจะตั้งนานไม่ได้ เพราะเหตุอะไร ? (๒๕๕๕)
๔. การอยู่ครองเรือนนั้น ควรีธรรมอะไร ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๕)
๕. ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นไว้ได้เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)
๖. จงจับคู่ข้อทางซ้ายมือกับข้อทางขวามือให้ถูกต้อง (๒๕๕๓)

ก. จะทำดีทำชั่ว ก็ต้องคล้อยตาม	๑. มิตรดีแต่พูด
ข. ป้องกันเพื่อนผู้ประมาทแล้ว	๒. มิตรหัวประจบ
ค. สงเคราะห์ด้วยสิ่งหาประโยชน์มิได้	๓. มิตรมีความรักใคร่
ง. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว	๔. มิตรมีอุปการะ
จ. ทุกข์ ๆ ด้วย สุข ๆ ด้วย	๕. มิตรแนะนำประโยชน์
๗. ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันเรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๒)
๘. ข้อว่า “แม้ชีวิตก็อาจสละแทนได้” ดังนี้ เป็นลักษณะของมิตรแท้ ประเภทใด ? (๒๕๕๑)
๙. คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นไว้ได้ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)
๑๐. คิหิปฏิบัติ คืออะไร ? หมวดธรรมต่อไปนี้ คือ ๑. อิทธิบาท ๔ ๒. สังคหัตถ์ ๔ ๓. อริยฐานธรรม ๔ ๔. ทิฐุธรรมิกัตถประโยชน์ ๕. ปาริสุทธิศีล ๔ หมวดไหนมีในคิหิปฏิบัติ ? (๒๕๔๙)
๑๑. นาย ก เป็นผู้ฉลาดในการเล่นพนันฟุตบอล เขาหวังให้นาย ข ผู้เป็นเพื่อน มีเงินทองไว้ก่อร่างสร้างตัว จึงชักชวนนาย ข ให้เล่นด้วย นาย ก จัดเข้าในประเภทมิตรแนะนำประโยชน์ได้หรือไม่ ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๘)
๑๒. บุคคลจะได้รับประโยชน์ปัจจุบัน จะต้องปฏิบัติตามหลักธรรมอะไร ? (๒๕๔๘)
๑๓. มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาความสุข พระพุทธศาสนาแสดงความสุขของผู้ครองเรือนไว้อย่างไร ? (๒๕๔๘)

คิหิปฏิบัติ ปัญจกะ คือหมวด ๕ (น.๕๗-๕๘)

๑. ศีลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิตย์ คือศีลอะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)
๒. อุบาสกอุบาสิกา ได้แก่บุคคลเช่นไร ? การค้าขายที่ห้ามอุบาสกอุบาสิกาประกอบ คืออะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)
๓. ศีลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิตย์ มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)
๔. มิจฉาวัชชา คืออะไร ? การค้าขายเด็ก การค้าขายยาเสพติด การค้าขายเบ็ดตกปลา จัดเป็นมิจฉาวัชชาข้อใด ? (๒๕๕๒)
๕. การค้าขายสุรา เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในทางพระพุทธศาสนา มีความเห็นไว้อย่างไร ? (๒๕๕๑)
๖. เมื่อแสวงหาโภคทรัพย์ได้โดยทางที่ชอบแล้ว ควรทำอะไรบ้างเพื่อให้เกิดประโยชน์ในโภคทรัพย์ที่ได้มานั้น ? (๒๕๕๐)
๗. การค้าขายสัตว์เพื่อเอาไปฆ่าเป็นอาหาร เป็นการผิดศีลข้อปาณาติบาตหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ? อุบาสกควรปฏิบัติอย่างไรในเรื่องนี้ ? (๒๕๕๐)

คิหิปฏิบัติ จักกะ คือหมวด ๖ (น.๕๘-๕๙)

๑. จงบอกโทษของการดื่มสุรามาสัก ๓ ข้อ (๒๕๕๓)
๒. อบายมุข คืออะไร ? คบคนชั่วเป็นมิตรมีโทษอย่างไร ? (๒๕๕๒)
๓. ทิศ ๖ ในคิหิปฏิบัติ มีอะไรบ้าง ? แต่ละทิศหมายถึงใคร ? (๒๕๕๐)
๔. กุณัสน์และบรรพชิต มีหน้าที่จะพึงปฏิบัติแก่กันและกันอย่างไรบ้าง ? (๒๕๔๗)

กระพุ้งธรรม

- (๒๕๕๖) โกโธ ทุมเมธโคจโร.
ความโกรธเป็นอารมณ์ของคนมีปัญญาทึบ.
(พุทธ) บุ.ชา.ทสก. ๒๗/๒๘๐
- (๒๕๕๕) หิริโอดุตตปิยญญิว โลกํ ปาเลติ สาธุกํ.
หิริและโอดตปปะ ย่อมรักษาโลกไว้เป็นอันดี.
(ว.ว)
- (๒๕๕๔) ททมาโน ปิโย โหติ
ผู้ให้ ย่อมเป็นที่รัก.
อง. ปญจก. ๒๒/๔๔
- (๒๕๕๓) โมกุโข กุลยาณียา สาธุ. (๒๕๕๓)
เปล่งวาจางาม ยังประโยชน์ให้สำเร็จ.
บุ. ชา. เอก. ๒๗/๒๘
- (๒๕๕๒) กาโล ฆสตี ภูตานี สพุพานว สหตุตนา.
กาลเวลา ย่อมกินสรรพสัตว์พร้อมทั้งตัวมันเอง.
บุ. ชา. ทุก. ๒๗/๕๕
- (๒๕๕๑) สพุเพสํ สงฺฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสํสาธิกา.
ความพร้อมเพรียงของปวงชนผู้เป็นหมู่ ยังความเจริญให้สำเร็จ.
ส. ส.
- (๒๕๕๐) โกธากิฏฺโธ กุสลํ ชหาติ.
ผู้ถูกความโกรธครอบงำ ย่อมละกุศลเสีย.
นัย. บุ. ชา. ทสก. ๒๗/๒๘๖
- (๒๕๔๙) สติมโต สุเว เสยฺโย.
คนมีสติ เป็นผู้ประเสริฐทุกวัน.
ส. ส. ๑๕/๓๐๖
- (๒๕๔๘) อนตฺถํ ปริวชเชติ อตฺถํ คณฺหาติ ปณฺชิโต.
บัณฑิตย่อมเว้นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ถือเอาแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์.
อง. จตุกก. ๒๑/๕๕
- (๒๕๔๗) ขนฺติ หิตฺสุขาวหา.
ความอดทน นำมาซึ่งประโยชน์สุข.
ส. ม.

เฉลยปัญหา

ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖

กัณฑ์ที่ ๑

อนุศาสน์

๑. ภิกษุผู้ปฏิบัติอย่างไร จึงชื่อว่ามศีล? (๒๕๕๕)

ตอบ : ภิกษุสำรวมกายวาจาให้เรียบร้อย เว้นข้อที่ทรงห้าม ทำตามข้อที่ทรงอนุญาต จึงชื่อว่ามศีล

๖. นิสสัย ๔ ในอนุศาสน์ ๘ อย่าง หมายถึงอะไร? มีอะไรบ้าง? (๒๕๕๕)

ตอบ : หมายถึง ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต ๗ มี

๑. เทียวบิณฑบาต

๒. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล

๓. อยู่โคนไม้

๔. ฉันทาองค์ด้วยน้ำมูตรเนา ๆ

๗. นิสสัย คืออะไร ? มีเท่าไร ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : คือ ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต ๗ มี ๔ อย่าง ๆ คือ

๑. เทียวบิณฑบาต ๒. นุ่งห่มผ้าบังสุกุล ๓. อยู่โคนไม้ ๔. ฉันทาองค์ด้วยน้ำมูตรเนา ๆ

๘. อกรณีกิจ ๔ คืออะไร ? ข้อที่ ๓ ว่าอย่างไร (๒๕๕๑)

ตอบ : คือ กิจที่ไม่ควรทำ ๔ ๆ ว่า ฆ่าสัตว์ ๆ

กัณฑ์ที่ ๑

อุปสัมปทา

๒. อกรณีกิจ คือกิจที่บรรพชิตไม่ควรทำ มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : มี ๔ อย่าง ๆ คือ

๑. เสพเมถุน ๒. ถักของเขา ๓. ฆ่าสัตว์ ๔. พุคควคคุณพิเศษที่ไม่มีในตน ๆ

๒. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำซึ่งเรียกว่า อกรณีกิจ มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๔๕)

ตอบ : มี ๔ อย่าง ๆ คือ

๑. เสพเมถุน ๒. ถักของเขา ๓. ฆ่าสัตว์ ๔. พุคควคคุณพิเศษที่ไม่มีในตน ๆ

๓. กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำเรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : เรียกว่าอกรณีกิจ ๆ มีดังนี้ คือ

๑. เสพเมถุน ๒. ถักทรัพย์ ๓. ฆ่าสัตว์ ๔. พุคควคคุณพิเศษที่ไม่มีในตน ๆ

๔. อุปสัมปทา (การอุปสมบท) มี ๓ วิธี ในปัจจุบันใช้วิธีไหน ? กำหนดสงฆ์อย่างต่ำไว้เท่าไร ? (๒๕๔๓)

ตอบ : ใช้ญัตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา การอุปสมบทด้วยกรรมมีญัตติเป็นที่ ๔ ๆ

กำหนดสงฆ์อย่างต่ำไว้คือ ในมัธยมประเทศ ๑๐ รูป ในปัจฉิมชนบท ๕ รูป ๆ

๕. นิสสัยและอกรณีกิจคืออะไร ? ทั้ง ๒ อย่างรวมเรียกว่าอะไร ? (๒๕๔๓)

ตอบ : นิสสัยคือ ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต, อกรณีกิจคือ กิจที่บรรพชิตไม่ควรทำ ๆ ทั้ง ๒

อย่าง รวมเรียกว่า อนุศาสน์ ๆ

กัณฑ์ที่ ๒

พระวินัย

๒. อาบัติ คืออะไร ? อาการที่ภิกษุต้องอาบัติมี ๖ อย่าง จงบอกมาสัก ๓ อย่าง ฯ (๒๕๕๖)

ตอบ : คือ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม ฯ (เลือกตอบเพียง ๓ ข้อ)

๑. ต้องด้วยไม่ละอาย
๒. ต้องด้วยไม่รู้ว่สิ่งนี้เป็นอาบัติ
๓. ต้องด้วยสงสัยแล้วขึ้นทำลง
๔. ต้องด้วยสำคัญว่าควรในของที่ไม่ควร
๕. ต้องด้วยสำคัญว่าไม่ควรในของที่ควร
๖. ต้องด้วยลืมสติ ฯ

๒. อเตกัจฉา และสเทกัจฉา ได้แก่อาบัติอะไร? ทั้ง ๒ อย่างนั้น ภิกษุต้องเข้าแล้ว จะเกิดโทษอย่างไร?
(๒๕๕๕)

ตอบ : อเตกัจฉา อาบัติที่แก้ไขไม่ได้ คือ ปาราชิก ทำให้ขาดจากความเป็นภิกษุ ฯ

สเทกัจฉา อาบัติที่แก้ไขได้ คือ สังฆาทิเสส และอาบัติอีก ๕ ที่เหลือ ฯ สังฆาทิเสสต้องอยู่กรรม
จึงพ้นได้ อาบัติอีก ๕ ที่เหลือพึงแสดงต่อหน้าสงฆ์หรือคณะหรือรูปใดรูปหนึ่งจึงพ้นได้ ฯ

๓. พระภิกษุผู้รักษาวินัยดีโดยถูกต้องแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ย่อมได้อานิสงส์ คือ ความไม่ต้องเดือดร้อนใจ ฯ

๑๒.สิกขา สิกขาบท และอาบัติ ได้แก่อะไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : สิกขา ได้แก่ ข้อที่ภิกษุควรศึกษา มี ๑ อย่าง คือ สีสสิกขา จิตตสิกขา และปัญญาสิกขา

สิกขาบท ได้แก่ พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ฯ

อาบัติ ได้แก่ โทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ฯ

๑๓.อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติ มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)

ตอบ : มี ๑) ต้องด้วยไม่ละอาย ๒) ต้องด้วยไม่รู้ว่สิ่งนี้เป็นอาบัติ ๓) ต้องด้วยสงสัยแล้วขึ้นทำ ๔) ต้องด้วย
สำคัญว่าควรในของที่ไม่ควร ๕) ต้องด้วยสำคัญว่าไม่ควรในของที่ควร ๖) ต้องด้วยลืมสติ ฯ

๑๔. ครุภัตติ ที่แก้ไขได้ก็มี ที่แก้ไขไม่ได้ก็มี ที่แก้ไขได้ได้แก่อาบัติอะไร ที่แก้ไขไม่ได้ได้แก่อาบัติอะไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ที่แก้ไขได้ได้แก่อาบัติสังฆาทิเสส, ที่แก้ไขไม่ได้ได้แก่อาบัติปาราชิก ฯ

๑๕. พระวินัย ได้แก่อะไร ? สิกขาบทที่เป็นอเตกัจฉา คือที่ภิกษุล่วงละเมิดแล้วไม่สามารถจะแก้ไขได้ ได้แก่อะไร ?
(๒๕๕๓)

ตอบ : ได้แก่ พระพุทธบัญญัติ และอภิธมาจาร ฯ , ได้แก่ ปาราชิก ๔ ฯ

๑๖. พุทธบัญญัติและอภิธมาจาร คืออะไร ? ทั้ง ๒ รวมเรียกว่าอะไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : พุทธบัญญัติ คือข้อห้ามที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้น เพื่อป้องกันความประพฤดิเสียหาย และวาง
โทษแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดด้วยปรับอาบัตินักบั้ง เบาบ้าง

ส่วนอภิษมาจาร คือขนบธรรมเนียมที่ทรงแต่งตั้งขึ้น เพื่อชักนำความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้ดีงาม ฯ
ทั้ง ๒ นี้รวมเรียกว่า พระวินัย ฯ

๑๗. อาบัติ คืออะไร ? อาบัติที่เป็นโลกวัชชะและที่เป็นปณณัตติวัชชะหมายความว่าอย่างไร ? จงยกตัวอย่างประกอบด้วย (๒๕๕๒)

ตอบ : พระพุทธเจ้าห้าม ฯ

อาบัติที่เป็นโลกวัชชะหมายความว่า อาบัติที่มีโทษซึ่งภิกษุทำเป็นความผิด ความเสีย คนสามัญทำก็เป็นความผิดความเสียเหมือนกัน เช่น ทำโจรกรรม เป็นต้น ส่วนที่เป็นปณณัตติวัชชะหมายความว่า อาบัติที่มีโทษเฉพาะภิกษุทำ แต่คนสามัญทำไม่เป็นความผิด ความเสีย เช่น ขุดดิน เป็นต้น ฯ

๑๘. พระศาสดาทรงบัญญัติพระวินัยไว้เพื่ออะไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ๑) เพื่อป้องกันความประพฤติเสียหายของภิกษุสงฆ์ และ

๒) เพื่อชักนำความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้ดีงาม ฯ

๑๙. อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติ มีเท่าไร ? ต้องด้วยไม่ละอาย มีอธิบายอย่างไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : มี ๖ อย่าง ฯ , ภิกษุรู้อยู่แล้ว และละเมิดพระบัญญัติด้วยใจด้านไม่รู้จักละอาย ถือว่าต้องด้วยไม่ละอาย ฯ

๑๒. เมื่อภิกษุต้องอาบัติแล้ว จะพึงปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : พึงบอกภิกษุด้วยกันในวันนั้น และพึงแก้ไขตามวิธีนั้น ฯ

๑๓. พระศาสดาผู้เป็นสังฆบิดรดูแลภิกษุสงฆ์ ทรงทำหน้าที่ทางพระวินัยอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ทรงทำหน้าที่ ๒ ประการ คือ

๑. ทรงตั้งพุทธบัญญัติเพื่อป้องกันความประพฤติเสียหาย และวางโทษแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดด้วยปรับอาบัติหนักบ้าง เบาบ้าง

๒. ทรงตั้งขนบธรรมเนียม ซึ่งเรียกว่าอภิษมาจารเพื่อชักนำความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้ดีงาม ฯ

๑๔. ทำไมต้องมีพระวินัยสำหรับปกครองหมู่ภิกษุ และหมู่ภิกษุทำไมต้องประพฤติตามพระวินัย ?

(๒๕๔๘)

ตอบ : หากจะไม่มีพระวินัยสำหรับปกครอง หรือหมู่ภิกษุจะไม่ประพฤติตามพระวินัย ก็จะเป็นหมู่ภิกษุที่เลวทราม ไม่เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาและเลื่อมใส แต่ถ้าต่างรูปประพฤติตามพระวินัย ก็จะเป็นหมู่ภิกษุที่ดี ทำให้เกิดศรัทธาเลื่อมใส พระวินัยจึงรักษาหมู่ภิกษุให้ตั้งอยู่เป็นอันดี และทำให้เป็นหมู่ที่งดงาม ฯ

๑๕. คำว่า ต้องอาบัติ หมายความว่าอย่างไร ? อาบัติมีโทษกี่สถาน ? อะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : หมายความว่า ต้องโทษ คือมีความผิดฐานละเมิดข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้าม ฯ มี ๓ สถาน คือ อย่างหนัก อย่างกลาง และ อย่างเบา (หรือจะตอบว่า มี ๒ สถาน คือ แก้ไขได้ และแก้ไขไม่ได้ ก็ได้)

๑๖. คำต่อไปนี้มีความหมายอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ก. สจิตตะกะ

ข. อจิตตะกะ

ตอบ : ก. อาบัติที่ต้องเพราะมีเจตนาล่วงละเมิด

ข. อาบัติที่ต้องแม้ไม่มีเจตนาล่วงละเมิด ฯ

๑๗. พระวินัย คืออะไร ? พระภิกษุรักษาพระวินัยดีแล้ว ย่อมได้รับอานิสงส์อย่างไร ? (๒๕๔๙)

ตอบ : คือ พระพุทธบัญญัติและอธิสมจาร ฯ พระภิกษุรักษาพระวินัยดีแล้วย่อมได้รับอานิสงส์คือ ความไม่ต้องเดือดร้อนใจ ได้รับ ความเข้มแข็งว่า ได้ประพฤติดีงาม เข้าหมู่สงฆ์ก็อาจหาญ ฯ

๑๘. อาการที่ภิกษุจะต้องอาบัติข้อที่ว่า ต้องด้วยสงฆ์แล้วขึ้นทำลง มีอธิบายอย่างไร ? (๒๕๔๙)

ตอบ : มีอธิบายว่า ภิกษุสงฆ์อยู่ว่า ทำอย่างนั้นๆ ผิดพระบัญญัติหรือไม่ แต่ขึ้นทำด้วยความสะเพร่าเช่นนี้ ถ้าการที่ทำนั้นผิดพระบัญญัติก็ต้องอาบัติตามวัตถุ ถ้าไม่ผิดก็ต้องอาบัติทุกกฏเพราะสงฆ์แล้วขึ้นทำ ฯ

กัณฑ์ที่ ๓

สิกขาบท

๑. อาบัติว่าโดยชื่อมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : มี ๗ อย่าง ฯ คือ

๑. ปาราชิก ๒. สังฆาทิเสส ๓. ถุลลัจจัย ๔. ปาจิตตีย์ ๕. ปาฏิเทสนียะ ๖. ทุกกฏ ๗. ทุพภาสิต ฯ

๒. สิกขากับสิกขาบท ต่างกันอย่างไร ? อย่างไหนมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๒)

ตอบ : สิกขา คือ ข้อที่ภิกษุต้องศึกษา มี ๓ ได้แก่ สิลสิกขา จิตตสิกขา ปัญญาสิกขา ส่วนสิกขาบท คือ

พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ฯ เป็นสิกขาบทหนึ่ง ฯ มี ๒๒๗ สิกขาบท ได้แก่ ปาราชิก ๔

สังฆาทิเสส ๑๓ อนียต ๒ นิสสัคคียปาจิตตีย์ ๓๐ ปาจิตตีย์ ๙๒ ปาฏิเทสนียะ ๔ เสงฆียะ ๙๕ และ อธิกรณสมณะ ๗ ฯ

๓. อะไรเรียกว่า สิกขาบท ? มาจากไหน ? (๒๕๕๑)

ตอบ : พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ฯ เรียกว่า สิกขาบท ฯ มาในพระปาติโมกข์ ๑ มานอกพระปาติโมกข์ ๑ ฯ

๔. สิกขาบทที่มีมาในพระปาติโมกข์ มีเท่าไร ? ว่าโดยหมวดมีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๐)

ตอบ : มี ๒๒๗ สิกขาบท ฯ มี ปาราชิก ๔ สังฆาทิเสส ๑๓ อนียต ๒ นิสสัคคียปาจิตตีย์ ๓๐

ปาจิตตีย์ ๙๒ ปาฏิเทสนียะ ๔ เสงฆียะ ๙๕ อธิกรณสมณะ ๗ ฯ

๕. สิกขา กับ สิกขาบท ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๔๗)

ตอบ : ต่างกันอย่างไร สิกขา ได้แก่ข้อที่ควรศึกษา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา สิกขาบท ได้แก่ พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ฯ

กัณฑ์ที่ ๔

ปาราชิก ๔

๑. ภิกษุพยายามฆ่าตนเอง แต่ทำไม่สำเร็จ จะต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ต้องอาบัติทุกกฏ ๑

๒. ภิกษุแก้งฆ่าสัตว์ให้ตาย ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ฆ่ามนุษย์ให้ตาย ต้องอาบัติปาราชิก

ฆ่าอมมนุษย์ให้ตาย ต้องอาบัติอุลลัจจัย

ฆ่าสัตว์เครื่องนุ่งห่มให้ตาย ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ๑

๓. ภิกษุโจทก์ภิกษุอื่นด้วยอาบัติไม่มีมูล เป็นอาบัติอะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : โจทก์ด้วยอาบัติปาราชิก เป็นอาบัติสังฆาทิเสส

โจทก์ด้วยอาบัตินอกนี้ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ๑

๔. ในสิกขาบทที่ ๒ แห่งอาบัติปาราชิก ทรัพย์เป็นเหตุให้ต้องอาบัติปาราชิก อาบัติอุลลัจจัย และอาบัติทุกกฏ มีกำหนดราคาไว้เท่าไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : มีกำหนดราคาไว้ดังนี้

ทรัพย์ มีราคาตั้งแต่ ๕ มาสกขึ้นไป เป็นเหตุให้ต้องอาบัติปาราชิก

ทรัพย์ มีราคาไม่ถึง ๕ มาสก แต่มากกว่า ๑ มาสก เป็นเหตุให้ต้องอาบัติอุลลัจจัย

ทรัพย์ มีราคาตั้งแต่ ๑ มาสกลงมา เป็นเหตุให้ต้องอาบัติทุกกฏ ๑

๕. สังหาริมทรัพย์ และ อสังหาริมทรัพย์คือทรัพย์เช่นไร ? ภิกษุจะต้องอาบัติถึงที่สุดในเพราะลักทรัพย์ทั้ง ๒ อย่างนั้นเมื่อใด ? (๒๕๕๒)

ตอบ : สังหาริมทรัพย์ คือทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้ อสังหาริมทรัพย์ คือทรัพย์ที่เคลื่อนที่ไม่ได้ ๑ สำหรับ

สังหาริมทรัพย์ ภิกษุจะต้องอาบัติถึงที่สุด ในเมื่อทำให้ทรัพย์นั้นเคลื่อนจากที่เดิม ส่วน

อสังหาริมทรัพย์ จะต้องอาบัติถึงที่สุด ในเมื่อเจ้าของทอดกรรมสิทธิ์ ๑

๖. อุตตริมนุสสธรรม คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๔๙)

ตอบ : คือ ธรรมอันยิ่งของมนุษย์ หรือคุณอย่างยอดเยี่ยมของมนุษย์ ๑ มี ฌาน วิโมกข์ สมาธิ สมาบัติ มรรค

ผล นิพพาน ๑

๗. ในอนินาทานสิกขาบท กำหนดราคาทรัพย์ เป็นวัตถุแห่งอาบัติไว้อย่างไรบ้าง ? (๒๕๔๙)

ตอบ : ทรัพย์มีราคาตั้งแต่ ๕ มาสก ขึ้นไป เป็นวัตถุแห่งอาบัติปาราชิก

ทรัพย์มีราคาค่ากว่า ๕ มาสก แต่สูงกว่า ๑ มาสก เป็นวัตถุแห่งอาบัติอุลลัจจัย

ทรัพย์มีราคาตั้งแต่ ๑ มาสก ลงไป เป็นวัตถุแห่งอาบัติทุกกฏ ๑

๘. ภิกษุฆ่าสัตว์ให้ตายและพยายามฆ่าตนเอง ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ฆ่ามนุษย์ให้ตาย ต้องอาบัติปาราชิก

ฆ่าอมมนุษย์ให้ตาย ต้องอาบัติอุลลัจจัย

ฆ่าสัตว์ใคร่จกานทั่วไปให้ตาย ต้องอาบัติปาจิตตีย์
พยายามฆ่าตนเอง ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

กัณฑ์ที่ ๕

สังฆาติเสส ๑๓

๑. ข้อความว่า ภิกษุชักสือให้ชายหญิงเป็นคู่เมียกัน ตามสิกขาบทที่ ๕ แห่งสังฆาติเสสนั้น หมายถึงการทำ
อย่างไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : หมายถึงการที่ภิกษุบอกความประสงค์ของชายแก่หญิง หรือบอกความประสงค์ของหญิงแก่ชายใน
ความเป็นคู่เมีย ฯ

๒. ภิกษุจับต้องกายมารดาในเวลาพยาบาลใช้ด้วยจิตกตัญญู ปรับเป็นอาบัติทุกกฏผิดหรือถูก เพราะเหตุไร?
(๒๕๕๕)

ตอบ : เป็นอาบัติทุกกฏ เพราะมารดาเป็นวัตถุอนามาส

๓. คำว่า อาบัติที่ไม่มีมูล กำหนดโดยอาการอย่างไร ? ภิกษุโจทภิกษุด้วยอาบัติที่ไม่มีมูลต้องอาบัติอะไร ?
(๒๕๕๒)

ตอบ : กำหนดโดยอาการ ๓ คือ ไม่ได้เห็นเอง ๑ ไม่ได้ยินเอง ๑ ไม่ได้เกิด รังเกียจสงสัย ๑ ว่าภิกษุนั้นต้อง
อาบัติชื่อนั้น ฯ โจทด้วยอาบัติปาราชิกต้องอาบัติสังฆาติเสส โจทด้วยอาบัติอื่นจากอาบัติปาราชิก
ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๔. สังฆาติเสส มีกี่สิกขาบท ? ภิกษุต้องอาบัตินี้จะพ้นได้ด้วยวิธีอย่างไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : มี ๑๓ สิกขาบท ฯ ด้วยวิธีอยู่กรรม ที่เรียกว่า วุฏฐานคามินี ฯ

๕. ภิกษุรู้ตัวว่าต้องอาบัติสังฆาติเสส จึงแสดงอาบัตินั้นต่อภิกษุอีกรูปหนึ่ง อย่างนี้จะพ้นจากอาบัตินั้นได้
หรือไม่ เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : พ้นไม่ได้ เพราะอาบัติสังฆาติเสสนั้น ภิกษุผู้ต้องจะพ้นได้ด้วยอยู่กรรม ฯ

๖. ภิกษุมีความกำหนดจับต้องกายหญิง กะเทย บุรุษ สัตว์ดิรัจฉานเพศผู้สัตว์ดิรัจฉานเพศเมีย ต้องอาบัติอะไร ?
(๒๕๔๙)

ตอบ : ภิกษุมีความกำหนดจับต้องกายหญิง ต้องสังฆาติเสส จับต้องกายกะเทย ต้องอุลลัจจัย จับต้องกาย
บุรุษ จับต้องสัตว์ดิรัจฉานทั้งเพศผู้เพศเมีย ต้องทุกกฏ ฯ

๗. คำว่า มาตุคามในสังฆาติเสส สิกขาบทที่ ๒, ๓, ๔ และ ๕ ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๔๗)

ตอบ : มาตุคามในสังฆาติเสสสิกขาบทที่ ๒ หมายถึงหญิงที่รู้เดียงสาและไม่รู้เดียงสา โดยที่ผู้ใดเกิด
ในวันนั้น ส่วนมาตุคามในสังฆาติเสสสิกขาบทที่ ๓, ๔ และ ๕ หมายถึงหญิงผู้รู้เดียงสาแล้ว
เท่านั้น ฯ

กัณฑ์ที่ ๕

อนิยต ๒

๑. ที่ลับตา กับที่ลับหู ต่างกันอย่างไร ? ที่ลับทั้ง ๒ นั้น เป็นทางให้ปรับอาบัติได้มากน้อยกว่ากันอย่างไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ต่างกันอย่างนี้ ที่มีสิ่งกำบัง เห็นกันไม่ได้ เรียกว่า ที่ลับตา ที่ที่ไม่มีสิ่งกำบัง เห็นกันได้ แต่ฟังเสียงพูดกันไม่ได้ยิน เรียกว่า ที่ลับหู ๑ ที่ลับตา เป็นทางให้ปรับอาบัติได้มากกว่า คือตั้งแต่ปาราชิก สังฆาทิเสส ถึง ปาจิตติย์ ส่วนที่ลับหู เป็นทางให้ปรับอาบัติตั้งแต่สังฆาทิเสสลงมา ๑

๒. ในอนิยต ที่ลับตา และที่ลับหู ได้แก่ที่เช่นไร ? ภิกษุอยู่กับมาตุคามสองต่อสองในที่เช่นนั้น เป็นทางปรับอาบัติอะไรได้บ้าง ? (๒๕๔๗)

ตอบ : ลับหู ได้แก่ ที่แจ้ง แลเห็นได้ แต่ห่าง ไม่ได้ยินเสียงพูด ๑

ในที่ลับตา เป็นทางปรับอาบัติปาราชิก สังฆาทิเสส และ ปาจิตติย์

ในที่ลับหู เป็นทางปรับอาบัติสังฆาทิเสส และ ปาจิตติย์ ๑

กัณฑ์ที่ ๖

นิสสัคคียปาจิตติย์ ๓๐

๑. นิสสัคคียปาจิตติย์ หมายความว่าอย่างไร ? ภิกษุต้องอาบัตินี้แล้ว ทำอย่างไรจึงจะพ้น ? (๒๕๔๘)

ตอบ : นิสสัคคียปาจิตติย์ หมายความว่า อาบัติปาจิตติย์ ที่จำต้องสละสิ่งของ ๑ ภิกษุต้องอาบัตินี้แล้วต้องสละสิ่งของอันเป็นเหตุให้ต้องอาบัตินั้นก่อน แล้วแสดงอาบัติจึงพ้นจากอาบัตินั้นได้ ๑

กัณฑ์ที่ ๖

จีวรวรรคที่ ๑

๑. ไตรจีวร อติเรกจีวร ได้แก่จีวรเช่นไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ไตรจีวร ได้แก่จีวร ๓ ผืน ประกอบด้วย อุตตราสงค์ (ผ้าห่ม) อันตราสก (ผ้าถุง) และสังฆาฏิ (ผ้าคลุมหรือผ้าทาบ) ๑ อติเรกจีวร ได้แก่ผ้ามีขนาดกว้าง ๔ นิ้วยาว ๘ นิ้ว ซึ่งอาจนำไปทำเป็นเครื่องนุ่งห่มได้ นอกจากผ้าที่อธิษฐาน ๑

๒. ภิกษุขอจีวรต่อสามีของน้องสาวแล้วได้มา เธอจะต้องอาบัตินี้หรือไม่ ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ถ้าสามีของน้องสาวเป็นญาติก็มิใช่ญาติแต่ปวารณาที่ดี ไม่ต้องอาบัติ ถ้ามิใช่ญาติและมีได้ปวารณาเป็นเพียงน้องเขย ต้องนิสสัคคียปาจิตติย์ เว้นไว้แต่สมัย (คือในเวลาจีวรถูกขโมยหรือเสียหาย) ๑

๓. ไตรจีวรประกอบด้วยผ้าอะไรบ้าง ? ภิกษุอยู่ปราศจากไตรจีวร ต้องปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ประกอบด้วย ผ้าสังฆาฏิ ผ้าอุตตราสงค์ และผ้าอันตราสก ๑ ต้องสละไตรจีวรผืนที่อยู่ปราศจากนั้น แล้วแสดงอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย์ เมื่อได้รับผ้ากลับคืนมาแล้ว ต้องอธิษฐานใหม่ ๑

๔. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ (๒๕๕๔)

๑. อติเรกจิ๋ว ๒. จีวรกาล ๓. อนุปสัมบัน

ตอบ : ๑. อติเรกจิ๋ว หมายถึงจิ๋วที่ไม่ใช่จิ๋วอธิฐาน

๒. จีวรกาล หมายถึงคราวที่เป็นฤดูถวายจิ๋ว (คืออยู่จำพรรษาแล้ว ถ้าไม่ได้กรานกฐินนับแต่วัน

ปวารณาไป ๑ เดือน ถ้าได้กรานกฐินเพิ่มออกไปอีก ๔ เดือนในฤดูหนาว)

๓. อนุปสัมบัน หมายถึงบุคคลที่มีไข้กัญญา

๕. ไตรจิ๋ว มีอะไรบ้าง ? กัญญอยู่ปราศจากแม้คั้นหนึ่ง ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : มี สังฆาฏิ คือผ้าคลุม อุตราสงค์ คือผ้าห่ม และอันตราสก คือ ผ้าถุง ๆ ต้องอาบัตินิสสัยปาจิตติย์

๖. ผ้าไตรครอง มีอะไรบ้าง ? ต่างจากอติเรกจิ๋วอย่างไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : มี สังฆาฏิ อุตราสงค์ อันตราสก ๆ ต่างกันดังนี้ ผ้าไตรครองเป็นผ้าที่กัญญอธิฐาน มีจำนวน

จำกัด คือ ๓ ผืน ส่วนอติเรกจิ๋ว คือผ้าที่นอกเหนือจากผ้าไตรครอง มีได้ไม่จำกัดจำนวน

๗. คำว่า ปวารณากำหนดปัจจัย หมายความว่าอย่างไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : หมายความว่า ปวารณาที่กำหนดชนิดสิ่งของ เช่นจิ๋ว หรือบิณฑบาตเป็นต้น หรือกำหนดจำนวน

สิ่งของ เช่น ผ้าที่ผืน บิณฑบาตมีราคาเท่าไร เป็นต้น

๘. ผ้าไตรจิ๋วคือผ้าอะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๘)

ตอบ : คือ ผ้า ๓ ผืนที่ทรงอนุญาตให้กัญญอธิฐานไว้ใช้สำหรับตนเอง ๆ ได้แก่ สังฆาฏิ(ผ้าคลุม) อุตรา

สงค์ (ผ้าห่ม) อันตราสก (ผ้าถุง) ๆ

๙. จิ๋วที่เป็นนิสสัยแล้ว ควรสละให้แก่ใคร ? ถ้าจิ๋วนั้นสูญหาย พึงปฏิบัติเช่นไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : ควรสละให้แก่สงฆ์ก็ได้ แก่คณะก็ได้ แก่บุคคลก็ได้ ถ้าจิ๋วนั้นสูญหาย พึงแสดงอาบัติเท่านั้น

กัณฑ์ที่ ๖

ปัตตวรรคที่ ๓

๑. มีผู้นำอาหารบิณฑบาตมาถวายแก่สงฆ์ กัญญะนำให้ถวายแก่ตนเองและได้มา เช่นนี้จะต้องอาบัติหรือไม่ ?

ถ้าต้อง จะต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ต้องอาบัติ ๑ ต้องอาบัตินิสสัยปาจิตติย์

๒. อติเรกจิ๋ว อติเรกบาตร ได้แก่จิ๋วและบาตรเช่นไร? จิ๋วและบาตรชนิดนี้ กัญญเก็บไว้ได้กี่วัน? (๒๕๕๕)

ตอบ : ได้แก่จิ๋วและบาตรนอกจากจิ๋วและบาตรที่อธิฐานฯ เก็บไว้ได้เพียง ๑๐ วันเป็นอย่างยิ่ง

๓. เกส ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? กัญญรับประเคนแล้วเก็บไว้จนได้กี่วันเป็นอย่างยิ่ง ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ได้แก่ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ๆ เก็บไว้ได้ ๓ วัน

๔. กัญญอยู่ น้อมลากที่เขาน้อมไปจะถวายสงฆ์ มาเพื่อตน เพื่อบุคคลอื่น เพื่อเจติย์ เพื่อสงฆ์หมู่อื่น จะเป็นอาบัติ

อะไรได้บ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : น้อมมาเพื่อตน เป็นอาบัตินิสสัยปาจิตติย์ น้อมมาเพื่อบุคคลอื่น เป็นอาบัติปาจิตติย์ น้อมมาเพื่อเจติย์

และเพื่อสงฆ์หมู่อื่น เป็นอาบัติทุกกฏ

๕. เกษ ๕ ในปตตวรรคที่ ๓ ได้แก่อะไรบ้าง ? รับประเคนแล้วเก็บไว้ฉันได้กี่วัน ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ได้แก่ เนยใน เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ เก็บไว้ฉันได้ ๗ วัน เป็นอย่างยิ่ง ฯ

๖. อติเรกบาตร คืออะไร ? ภิกษุเก็บไว้เกินกี่วัน ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย์ ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือ บาตรนอกจากบาตรอธิฐาน ๗ เกิน ๑๐ วัน ฯ

๗. เกษ ๕ ที่ภิกษุรับประเคนแล้วเก็บไว้ฉันได้ไม่เกิน ๗ วัน ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ได้แก่ เนยใส ๑ เนยข้น ๑ น้ำมัน ๑ น้ำผึ้ง ๑ น้ำอ้อย ๑ ฯ

๘. ภิกษุรู้อยู่ น้อมลากสงฆ์ไปเพื่อตนก็ดี เพื่อบุคคลก็ดี เพื่อสงฆ์อื่นก็ดี ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๗)

ตอบ : น้อมลากที่เขาจะถวายสงฆ์มาเพื่อตน ต้องนิสสัคคียปาจิตติย์ เพื่อบุคคล ต้องปาจิตติย์ เพื่อสงฆ์อื่น ต้องทุกกฏ ฯ

กัณฑ์ที่ ๗

มุตาวาตวรรคที่ ๑

๑. ภิกษุกำลังฟังพระปาฏิโมกข์อยู่ กล่าวขึ้นว่า “จะสวดไปทำไม ฟังก็ไม่รู้เรื่อง นำเบื่อนำรำคาญ” เช่นนี้ต้องอาบัติอะไร ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๕)

ตอบ : ต้องอาบัติปาจิตติย์ ฯ เพราะก่อนสิกขาบท ฯ

กัณฑ์ที่ ๗

โฆจนวรรคที่ ๔

๑. ภิกษุ ก อาพาธ ได้รับคำแนะนำให้ฉันอาหารในเวลาวิกาลเพื่อช่วยให้หาย ป่วยเร็ว แล้วฉันตามคำแนะนำนั้น มีวินิจัยตามพระวินัยอย่างไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : มีวินิจัยว่า ภิกษุ ก ต้องอาบัติปาจิตติย์ ฯ

๒. ภิกษุรับนิมนต์แล้ว จะไปที่อื่นก่อนหรือหลังฉัน ต้องปฏิบัติอย่างไร ? ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ต้องปฏิบัติอย่างนี้ คือ ต้องบอกลาภิกษุอื่นก่อน ฯ ต้องอาบัติปาจิตติย์ ฯ

กัณฑ์ที่ ๗

อเจลกวรรคที่ ๕

๑. ภิกษุขอปัจจัย ๔ ต่อผู้ที่ปวารณาไว้ มีพระพุทธานุญาตให้ปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๕)

ตอบ : ให้ปฏิบัติดังนี้ ถ้าเขาปวารณาโดยมีกำหนดเวลา ฟังขอได้เพียงกำหนดเวลานั้น แต่ถ้าเขาปวารณาโดยไม่ได้กำหนดเวลา ฟังขอได้เพียง ๔ เดือนเท่านั้น เว้นไว้แต่เขาปวารณาอีก หรือปวารณาเป็นนิตย์ ฯ

๒. บุคคลที่เรียกว่า ปริพาชก และ ปริพาชิกา คือใคร ? ภิกษุให้ของเคี้ยวก็ดี ของกิน ก็ได้ แก่บุคคลเหล่านั้นอย่างไร เป็นอาบัติและอย่างไรไม่เป็นอาบัติ ? (๒๕๔๘)

ตอบ : บริพาชก คือนักบวชผู้ชายนอกพระพุทธศาสนา บริพาชกา คือนักบวชผู้หญิงนอกพระพุทธศาสนา ฯ
ให้ด้วยมือของตนต้องอาบัติปาจิตติย์ สั่งให้ให้ก็ดี วางให้ก็ดี ไม่เป็นอาบัติ ฯ

กัณฑ์ที่ ๗

สัปตวรรคที่ ๗

๑. เมื่อภิกษุได้จีวรใหม่มา ก่อนที่จะนุ่งห่ม ต้องทำพินทุด้วยสี ๓ สี อย่างไร อย่างไร หนึ่ง คือสีอะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือ

๑. สีเขียวคราม

๒. สีโคลน

๓. สีดำคล้ำ ฯ

กัณฑ์ที่ ๗

รัตนวรรคที่ ๕

๑. ภิกษุนำแก้วของสงฆ์ไปใช้ที่กลางแจ้งแล้ว เมื่อจะหลีกไป พึงปฏิบัติอย่างไร? ถ้าไม่ปฏิบัติเช่นนั้น ต้องอาบัติอะไร? (๒๕๕๕)

ตอบ : พึงปฏิบัติอย่างนี้ คือ เก็บเอง ใช้ให้ผู้อื่นเก็บ หรือมอบหมายแก่ผู้อื่น ฯ ถ้าไม่ปฏิบัติเช่นนั้น ต้องอาบัติปาจิตติย์ ฯ

๒. ภิกษุเข้าบ้านโดยไม่ได้ออกลาภิกษุอื่นผู้มีอยู่ในอาวาส ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ? จงอธิบาย (๒๕๕๕)

ตอบ : ถ้าเข้าบ้านในเวลาที่เป็นกาล ตั้งแต่เช้าถึงเวลาก่อนเที่ยงวัน ไม่ต้องอาบัติ ถ้าเข้าบ้านในเวลาวิกาล คือ ตั้งแต่หลังเที่ยงวัน ไป ต้องอาบัติปาจิตติย์ เว้นไว้แต่มีกิจด่วน (หรือผู้อยู่ในนิสสัย)

๓. ภิกษุนอนในที่มุงที่บังเดียวกันกับสามเณร จะเป็นอาบัติอะไรหรือไม่ ? (๒๕๕๓)

ตอบ : นอนได้ ๓ คืบ ไม่เป็นอาบัติ เกินกว่านั้นต้องอาบัติปาจิตติย์ ฯ

๔. พระ ก. นำเบียร์มาให้พระ ข. ดื่ม โดยหลอกว่าเป็นน้ำอ้อดลม พระ ข. หลงเชื่อจึงดื่มเข้าไป ถามว่า พระ ก. และพระ ข. ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ? (๒๕๕๒)

ตอบ : พระ ก. เป็นอาบัติปาจิตติย์เพราะพุดบด พระ ข. เป็นอาบัติปาจิตติย์เพราะดื่มน้ำเมา แม้ไม่รู้ก็ไม่ต้องอาบัติ เพราะสิกขาบทนี้เป็นอดีตกะ ฯ

๕. ภิกษุนำตั้งของสงฆ์ไปตั้งไว้ในที่แจ้ง จะหลีกไปสู่วัดอื่นต้องทำอะไร จึงจะไม่เป็นอาบัติ ? (๒๕๕๒)

ตอบ : ต้องเก็บด้วยตนเอง หรือใช้ให้ผู้อื่นเก็บ หรือมอบหมายให้ผู้อื่น จึงจะไม่เป็นอาบัติ ฯ

๖. ลักษณะการประเคนประกอบด้วยองค์อะไรบ้าง ? การช่วยกันยกโต๊ะอาหารขึ้นประเคนก็ดี การจับผ้าปูโต๊ะประเคนก็ดี ทั้ง ๒ วิธีนี้ถูกต้องหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : ประกอบด้วยองค์ต่อไปนี้

๑. ของที่จะพึงประเคนนั้นไม่ใหญ่โตหรือหนักเกินไป พอลคนปานกลาง ยกได้คนเดียว

๒. ผู้ประเคนเข้ามาอยู่ในหัตถบาธ

๓. เขาน้อมเข้ามา

๔. กิริยาที่น้อมเข้ามาให้นั้น ด้วยกายก็ได้ ด้วยของเนื่องด้วยกายก็ได้ด้วยโยนให้ก็ได้

๕. ภิกษุรับด้วยกายก็ได้ ด้วยของเนื่องด้วยกายก็ได้ ไม่ถูกทั้ง ๒ วิธี เพราะไม่ต้องลักษณะองค์ ประเคน คือ การช่วยกัน ยกโต๊ะอาหารขึ้นประเคนผิกลักษณะองค์ที่ ๑ การจับผ้าปูโต๊ะประเคนผิกลักษณะองค์ที่ ๓

๗. ภิกษุนอนในที่มุงที่บังอันเดียวกับอนุสัมบัน เป็นอาบัติหรือไม่อย่างไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ถ้าเป็นผู้ชาย เกินกว่า ๓ คืน เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ถ้าเป็นผู้หญิง แม้ในคืนแรก เป็นอาบัติปาจิตตีย์

๘. ภิกษุซ่อนผ้าอาบน้ำฝน บาตร จีวร กล่องเข็ม ด้าย ของเพื่อนภิกษุหรือสามเณรเพื่อล้อเล่น เป็นอาบัติอะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ซ่อนผ้าอาบน้ำฝน ด้าย ของเพื่อนภิกษุ เป็นอาบัติทุกกฏ ซ่อนบาตร จีวร กล่องเข็ม ของเพื่อนภิกษุ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ซ่อนของสามเณรทุกอย่างเป็นทุกกฏ

๙. ผ้าอาบน้ำฝนมีกำหนดขนาดไว้เท่าใด ? ถ้าทำเกินกว่าขนาดนั้นต้องอาบัติ ก่อนจะแสดงอาบัตินั้น ต้องทำอย่างไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ยาว ๖ คืบ กว้าง ๒ คืบครึ่ง โดยคืบพระสุคต ต้องตัดให้ได้ขนาดเสียก่อน

กัณฑ์ที่ ๘

ปาฏิเทสนียะ ๔

๑. เสดยวัตร คืออะไร ? แบ่งเป็นกี่หมวด ? หมวดที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องอะไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : คือ ธรรมเนียมหรือวัตรที่ภิกษุพึงศึกษา แบ่งเป็น ๔ หมวด ว่าด้วยเรื่อง โภชนปฏิสังยุต คือ ธรรมเนียมว่าด้วยเรื่องการขบฉัน

กัณฑ์ที่ ๙

เสดยวัตร ๗๕

๑. เสดยวัตร คืออะไร ? โภชนปฏิสังยุต ว่าด้วยเรื่องอะไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : คือ วัตรหรือธรรมเนียมที่ภิกษุจำต้องศึกษา ว่าด้วยเรื่องการรับและการฉันอาหาร

๒. ภิกษุไม่เอื้อเฟื้อในเสดยวัตร ปฏิบัติผิดธรรมเนียมไป ต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ต้องอาบัติทุกกฏ

๓. ในเสดยวัตรมีสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้ภิกษุช่วยกันรักษาสังเวดล้อมโดยอนุโลมไว้อย่างไร ? (๒๕๕๕)

ตอบ : ทรงห้ามไม่ให้ภิกษุผู้ไม่เป็นไข้ ถ่ายอุจจาระ ถ่ายปัสสาวะ และบ้วนน้ำลายลงในของเขียว และในน้ำ

๔. ภิกษุนั่งในบ้านพูดเสียงดังจะต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๕๕)

ตอบ : ต้องอาบัติทุกกฏ

๕. ภิกษุฉันทพลาถทำกิจอื่นพลาถ จะต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ต้องอาบัติทุกกฏ

๖. ข้อว่า เราจักรับบิณฑบาตโดยเคารพ นั้นมีอธิบายอย่างไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : มีอธิบายว่า รับโดยแสดงความเอื้อเฟื้อ ในบุคคลผู้ให้ ไม่ดูหมิ่น และให้แสดงความเอื้อเฟื้อในของที่เขาให้ ไม่ทำต้งรับเอามาเล่นหรือเอามาทิ้งเสีย ฯ

๗. เสาขียวัตถ์ คืออะไร ? มีทั้งหมดกี่ข้อ ? (๒๕๕๐)

ตอบ : คือ ธรรมเนียมหรือวัตรที่ภิกษุต้องศึกษา ฯ มี ๗๕ ข้อ ฯ

๘. เสาขียวัตถ์ คืออะไร ? มีกี่ข้อ ? ภิกษุละเมิดต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๕)

ตอบ : คือวัตรที่ภิกษุจะต้องศึกษา ฯ มี ๗๕ ข้อ ฯ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๙. เสาขียวัตถ์คืออะไร ? ถ้าไม่เอื้อเฟื้อต้องอาบัติอะไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือวัตรหรือธรรมเนียมที่ภิกษุจะต้องศึกษา ฯ ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๑๐. ข้อว่า ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักฉันบิณฑบาตโดยเคารพ นั้น มีอธิบายอย่างไร ? (๒๕๔๗)

ตอบ : มีอธิบายว่า ภิกษุฉันบิณฑบาต แม้เป็นของเลว ก็ไม่แสดงอาการวิการ คือฉันโดยปกติ และเมื่อฉัน ก็ไม่ฉันพลางทำกิจอื่นพลาง ฯ

กัณฑ์ที่ ๕

อธิกรณสมณะ

๑. ภิกษุเถียงกันด้วยเรื่องอะไร จึงเรียกว่า วิวาทาธิกรณ ? (๒๕๕๖)

ตอบ : เเถียงกันด้วยเรื่อง สิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ฯ

๒. อธิกรณ คืออะไร ? การตัดสินอธิกรณตามเสียงข้างมาก เรียกว่าอะไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : คือ เรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดต้องทำ ฯ เรียกว่าเขกขยสิกขา ฯ

๓. อธิกรณ คืออะไร ? เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องทำอย่างไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : คือ เรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดต้องทำ ฯ ต้องระงับด้วยอธิกรณสมณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามสมควรแก่อธิกรณนั้น ฯ

๔. วิวาทาธิกรณกับอนุวาทาธิกรณ ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : วิวาทาธิกรณ คือการเถียงว่า สิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย สิ่งนี้ไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ส่วนอนุวาทาธิกรณ คือการโจทก์กันด้วยอาบัติ ฯ

๕. อธิกรณสมณะ คืออะไร ? มีกี่อย่าง ? การตัดสินตามเสียงข้างมาก เรียกว่าอะไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : คือ ธรรมเนียมหรือระงับอธิกรณ ฯ มี ๑ อย่าง ฯ เรียกว่า เขกขยสิกขา ฯ

กัณฑ์ที่ ๑๐

มาตรา

๑. ในพระวินัย กำหนด ๑ ปีมีกี่ฤดู ? อะไรบ้าง ? ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นฤดูอะไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ๓ ฤดู คือ ฤดูหนาว ๑ ฤดูร้อน ๑ ฤดูฝน ๑ ฯ ฤดูฝน ฯ

พุทธประวัติ

บทนำ

๑. การเรียนรู้พุทธประวัติได้ประโยชน์อย่างไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : ได้ประโยชน์ ๒ ประการ คือ

๑. ในด้านการศึกษา ทำให้ทราบความเป็นมาของพระพุทธเจ้า เช่นเดียวกับการศึกษาด้านความเป็นมาของชาติตน ทำให้บุคคลได้ทราบว่า ชาติของตนเป็นมาอย่างไร มีความสำคัญอย่างไรเป็นต้น
๒. ในด้านปฏิบัติ ทำให้บุคคลได้แนวในการดำเนินชีวิตตามพระพุทธจริยา อันเป็นปฏิปทานำความสุขความเจริญมาให้แก่บุคคล ตามสมควรแก่การประพฤติปฏิบัติ ฯ

๒. พุทธประวัติว่าด้วยเรื่องอะไร ? มีความสำคัญอย่างไรที่ต้องเรียนรู้ ? (๒๕๔๕)

ตอบ : ว่าด้วยเรื่องความเป็นมาของพระพุทธเจ้า เป็นการแสดงพระพุทธจริยาในด้านต่างๆ ของพระองค์ให้ปรากฏ ฯ มีความสำคัญในการศึกษาและปฏิบัติพระพุทธศาสนา เพราะแสดงพระพุทธจริยาให้ปรากฏ เช่นเดียวกับตำนานย่อมมีความสำคัญต่อชาติของตนที่ให้อำนาจได้ว่าชาติได้เป็นมาแล้วอย่างไร ฯ

ปริเฉทที่ ๑

ชมพูทวีปและประชาชน

๑. คนในชมพูทวีปแบ่งออกเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : แบ่งเป็น ๔ วรรณะ ฯ คือ วรรณะกษัตริย์ วรรณะพราหมณ์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร ฯ

๒. ประชาชนในชมพูทวีป มีกี่จำพวก ? จำพวกไหนบ้าง ? (๒๕๕๔)

ตอบ : มี ๒ จำพวก คือ

๑. มลลิกะ เจ้าของถิ่นเดิม

๒. อริยกะ พวกอพยพมาใหม่ ฯ

(หรือจะตอบว่า มี ๔ จำพวก หรือวรรณะ ๔ ก็ได้)

๓. สาकยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากชนชาติใด ? ชนชาตินั้นมาตั้งถิ่นฐานในชมพูทวีปได้อย่างไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : สืบเชื้อสายมาจากชนชาติอริยกะ ฯ ชาวอริยกะนั้นเป็นผู้เจริญด้วยความรู้และขนบธรรมเนียม มีอำนาจมากกว่าพวกมลลิกะเจ้าของถิ่นเดิม เมื่อข้ามภูเขามาถึงแม่น้ำก็รุกไล่พวกมลลิกะ เจ้าของถิ่นเดิมให้ถอยร่นลงมาทางใต้แล้วเข้าตั้งถิ่นฐานในชมพูทวีปแทน ฯ

๔. คนในชมพูทวีปแบ่งเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ? พระพุทธบิดาอยู่ในวรรณะอะไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : แบ่งเป็น ๔ วรรณะ ฯ คือ วรรณะกษัตริย์ วรรณะพราหมณ์ วรรณะแพศย์ วรรณะศูทร ฯ อยู่ในวรรณะกษัตริย์ ฯ

๕. ประชาชนในชมพูทวีปแบ่งออกเป็นกี่วรรณะ ? อะไรบ้าง ? มีหน้าที่ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : แบ่งออกเป็น ๔ วรรณะ คือ

๑. กษัตริย์ มีหน้าที่ปกครอง

๒. พราหมณ์ มีหน้าที่ทางพิธีกรรมและทำพิธี

๓. แพศย์ มีหน้าที่ทางทำนาค้ำขาย

๔. ศูทร มีหน้าที่รับจ้าง ฯ

๖. พระพุทธเจ้าสืบเชื้อสายมาจากชนชาติใด ? ชนชาตินั้นมาตั้งถิ่นฐานในชมพูทวีปได้อย่างไร ? (๒๕๔๗)

ตอบ : สืบเชื้อสายมาจากชนชาติอริยกะ ชาวอริยกะนั้นเป็นผู้เจริญด้วยความรู้และขนบธรรมเนียม มีฤทธิ์มีอำนาจมากกว่าพวกมิลักกะเจ้าของถิ่นเดิม เมื่อข้ามภูเขาหิมาลัยมาก็รุกไล่พวกมิลักกะ เจ้าของถิ่นเดิมให้ถอยเลื่อนลงมาทางใต้ แล้วเข้าตั้งถิ่นฐานในชมพูทวีปแทน ฯ

ปริเฉทที่ ๒

สักกชนบทและศากยวงศ์

๑. พระพุทธบิดาทรงมีพระนามว่าอะไร ? ทรงปกครองแคว้นอะไร ? เมืองหลวงชื่ออะไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : พระนามว่าพระเจ้าสุทโธทนะ ฯ แคว้นสักกะ ฯ ชื่อกบิลพัสดุ์ ฯ

๒. บุคคลต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระมหามงกุฎในฐานใด? (๒๕๕๕)

ก. พระเจ้าสีหหนุ ข. พระนางมหาปชาบดีโคตมี ค. พระนางยโสธรา ฉ. นายฉันทะ ง. นางสุชาดา

ตอบ : ก. พระเจ้าสีหหนุ เป็นพระเจ้านุ

ข. พระนางมหาปชาบดีโคตมี เป็นพระน่านาง หรือพระมารดาเลี้ยง

ค. พระนางยโสธรา เป็นพระชายา

ฉ. นายฉันทะ เป็นผู้ตามเสด็จคราวเสด็จออกบรรพชา

ง. นางสุชาดา เป็นผู้ถวายข้าวมธุปายาสก่อนแต่ตรัสรู้

๓. พระนามและนามดังต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร ? (๒๕๔๗)

ก. พระเจ้าสุทโธทนะ

ข. พระนางเจ้าสิริมหามายา

ค. พระนันทะ

ง. วิศวามิตร

จ. นายฉันทะ

ตอบ : ก. พระเจ้าสุทโธทนะ เป็นพระราชบิดา

ข. พระนางเจ้าสิริมหามายา เป็นพระราชมารดา

ค. พระนันทะ เป็นพระกนิษฐภคินีต่างพระมารดา

ง. วิศวามิตร เป็นครูผู้สอนศิลปวิทยาเมื่อยังทรงพระเยาว์

จ. นายฉันทะ เป็นผู้ตามเสด็จในคราวออกผนวช ฯ ศาสนพิธี

ปริเฉทที่ ๓

พระศาสดาประสูติ

๑. อสิตดาบส อาพารดาบส และอุทกดาบส มีความเกี่ยวข้องกับพระมหามุรุษอย่างไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : อสิตดาบส เป็นผู้คุ้นเคยเป็นที่เคารพนับถือของสากยสกุล ในเวลาที่พระมหามุรุษประสูติใหม่ๆ ท่านได้ไปเยี่ยม และได้พยากรณ์ทำนายพระลักษณะของพระมหามุรุษ ว่ามีคติเป็น ๒ ก่อนคนอื่นทั้งหมด อาพารดาบสและอุทกดาบส เป็นผู้ที่พระองค์ได้เคยอยู่อาศัยศึกษาลัทธิของท่านทั้ง ๒ ๑

๒. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ ๕ วัน พระราชบิดาโปรดให้ทำอะไรเพื่อพระราชกุมารบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : โปรดให้ห่มนมพระญาติวงศ์ และเสนามาตย์พร้อมกับเชิญพราหมณ์ร้อยแปดคนมานั่งโภชนาหาร แล้วทำมณฑปรับพระลักษณะ และขนานพระนามว่าสิทธัตถกุมาร ๑

๓. เมื่อพระมหามุรุษมีพระชนมายุได้ ๗ ปี ๑๖ ปี ๒๕ ปี มีเหตุการณ์สำคัญเกิดแก่พระองค์อะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)

ตอบ : เมื่อพระชนมายุได้ ๗ ปี พระราชบิดาตรัสสั่งให้ขุดสระโบกขรณี ๓ สระ ในพระราชวัง ให้เป็นที่เล่นสำราญแก่พระองค์ เมื่อพระชนมายุได้ ๑๖ ปี พระราชบิดาตรัสสั่งให้สร้างปราสาท ๓ หลัง เพื่อเป็นที่เสด็จอยู่ใน ๓ ฤดู และตรัสขอพระนางยโสธรามาภิเษกเป็นพระชายา เมื่อพระชนมายุได้ ๒๕ ปี ได้พระโอรสนามว่าพระราหุลกุมาร และเสด็จออกบรรพชา ๑

๔. ภายใน ๗ วัน หลังจากสิทธัตถะราชกุมารประสูติแล้ว มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นแก่พระองค์อย่างไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : ๑. เมื่อประสูติแล้วใหม่ ๆ อสิตดาบส (หรือกาฬเทวิลดาบส) เข้าไปเฝ้าเยี่ยมและทำนายพระลักษณะ
๒. วันที่ ๕ พระเจ้าสุทโธทนะเชิญพราหมณ์ ๑๐๘ คนมานั่งโภชนาหารและขนานพระนามพระราชกุมารว่าสิทธัตถกุมาร
๓. วันที่ ๗ พระราชมารดาทิวกศ ๑

๕. อสิตดาบสได้ทำนายสิทธัตถกุมารไว้อย่างไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ทำนายไว้ว่า ถ้าอยู่ครองสมบัติ จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ถ้าออกบวช จักได้เป็นพระศาสดาเอกในโลก ๑

๖. เมื่อพระพุทธเจ้าประสูติได้ ๕ วัน และ ๗ วัน มีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้น ? (๒๕๕๐)

ตอบ : เมื่อประสูติได้ ๕ วัน พระราชบิดาเชิญพราหมณ์ ๑๐๘ คนมานั่งโภชนาหาร ทำนายพระลักษณะและขนานพระนาม และเมื่อประสูติได้ ๗ วัน พระราชมารดาเสด็จสวรรคต ๑

๗. พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ในวันใด ? ที่ไหน ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ประสูติในวันเพ็ญเดือน ๖ ก่อนพุทธศก ๘๐ ปี ตรัสรู้ในวันเพ็ญเดือน ๖ ก่อนพุทธศก ๔๕ ปี และปรินิพพานในวันเพ็ญเดือน ๖ ปีตั้งต้นพุทธศก ๑ ส่วนสถานที่นั้น คือ ประสูติที่ใต้ร่มไม้สาละในลุมพินีวัน ระหว่าง กรุงกบิลพัสดุ์และกรุงเทวทหะ ตรัสรู้ที่ใต้ต้นโพธิ์ (อัสสัตถพฤกษ์) ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ปรินิพพานที่ป่าไม้สาละ (สาละโนทยาน) เมืองกุสินารา ๑

๘. เจ้าชายนันทกุมารกับเจ้าหญิงอุบลันทา เป็นพระโอรสและพระธิดาของใคร ? มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : เป็นพระโอรสและพระธิดาของพระเจ้าสุทโธทนะกับพระนางปชาบดีโคตมี ฯ มีความเกี่ยวข้องกับ
เจ้าชายสิทธัตถะกุมาร โดยเป็นพระกนิษฐภคินีและ กนิษฐภคินีต่างพระมารดา ฯ

๘. เหตุการณ์ที่งัดขึ้นหัวในเวลาบ่ายแล้วไม่คล้อยไปตามตะวัน กลับตั้งอยู่จุดเวลาเที่ยง ปรากฏเมื่อคราวพระมหา
บุรุษทรงทำอะไรอยู่ ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ทรงนั่งขัดบัลลังก์สมาธิ เจริญอานาปานสติกัมมัฏฐาน ทำปฐมฌาน ให้เกิดขึ้น ฯ

๑๐. พระนามและนามต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับเจ้าชายสิทธัตถะอย่างไร ? (๒๕๔๘)

๑. มหาปชาบดีโคตมี

๒. อสิตดาบส (ภาพเทวิลดาบส)

ตอบ : ๑. มหาปชาบดีโคตมี เป็นพระมาตุจฉา คือพระน้าของเจ้าชายสิทธัตถะ

๒. อสิตดาบส (ภาพเทวิลดาบส) คือ ดาบสผู้เป็นที่คุ้นเคยของราชสกุล ได้เข้าเฝ้าพระเจ้าสุทโธทนะ เมื่อ
เจ้าชายสิทธัตถะประสูติใหม่ๆ และพยากรณ์ว่า พระราชกุมารจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช หรือ
ศาสดาเอกในโลก ฯ

๑๑. ในวันเสด็จแรกนาขวัญ พระเจ้าสุทโธทนะบังคมลัทธิตราชมารผู้ประทับนั่งใต้ต้นหว่า เพราะเหตุไร ?

(๒๕๔๘)

ตอบ : เพราะทรงเห็นอัศจรรย์ในขณะที่ลัทธิตราชมารประทับนั่งใต้ต้นหว่า เงามของต้นหว่าไม่คล้อยไปตาม
ตะวัน แม้จะเป็นเวลาบ่ายแล้ว ยังดำรงอยู่เสมือนเที่ยงวัน ฯ

๑๒. การที่พระราชบิดาและพระญาติวงศ์ คิดผูกพันเจ้าชายสิทธัตถะไว้ให้พลัดเพี้ยนอยู่ในกามสุขเพราะเหตุไร ?

และด้วยวิธีใด ? (๒๕๔๗)

ตอบ : นี่ก็มีคติเป็นสอง คือ ถ้าอยู่ครองราชสมบัติจักได้เป็นจักรพรรดิราช หรือถ้าออกบรรพชาจักได้เป็น
ศาสดาเอกในโลก จึงปรารถนาให้อยู่ครองราชสมบัติมากกว่าที่จะยอมให้เสด็จออกบรรพชา ฯ ด้วยการ
ตรัสให้ขุดสระโบกขรณีในพระราชนิเวศน์ ๓ สระ เพื่อให้เป็นที่เล่นสำราญพระราชหฤทัย ให้จัดเครื่อง
ทรง คือจันทน์สำหรับทา ผ้าโพกพระเศียร ฉลองพระองค์ ผ้าทรงสะพัก พระภูษา ล้วนเป็นของประณีต
ให้สร้างปราสาท ๓ หลังสำหรับเป็นที่ประทับทั้ง ๓ ฤดู ตรัสขอพระนางยโสธรามาอภิเษกเป็นพระ
ชายา ฯ

ปริเฉทที่ ๔

เสด็จออกบรรพชา

๑. พระมหาบุรุษทรงทอดพระเนตรเห็นคนแก่คนเจ็บคนตาย และบรรพชิตแล้วทรงดำริอย่างไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : เมื่อทรงเห็นคนแก่คนเจ็บคนตายแล้ว ทรงน้อมเข้ามาเปรียบกับพระองค์เอง เกิดความสังเวชว่า เราจะต้อง
แก่ต้องเจ็บต้องตายเช่นกัน เมื่อทรงเห็นบรรพชิต ทรงดำริว่า สาธุโขไปพุพฺพชา บวชดีนักแล ฯ

๒. พระมหาบุรุษเสด็จออกบรรพชา เพราะทรงปรารถนาเหตุอะไร? (๒๕๕๕)

ตอบ : พระมหาบุรุษเสด็จออกบรรพชา เพราะทรงปรารถนาความแก่ ความเจ็บ ความตาย อันครอบงำมหาชนทุก
คน อีกนัยหนึ่ง เพราะทรงทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง ๔ คือ คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ

ทรงสลดพระทัยเพราะไม่เคยพบเห็นมาแต่ก่อน ครั้นได้ทอดพระเนตรเห็นสมณะเข้าเกิดพระทัยในการ
บรรพชา ฯ

๓. พระพุทธเจ้าเสด็จออกบรรพชา ตรัสรู้ และปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุเท่าไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : เสด็จออกบรรพชา เมื่อมีพระชนมายุ ๒๙ ปี ตรัสรู้ เมื่อมีพระชนมายุ ๓๕ ปี ปรินิพพาน เมื่อมีพระชนมายุ
๘๐ ปี ฯ

๔. เทวทูต ๔ ที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงเห็นคืออะไรบ้าง ? ทรงเห็นแล้ว มีพระดำริอย่างไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ฯ ทรงมีพระดำริว่า บุคคลทั่วไปถูกความเจ็บ ความแก่ ความตาย
ครอบงำ ไม่ล่วงพ้นไปได้ ถึงพระองค์เองก็มิอย่างนั้นเป็นธรรมดา ควรแสวงหาอุบายเครื่องพ้น แต่
ฆราวาสเป็นที่คับแคบ คงเป็นทางที่มาแห่งธุลี บรรพชาเป็นช่องว่าง พอที่จะแสวงหาอุบายนั้นได้ จึงน้อม
พระหฤทัยไปในบรรพชา ฯ

๕. เจ้าชายสิทธัตถะทรงปรารถนาอะไรจึงเสด็จออกบรรพชา ? หลังจากบรรพชาแล้วก็ปีจึงตรัสรู้ ? (๒๕๔๙)

ตอบ : ทรงปรารถนาความแก่ ความเจ็บ ความตาย และสมณะ (เทวทูต ๔) ฯ ๖ ปี จึงตรัสรู้ ฯ

๖. พระมหาบุรุษเสด็จออกบรรพชา เพราะทอดพระเนตรเห็นอะไร ? และเมื่อเห็นแล้วทรงพระดำริอย่างไร ?

(๒๕๔๘)

ตอบ : เพราะทอดพระเนตรเห็นเทวทูต ๔ คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ฯ ทรงพระดำริว่า บุคคลทั่วไป
เฝ้าอยู่ในวัย ในความไม่มีโรค และในชีวิต ถูกความเจ็บ ความแก่ ความตายครอบงำ ไม่ล่วงพ้นไปได้ ถึง
พระองค์เองก็มิอย่างนั้นเป็นธรรมดา ควรแสวงหาอุบายเครื่องพ้น ธรรมดาภาวะทั้งปวงย่อมมีของที่เป็น
ฝ่ายตรงกันข้ามแก่กัน เช่นมีร้อนก็ต้องมีเย็นแก่ มีมืดก็ต้องมีสว่างแก่ แต่ฆราวาสเป็นที่คับแคบ คงเป็นทาง
ที่มาแห่งธุลี บรรพชาเป็นช่องว่าง พอที่จะแสวงหาอุบายนั้นได้ จึงน้อมพระทัยไปในบรรพชา ฯ

ปริเฉทที่ ๕

ตรัสรู้

๑. พระมหาบุรุษเสด็จประทับบำเพ็ญเพียรจนถึงตรัสรู้ ณ ตำบลใด ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ณ ตำบลอูรุเวลาเสนานิคม ฯ

๒. ทุกรกิริยา คืออะไร? พระมหาบุรุษทรงบำเพ็ญตุกรกิริยาดังต่อไปนี้บ้าง? จงบอกมา ๑ ข้อ (๒๕๕๕)

ตอบ : ทุกรกิริยา คือ การทรมานกายให้ลำบาก ฯ พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญตุกรกิริยา ๓ วาระ

๑. ทรงกดพระทนต์ด้วยพระทนต์ (กัดฟัน) กดพระคางด้วยพระชิวหา (เอาลิ้นดันเพดาน) ไกวแน่นจนพระ
เสโท (เหงื่อ) ไหลออกจากพระกัจฉะ (รักแร้)

๒. ทรงฟ้อนกลิ้งลมหายใจเข้าออก

๓. ทรงอดพระกระยาหาร

๓. พระมหาบุรุษทรงบำเพ็ญตุกรกิริยา ณ ที่ไหน ? ผู้ที่รู้เห็นเป็นพยานในเรื่องนี้คือใคร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ณ ตำบลอูรุเวลาเสนานิคม แก้วนมคร ฯ คือ พระปัญจวัคคีย์ ฯ

๔. พระมหาบุรุษได้ทรงศึกษาในสำนักอาฬารดาบสและอุทกดาบสจนจบวิชาความรู้ของอาจารย์ การที่กล่าวว่า

พระองค์ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เองโดยไม่มีใครเป็นครูอาจารย์ นั้นเพราะเหตุไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : เพราะความรู้ที่เรียนในสำนักดาบสทั้ง ๒ นั้น เป็นโลกียธรรม ส่วนความรู้ที่ตรัสรู้นั้น เป็น
โลกุตรธรรมที่ไม่มีใครรู้มาก่อน ฯ

๕. ปัญจวัคคีย์ คือใคร ? มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าขณะที่ยังทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : คือ นักบวชกลุ่มหนึ่ง มีทั้งหมด ๕ คน มีท่าน โกณฑัญญะเป็นหัวหน้า ฯ ได้ตามเสด็จ คอยอุปฐากรับใช้
อยู่ตลอดเวลา ฯ

๖. การที่พระมหาบุรุษทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยานั้น เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : เพราะทรงดำริว่า ทุกกรกิริยาที่ทรงบำเพ็ญนั้นจะยิ่งไปกว่านี้ไม่มี แต่ก็ไม่มีทางให้ตรัสรู้ได้ การ
บำเพ็ญเพียรทางจิตจักเป็นทางตรัสรู้ได้กระมัง แต่คนซุบซอมเช่นนี้ไม่สามารถทำได้ จึงทรงเลิกบำเพ็ญ
ทุกรกิริยา กลับมาเสวยพระอาหารตามปกติ ฯ

๗. พระญาณที่เกิดขึ้นแก่พระมหาบุรุษในวันที่ตรัสรู้นั้น คืออะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือ

๑. ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ญาณเป็นเครื่องระลึกถึงชาติหนหลังของพระองค์ได้

๒. จุตูปปาตญาณหรือทิพพจักขุญาณ ญาณหยั่งรู้การจุติและการเกิดของสัตว์ทั้งหลายที่เป็นไปตามกรรม

๓. อาสวักขยญาณ ญาณเป็นเหตุสิ้นอาสวะอันหมักหมมอยู่ในจิตตสันดาน ฯ

ปริเฉทที่ ๖

เสวยวิมุตติสุข

๑. เมื่อพระศาสดาเสด็จไปเมืองพาราณสีเพื่อโปรดปัญจวัคคีย์ ทรงพบใครในระหว่างทาง ? และหลังสนทนากัน
แล้ว ผู้นั้นได้บรรลุผลอะไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ทรงพบอุปกาสีวก ฯ ไม่ได้บรรลุผลอะไร ฯ

๒. บุคคลผู้แสดงตนเป็นอุบาสกด้วยการถึงรัตนะ ๒ และรัตนะ ๓ เป็นคนแรกคือใคร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ผู้ถึงรัตนะ ๒ คือตปุสสะและภัลลิกะ ฯ , ผู้ถึงรัตนะ ๓ คือ บิดาพระยสะ ฯ

๓. พระพุทธเจ้าทรงตัดสินพระทัย จะแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ก่อนเพราะเหตุไร? (๒๕๕๕)

ตอบ : เพราะทรงระลึกถึงอุปการคุณของปัญจวัคคีย์ที่ได้คอยอุปฐากพระองค์เมื่อครั้งทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ฯ

๔. พระสาวกผู้บรรลุพระโสดาบัน และ พระอรหันต์ ครั้งแรกคือใคร? (๒๕๕๕)

ตอบ : พระโสดาบัน คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ฯ

พระอรหันตสาวก คือ พระปัญจวัคคีย์ ฯ

๕. พระอัญญาโกณฑัญญะได้ชื่อว่าเป็นปฐมสาวก เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : เพราะได้ฟังธรรมจักกัปปวัตตนสูตร จนได้ดวงตาเห็นธรรมเป็นองค์แรก ฯ

๖. เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ ๆ พระองค์ทรงพิจารณาบุคคลผู้สามารถจะตรัสรู้ธรรมได้โดยเปรียบเทียบกับบัว ๓
เหล่าอย่างไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : ๑. บุคคลบางคน มีกิเลสเล็กน้อย มีอินทรีย์แก่กล้า เป็นผู้จะฟังสอนให้รู้ได้โดยง่าย อาจจะตรัสรู้ธรรมพิศได้โดยฉับพลัน เปรียบเหมือนบัวที่ตั้งอยู่พ้นน้ำ เมื่อถูกแสงอาทิตย์ก็จักบานในวันนั้น

๒. บุคคลบางคน มีกิเลสปานกลาง มีอินทรีย์ปานกลาง เป็นผู้จะฟังสอนให้รู้ได้เมื่อได้รับคำแนะนำ เปรียบเหมือนบัวที่ตั้งอยู่เสมอนั้น จักบานในวันพรุ่งนี้

๓. บุคคลบางคน มีกิเลสหนา มีอินทรีย์อ่อน เมื่อได้รับการสั่งสอนอบรมอยู่เสมอ ๆ ก็จะสามารถบรรลุธรรมได้ เปรียบเหมือนบัวที่ตั้งอยู่ในน้ำ จักบานในวันต่อ ๆ ไป ฯ

๗. อนัตตลักขณสูตร ว่าด้วยเรื่องอะไร ? ทรงแสดงเมื่อไร ? ผลเป็นอย่างไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : ว่าด้วย ชันธ ๕ เป็นอนัตตา ฯ เมื่อวันแรม ๕ ค่ำ เดือน ๘ ฯ

ผล คือจิตของพระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ พ้นแล้วจากอาสวะ ไม่ถือมั่นด้วยอุปาทาน ฯ

๘. พระกระยาหารมื้อแรกของพระพุทธเจ้าหลังตรัสรู้คืออะไร ? ใครเป็นผู้ถวาย ? (๒๕๕๑)

ตอบ : คือ ข้าวสัตตผง ข้าวสัตตुक้อน ฯ พ้อคำ ๒ คน ชื่อตปฺปสสะและภัลลิกะ ฯ

๙. พระอรหันตสาวก ๕ รูปแรก คือใครบ้าง ? (๒๕๕๑)

ตอบ : คือ ๑. พระโกณฑัญญะ ๒. วัปปะ ๓. ภททิยะ ๔. มหานามะ ๕. อัสสชิ ฯ

๑๐. ธรรมจักขุ ดวงตาเห็นธรรมนั้น คือเห็นอย่างไร ? ได้เกิดขึ้นแก่ ผู้ใดเป็นคนแรก ? (๒๕๕๐)

ตอบ : เห็นว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดล้วนมีความดับเป็นธรรมดา” ฯ เกิดแก่ โกณฑัญญะพราหมณ์เป็นคนแรก ฯ

๑๑. ในปฐมเทศนา พระพุทธเจ้าทรงแสดงอริยสัจไว้เท่าไร ? อะไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ทรงแสดงอริยสัจไว้ ๔ ประการ ฯ คือ

๑. ทุกข์

๒. สมุทัย

๓. นิโรธ

๔. มรรค ฯ

๑๒. หลังจากตรัสรู้แล้ว ในระหว่างทางที่เสด็จไปป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พระพุทธองค์ทรงสนทนากับใคร ? และผู้นั้นได้บรรลุธรรมชั้นไหน ? (๒๕๔๗)

ตอบ : ทรงพบอุปาสิวก ฯ อุปาสิวกไม่ได้บรรลุธรรมชั้นไหนเลย ฯ

ปริเฉทที่ ๗

ส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา

๑. “ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร? (๒๕๕๕)

ตอบ : คำอุทานของ ยสกุณฑบุตร ฯ

๒. คำว่า “ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ? ความวุ่นวายขัดข้องนั้นสงบลงได้อย่างไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ของยสกุณฑบุตร ฯ ได้โดยการฟังพระธรรมเทศนา ออนุปฺพฬิกถาและอริยสัจ ๔ ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงโปรด ฯ

๓. ฆราวาสที่บรรลุประอรหัตผลคนแรกคือใคร ? เพราะฟังธรรมอะไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : คือ ขสกุลบบุตร ฯ เพราะฟังอนุปพิทกถา และอริยสัจ ๔ ฯ

๔. พระพุทธเจ้าทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตรแก่ใคร ? ที่ไหน ? (๒๕๕๑)

ตอบ : แก่ชฎิล ๓ พี่น้อง และบริวาร ๑,๐๐๐ คน ฯ ที่ตำบลคยาสิละ ใกล้แม่น้ำคยา ฯ

๕. อนุปพิทกถา คืออะไรบ้าง ? ทรงแสดงแก่ใครเป็นครั้งแรก ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือ ทาน ศีล สวรรค์ กามาทีนพ และเนกขัมมานิสงส์ ฯ แก่ขสกุลบบุตร ฯ

๖. ในพิธีติวารัตริ ถือว่าการอาบน้ำชำระร่างกายในแม่น้ำเป็นการลอยบาป ส่วนในทางพระพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงแสดงวิธีลอยบาปไว้อย่างไร ? (๒๕๔๓)

ตอบ : ทรงแสดงไว้ว่า การยังบาปให้สงบระงับจากสันดาน ละกิเลสที่ทำให้เป็นผู้ชั่วร้าย เย่อหยิ่งและกิเลสที่ย้อมจิตให้ติดแน่นในกามารมณ์ เป็นการลอยบาป ฯ

ปริเฉทที่ ๘

เสด็จกรุงราชคฤห์

๑. คำว่า ดวงตาเห็นธรรม นั้นคือเห็นอย่างไร ? พระโมคคัลลานะและพระสารีบุตรได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังธรรมจากใคร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : คือเห็นว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลมีความดับเป็นธรรมดา ฯ

พระโมคคัลลานะได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังธรรมจากพระสารีบุตร และพระสารีบุตรได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังธรรมจากพระอัสสชิเถระ ฯ

๒. พระอัครสาวกทั้ง ๒ องค์สำเร็จเป็นพระโสดาบันเพราะฟังธรรมจากใคร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : พระสารีบุตร ฟังธรรมจากพระอัสสชิเถระ ฯ, พระโมคคัลลานะ ฟังธรรมจากพระสารีบุตร ฯ

ปริเฉทที่ ๙

ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ

๑. พระพุทธเจ้าทรงเลือกแคว้นมคธเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นแห่งแรก เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : เพราะแคว้นมคธ เป็นแคว้นใหญ่มีอำนาจและบริบูรณ์ด้วยสมบัติมีประชาชนมาก มีเจ้าลัทธิมาก จึงทรงเลือก ฯ

๒. จาตุรงคสันนิบาต คือ การประชุมที่ประกอบด้วยองค์อะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ด้วยองค์ คือ

๑. พระสาวกผู้เข้าประชุมนั้น ล้วนเป็นพระอรหันต์

๒. ทุกท่านล้วนได้รับเอหิภิกขุอุปสัมปทา

๓. ไม่ได้มีการนัดหมาย ต่างมาประชุมพร้อมกันเอง

๔. วันนั้นเป็นวันเพ็ญเดือนมาฆะ และพระศาสดาประทานพระบรมพุทโธวาท ซึ่งเรียกว่า โอวาทปาฏิโมกข์ ฯ

๓. เพราะเหตุใดพระพุทธเจ้าทรงเลือกแคว้นมคธเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก ? (๒๕๔๘)

ตอบ : เพราะแคว้นมคธเป็นเมืองใหญ่มีอำนาจและบริบูรณ์ด้วยสมบัติ ค้ำค้ำด้วยประชาชน พระเจ้าพิมพิสาร ทรงปกครองโดยสิทธิ์ขาด ทั้งเป็นที่อยู่แห่งครูเจ้าลัทธิมากกว่ามาก

๔. ในวันจาตุรงคสันนิบาต พระศาสดาทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์แก่ใคร ? ที่ไหน ? ทรงยกธรรมข้อใดขึ้นแสดงเป็นข้อต้น ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ทรงแสดงแก่พระอรหันตปัจฉิมสาวก จำนวน ๑,๒๕๐ องค์ ณ เวฬุวนาราม แคว้นมคธ ทรงยกธรรมข้อใดขึ้นแสดงเป็นข้อต้น

ปริเฉทที่ ๑๑

เสด็จแคว้นโกศล

๑. ครั้นพุทธกาล วัดเชตวันนั้น ตั้งอยู่เมืองอะไร? ใครเป็นผู้สร้างถวาย? (๒๕๕๕)

ตอบ : วัดเชตวัน เมืองสาวัตถี แคว้นโกศล อนาถบิณฑิกเศรษฐี เป็นผู้สร้างถวาย และพระพุทธองค์ประทับจำพรรษานานถึง ๑๕ พรรษา

ปริเฉทที่ ๑๒

ปรินิพพาน

๑. ปฐมสาวก และ ปัจฉิมสาวก คือใคร? (๒๕๕๕)

ตอบ : ปฐมสาวก คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ
ปัจฉิมสาวก คือ พระสุภัททะ

๒. สถานที่ต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระบรมศาสดาอย่างไร ? (๒๕๕๔)

๑. ลุมพินีวัน ๒. อสิปตนมฤคทายวัน ๓. ลัญจิววัน ๔. เวฬุวัน ๕. สาละวัน

ตอบ : ๑. ลุมพินีวัน เป็นสถานที่ประสูติ

๒. อสิปตนมฤคทายวัน เป็นสถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์

๓. ลัญจิววัน เป็นสถานที่ทรงแสดงธรรมเทศนาโปรดพระเจ้าพิมพิสารและบริวารจนสำเร็จเป็นพระโสดาบัน

๔. เวฬุวัน เป็นสถานที่ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์

๕. สาละวัน เป็นสถานที่ทรงแสดงมรรคมงคลแปดแก่สุภัททปริพาชก และเป็นสถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน

๓. อุปารหบุคคล คือบุคคลเช่นไร ? ได้แก่ใครบ้าง ? (๒๕๕๔)

ตอบ : คือ บุคคลที่ควรแก่การบรรจุอัฐิธาตุไว้ในสถูปเพื่อเป็นที่กราบไหว้สักการบูชา ได้แก่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก และพระเจ้าจักรพรรดิราช

๔. สังเวชนียสถาน ๔ ได้แก่ที่ใดบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : ได้แก่ ๑. สถานที่ประสูติ ๒. สถานที่ตรัสรู้ ๓. สถานที่แสดงปฐมเทศนา ๔. สถานที่ปรินิพพาน

๕. พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญปฏิบัติขากว่าอามิสบูชา เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : เพราะเมื่อพุทธบริษัทปฏิบัติธรรมได้สมควรแก่ธรรมแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยให้ตรัสรู้ธรรมได้ ทั้งเป็น
จุดมุ่งหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา และเป็นพระพุทธประสงค์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อีกทั้ง
การปฏิบัตินี้จะทำให้ศาสนาดังมั่นอยู่ได้ยืนนาน ๆ

๖. พระพุทธรูป สังเวชนียสถาน ตุมพสถูป และ อังคารสถูป อย่างไหนเป็นบริโกตเจดีย์และอุทเทสิกเจดีย์ ?
(๒๕๕๒)

ตอบ : สังเวชนียสถาน ตุมพสถูป และ อังคารสถูป เป็นบริโกตเจดีย์ พระพุทธรูป เป็นอุทเทสิกเจดีย์

๖. สถานที่ต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร (๒๕๕๑)

ก. ลุมพินีวัน ข. อสิปตมฤคทายวัน ค. สาละวันทยาน

ตอบ : ก. ลุมพินีวัน เป็นสถานที่ประสูติ

ข. อสิปตมฤคทายวัน เป็นสถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนา

ค. สาละวันทยาน เป็นสถานที่ปรินิพพาน

๗. พระพุทธองค์ทรงปลงอายุสังขาร คือทรงทำอย่างไร ? ไหน ? เมื่อไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : คือทรงกำหนดพระหฤทัยว่า “จักปรินิพพานในอีก ๓ เดือนข้างหน้า” ๆ ทรงทำที่ป่าवालเจดีย์ เมืองเวสาลี
แคว้นวัชชี ๆ เมื่อวันเพ็ญเดือน ๓ ก่อนปรินิพพาน ๓ เดือน (วันมาฆบูชา) ๆ

๘. พระพุทธเจ้าเสวยพระกระยาหารอะไร ก่อนแต่เสด็จปรินิพพาน ? ใครถวาย ? (๒๕๕๐)

ตอบ : เสวยมังสะสุกรอ่อน (สุกรมัททวะ) ๆ นายจุนทกัมมารบุตรถวาย ๆ

๙. พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพานที่ใดต้นไม้อะไร ? (๒๕๔๙)

ตอบ : ประสูติ และ ปรินิพพาน ใต้ต้นสาละ

ตรัสรู้ ใต้ต้นโพธิ์ (อัสสัฏถพฤกษ์) ๆ

๑๐. ผู้ใดได้ถวายภัตตาหารมื้อแรกหลังจากตรัสรู้ และภัตตาหารมื้อสุดท้าย ก่อนปรินิพพานแก่พระพุทธเจ้า ?
(๒๕๔๙)

ตอบ : ตปุสสะและภัลลิกะ ๒ พานิช ได้ถวายภัตตาหารมื้อแรกหลังจากตรัสรู้แล้ว นายจุนทกัมมารบุตร ได้
ถวายภัตตาหารมื้อสุดท้ายก่อนปรินิพพาน ๆ

๑๑. พระปัจเจกโอรส มีความว่าอย่างไร ? ทรงประทานที่ไหน ? (๒๕๔๘)

ตอบ : มีความว่า คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราผู้พระตถาคตเตือนท่านทั้งหลายให้รู้ สังขารทั้งหลายมีความ
เสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังกิจทั้งปวง อันเป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นให้
บริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด ๆ ณ สาละวันทยาน กรุงกุสินารา แคว้นมัลละ ๆ

๑๒. การปลงอายุสังขารของพระพุทธองค์ ถือโดยใจความว่าอย่างไร ? และทรงปลงอายุสังขารเมื่อใด ? (๒๕๔๗)

ตอบ : ถือโดยใจความว่า พระองค์ทรงปลงพระทัยว่าจะทรงบำเพ็ญพุทธกิจต่อไปอีกไม่ได้แล้ว เพราะปรารภ
ถึงสังขารของพระองค์ว่า ทรงพระชราแก่เฒ่าเป็นผู้ใหญ่ ล่วงกาลผ่านวัยเสียแล้ว ที่ทรงเปรียบว่ากายของ
พระองค์เป็นประหนึ่งเกวียนชำรุดที่ซ่อมแซมด้วยไม้ไผ่ มิใช่สัมภาระเกวียนฉะนั้น ๆ เมื่อวันเพ็ญ
เดือน ๓ ก่อนวันปรินิพพาน ๓ เดือน ๆ

๑๓. พระพุทธศาสนาสืบเนื่องมาถึงปัจจุบันนี้ได้อย่างไร ? (๒๕๔๓)

ตอบ : ได้ด้วยการที่บริษัททั้ง ๔ ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และด้วยวิธีที่พระสงฆ์สาวกผู้ใหญ่ มีพระมหากัสสปะเป็นต้น เป็นประธานจัดทำสังคายนาพระธรรมวินัย วางแบบแผนที่ถูกต้องลงไว้ในพระพุทธศาสนา เป็นครั้งแรก เพื่อให้บริษัท ๔ ได้เล่าเรียนปฏิบัติตาม เมื่อมีสิ่งใดไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา พระอริยสงฆ์ในยุคนั้นๆ ได้ช่วยกัน ทำสังคายนาเป็นครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ เป็นลำดับมา เพื่อชำระ สัทธรรมปฏิรูปนั้นเสีย จนได้จารึกไว้ในพระคัมภีร์ให้แพร่หลาย รวมทั้งจัดการส่งพระสงฆ์ไปประกาศ พระพุทธศาสนาในดินแดนต่างๆ ให้ชุมชนในดินแดนนั้นๆ เลื่อมใสปฏิบัติตาม จึงทำให้ พระพุทธศาสนาสืบเนื่องมาจนปัจจุบันนี้ ฯ

ศาสนพิธี

บทนำ

๑. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ (๒๕๔๕)

- ก. กุศลพิธี
- ข. พุทธมามกะ
- ค. บุญพิธี
- ง. ปาฏิอนุคลิกทาน
- จ. สังฆทาน

ตอบ : ก. กุศลพิธี หมายถึง พิธีการบำเพ็ญกุศล

ข. พุทธมามกะ หมายถึง ผู้ประกาศตนว่าเป็นผู้รับนับถือพระพุทธเจ้า เป็นการแสดงตนให้ปรากฏว่า ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาประจำชีวิตของตน

ค. บุญพิธี หมายถึง พิธีการทำบุญ

ง. ปาฏิอนุคลิกทาน หมายถึง ทานที่ถวายเจาะจงเฉพาะรูปนั้นรูปนี้

จ. สังฆทาน หมายถึง ทานที่ถวายไม่เจาะจงรูปใด มอบเป็นของกลาง ให้สงฆ์เฉลี่ยกันใช้สอย ฯ

๒. ศาสนพิธี คืออะไร ? ผู้ที่ได้เรียนรู้แล้วได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือ แบบอย่าง หรือแบบแผนต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในทางพระศาสนา ฯ ย่อมได้รับประโยชน์ คือ เป็นผู้ฉลาด ในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยการบำเพ็ญกุศล การทำบุญ และการถวายทาน สามารถในการจัดพิธีต่างๆ ได้ ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน เชื่อว่าเป็นผู้รักษานับประเพณีอันงดงามของพระพุทธศาสนาไว้ได้ด้วย

๓. วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันอะไรทางจันทรคติ ? มีความสำคัญอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ตรงกับวันเพ็ญเดือน ๘ ก่อนวันเข้าบุริมพรรษา ๑ วัน ฯ มีความสำคัญ เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรง แสดงปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ในปีแรกที่ตรัสรู้ใหม่ และผลของการแสดงพระธรรมเทศนากัณฐนี เป็นเหตุให้พระ โกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม และทูลขอ บรรพชาอุปสมบท เป็นพระอริยสงฆ์องค์แรกในพระพุทธศาสนา จึงเป็นวันที่มีรัตนครบ ๑ บริบูรณ์ เรียกว่าพระรัตนตรัย ฯ

๔. อุโบสถ กับ ปกติอุโบสถ หมายถึงอะไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : อุโบสถ หมายถึง การเข้าจำ คือการจำศีล เป็นอุบายขัดเกลากิเลสอย่างหยาบให้เบาบาง เป็นทางแห่งความสงบระงับอันเป็นความสุขอย่างสูงสุดในพระพุทธศาสนา ฯ ปกติอุโบสถ หมายถึง อุโบสถที่รักษากันในวันพระตามปกติ เฉพาะวันหนึ่งคืนหนึ่งอย่างที่อยู่อาศัยอุบาสกอุบาสิการักษากันในปัจจุบัน ฯ

๕. ในพิธีทำบุญต่างๆ มีผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติกี่ฝ่าย ? คือใครบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : มีผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติ ๒ ฝ่าย คือ

๑. ฝ่ายเจ้าภาพ คือทายกทายิกา ผู้ประกอบการทำบุญ

๒. ฝ่ายปฏิบัติ คือผู้รับทานและประกอบพิธีกรรมตามประสงค์ของเจ้าภาพ ซึ่งเป็นบรรพชิต เรียกอีกอย่างว่า ฝ่ายพระสงฆ์ ฯ

บทที่ ๑

กุศลพิธี

๑. พุทธมามกะหรือพุทธมามีกาหมายถึงบุคคลเช่นไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : หมายถึง บุคคลผู้เป็นชายหรือหญิงผู้รับนบถพระพุทธเจ้าเป็นของตน เป็นการยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาประจำชีวิตของตนนั่นเอง ฯ

๒. อุโบสถศีล มีกี่ข้อ ? ข้อที่ ๓ ว่าอย่างไร ? การเข้าจำอุโบสถศีลนี้อยู่ในหมวดไหนของศาสนพิธี ? (๒๕๕๒)

ตอบ : มี ๘ ข้อ ฯ ข้อที่ ๓ ว่า อพฺรหฺมจฺริยา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาธิยามิ ฯ อยู่ในหมวดกุศลพิธี ฯ

๓. คำอาราธนาเบญจศีล ว่าอย่างไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : มยฺ ภนฺเต, วิสุ วิสุจฺ รกฺขนตุถาย, ติสฺรณฺเน สห ปญฺจสีลาณี ยาจาม

ทุติยัมปิ มยฺ ภนฺเต, วิสุ วิสุจฺ รกฺขนตุถาย, ติสฺรณฺเน สห ปญฺจสีลาณี ยาจาม

ตติยัมปิ มยฺ ภนฺเต, วิสุ วิสุจฺ รกฺขนตุถาย, ติสฺรณฺเน สห ปญฺจสีลาณี ยาจาม ฯ

๔. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่นิยมประกอบพิธีกรรมมีการบูชาเป็นต้น ปีหนึ่งๆ มีวันอะไรบ้าง ? (๒๕๕๐)

ตอบ : วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันมาฆบูชา และวันอาสาฬหบูชา ฯ

๕. เพื่อปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักศาสนพิธี เจ้าภาพพึงกรวดน้ำและประนมมือรับพรตอนไหน ? (๒๕๔๗)

ตอบ : เมื่อพระสงฆ์เริ่มอนุโมทนาด้วยบทว่า ยถา วาริวหา ฯ เปฯ เจ้าภาพพึงกรวดน้ำ ไม่ใช่ใช้นิ้วมือรอง เพลารินไม่ให้ น้ำขาดสาย พอว่าบท สพุทฺติโย ฯ เปฯ รินน้ำให้หมดแล้ว ประนมมือรับพรต่อไปจนจบ ฯ

บทที่ ๒

บุญพิธี

๑. บุญพิธีมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : มี ๒ อย่าง ฯ คือ

๑. การทำบุญงานมงคล

๒. การทำบุญงานอวมงคล ฯ

๒. คำว่า “เจริญพระพุทธมนต์” กับ “สวดพระพุทธมนต์” ใช้ในพิธีต่างกันอย่างไร? (๒๕๕๕)

- ตอบ : คำว่า “เจริญพระพุทธมนต์” ใช้ในพิธีมงคล ส่วนคำว่า “สวดพระพุทธมนต์” ใช้ในพิธีอวมงคล
๓. ในพิธีทำบุญงานมงคล เจ้าภาพพึงจุดเทียนน้ำมันต์ เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์สูตรใด ? (๒๕๕๑)
- ตอบ : มงคลสูตร ฯ
๔. คำอาราธนาพระสงฆ์มาสวดมนต์ในพิธีทำบุญงานมงคลกับในพิธีทำบุญงานอวมงคล ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๕๑)
- ตอบ : ในงานมงคล ใช้คำว่า ขออาราธนาเจริญพระพุทธมนต์ ส่วนในงานอวมงคล ใช้คำว่า ขออาราธนาสวดพระพุทธมนต์
๕. การเดินเวียนเทียนรอบปูชนียสถานในวันสำคัญทางพระศาสนา เดินเวียนซ้ายหรือเดินเวียนขวา ? เดินเวียนกี่รอบ ? แต่ละรอบพึงปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๐)
- ตอบ : เดินเวียนขวา คือเดินเวียนไปทางที่มือขวาของตนหันเข้าหาสถานที่ ที่เวียนนั้น ฯ เวียน ๑ รอบ ฯ พึงปฏิบัติดังนี้
- รอบที่ ๑ พึงตั้งใจระลึกถึงพระพุทธคุณโดยนัยบท อิติปิ โส ภควา อรหํ ฯลฯ
- รอบที่ ๒ พึงตั้งใจระลึกถึงพระธรรมคุณโดยนัยบท สุวักขาโต ภควตา ธมโม ฯลฯ
- รอบที่ ๓ พึงตั้งใจระลึกถึงพระสังฆคุณโดยนัยบท สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ฯลฯ ฯ

บทที่ ๓

ทานพิธี

๑. ปาฏิบุคลิกทานต่างจากสังฆทานอย่างไร ? (๒๕๕๔)
- ตอบ : ปาฏิบุคลิกทาน คือ ทานที่ถวายเจาะจงเฉพาะพระรูปนั้นรูปนี้
- ส่วนสังฆทาน คือ ทานที่ถวายไม่เจาะจงพระรูปใด มอบเป็นของกลางไม่เจาะจงสงฆ์ ฯ

บทที่ ๔

ปณิณทพิธี

๑. การแสดงความเคารพพระสงฆ์มีกี่วิธี ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)
- ตอบ : มี ๓ วิธี ฯ คือ
๑. ประนมมือ เรียกว่า อัญชลี
 ๒. ไหว้ เรียกว่า นมัสการ
 ๓. กราบ เรียกว่า อภิวัท ฯ
๒. จงเขียนคำอาราธนาศีล ๕ มาดู (๒๕๕๕)
- ตอบ : ว่า
- มยฺ ภนฺเต วิสุ วิสุ รกฺขณฺตถาย ทิสฺรณฺเนน สห, ปญฺจ สีลานิ ยาจาม
- ทฺติยมฺปิ, มยฺ ภนฺเต วิสุ วิสุ รกฺขณฺตถาย ทิสฺรณฺเนน สห, ปญฺจ สีลานิ ยาจาม
- ตติยมฺปิ, มยฺ ภนฺเต วิสุ วิสุ รกฺขณฺตถาย ทิสฺรณฺเนน สห, ปญฺจ สีลานิ ยาจาม
๓. จงเขียนคำอาราธนาพระปริตร มาดู (๒๕๕๔)

ตอบ : วิปตุติปฏิภาหยา สัพพสมุปตติสิทฺธิยา

สัพพทกฺขวินาสาย ปริตฺตํ พฺรุธ มํกลํ ฯ

วิปตุติปฏิภาหยา สัพพสมุปตติสิทฺธิยา

สัพพทกฺขวินาสาย ปริตฺตํ พฺรุธ มํกลํ ฯ

วิปตุติปฏิภาหยา สัพพสมุปตติสิทฺธิยา

สัพพโรควินาสาย ปริตฺตํ พฺรุธ มํกลํ ฯ

๔. ในการประเคนของถวายพระ มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : จับของที่ประเคนด้วยมือทั้งสอง ยกขึ้นให้สูงเล็กน้อยแล้วน้อมถวายพระ ซึ่งท่านจะยื่นมือทั้งสอง ออกมารับ หากว่าผู้ถวายเป็นสตรี พึงวางของลงบนผ้ากราบที่พระปูไว้ข้างหน้า เสร็จแล้วพึงไหว้หรือ กราบก็เป็นอันเสร็จวิธีการประเคน การประเคนนี้ต้องแสดงออกด้วยความเคารพ ไม่ใช่เลือกใส่ให้ หรือ ทิ้งให้โดยไม่เคารพ อีกอย่าง ของที่จะประเคนนั้น ต้องเป็นสิ่งของที่คน ๆ เดียวพอยกได้อย่างธรรมดา ไม่ใช่ของหนักหรือใหญ่จนเกินไป ฯ

๕. การแสดงความเคารพในศาสนพิธีมีอะไรบ้าง ? ในแต่ละอย่างมีวิธีปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : มี ประนมมือ ๑ ไหว้ ๑ กราบ ๑ ฯ

ประนมมือ คือ การกระพุ่มมือทั้งสองประกบกันไว้ระหว่างอก โดยให้ทุกนิ้วของมือทั้งสองแนบชิดติด ตรงกัน

ไหว้ คือ การยกมือที่ประนมขึ้นพร้อมก้มศีรษะเล็กน้อยให้มือประนม จรดหน้าผาก นิ้วมือทั้ง ๒ อยู่ระหว่างคิ้ว

กราบ คือการแสดงอาการกราบราบลงพื้นด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ฯ

๖. การแสดงความเคารพพระมีกี่วิธี ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๒)

ตอบ : มี ๓ วิธี ฯ คือ

๑. ประนมมือ ในบาลีเรียกว่า ทำอัญชลี

๒. ไหว้ ในบาลีเรียกว่า นมัสการ

๓. กราบ ในบาลีเรียกว่า อภิวัท ฯ

๗. การกรวดน้ำมีวิธีทำอย่างไรบ้าง ? คำกรวดน้ำแบบย่อที่สุดว่าอย่างไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : วิธีกรวดน้ำ คือเตรียมน้ำสะอาดใส่ไว้ในภาชนะที่ใส่น้ำกรวด พอพระสงฆ์เริ่มอนุโมทนาด้วยบทว่า ยถา... ก็เริ่มกรวดน้ำ โดยตั้งใจนึกอุทิศส่วนบุญ ฯ

คำกรวดน้ำแบบย่อว่า อิหं เม เตนํ โหตุ แปลว่า ขอบุญกุศลนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าเกิด หรือ สุขिता โหนตุ ญาติโย แปลว่า ขอบุญดีทั้งหลายจงเป็นสุขๆ เกิด ฯ

๘. การแผ่ียงสงฆ์ และการอาราธนา หมายถึงอะไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : การแผ่ียงสงฆ์ หมายถึง การแจ้งความประสงค์ให้สงฆ์ทราบ การอาราธนา หมายถึง การนิมนต์พระสงฆ์ ในพิธีให้ศีล สวดพระปริตร หรือแสดงธรรม ฯ

ธรรมวิภาค

ทุกะ คือ หมวด ๒

๑. หิริ และ โอตตัปปะ ได้ชื่อว่า ธรรมเป็นโลกบาล เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : เพราะเป็นคุณธรรมที่ทำให้บุคคลรังเกียจและเกรงกลัวต่อบาปทุจริต ไม่กล้าทำความชั่วทั้งในที่ลับ และที่แจ้ง

๒. พระพุทธเจ้าทรงสอนธรรมอะไรไว้สำหรับคุ้มครองโลก? (๒๕๕๕)

ตอบ : ทรงสอนไว้ ๒ คือ

๑. หิริ ความละอายต่อบาป

๒. โอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อผลบาป ฯ

๓. บุพพการีและกตัญญูกตเวทีได้แก่บุคคลเช่นไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : บุพพการีได้แก่บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน

กตัญญูกตเวทีได้แก่บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และตอบแทน ฯ

๔. ธรรมมีอุปการะมากมีอะไรบ้าง ? ที่ว่ามีอุปการะมากนั้นเพราะเหตุไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : มี สติ ความระลึกได้ และสัมปชัญญะ ความรู้ตัว ฯ เพราะทำให้เป็นผู้ไม่ประมาทในการทำกิจการงานใด ๆ และเป็นอุปการะให้ธรรมเหล่าอื่นเกิดขึ้น ฯ

๕. บุพพการีและกตัญญูกตเวทีได้แก่บุคคลเช่นไร ? จงยกตัวอย่างมาสัก ๒ คู่ (๒๕๕๒)

ตอบ : บุพพการี ได้แก่บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน

กตัญญูกตเวที ได้แก่บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และตอบแทน

(ตอบเพียง ๒ คู่)

คู่ที่ ๑ มารดาบิดากับบุตรธิดา

คู่ที่ ๒ ครูอาจารย์กับศิษย์

คู่ที่ ๓ พระราชากับราษฎร

คู่ที่ ๔ พระพุทธเจ้ากับพุทธบริษัท ฯ

๖. การที่บุคคลพบงูพิษแล้วสะดุ้งกลัวว่าจะถูกกัดตาย จัดเป็นโอตตัปปะได้หรือไม่ ? เพราะเหตุใด ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ไม่ได้ ฯ เพราะไม่ใช่ความเกรงกลัวต่อบาป ฯ

๗. ในทางโลก คุณงามความดีที่รูปร่างหน้าตา ในทางพระพุทธศาสนา คุณงามความดีที่ไหน ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ในทางพระพุทธศาสนา คุณงามความดีที่มีคุณธรรมอันทำให้งาม ๒ ประการ คือ ขันติ ความอดทน และโสรัจจะ ความสงบเสงี่ยม ฯ

๘. หิริกับโอตตัปปะ ต่างกันอย่างไร ? (๒๕๔๙)

ตอบ : ต่างกันดังนี้ หิริ คือ ความละอายใจตนเองที่จะประพฤติชั่วผลของความชั่วที่ตนจะได้รับ ฯ

๙. ธรรมมีอุปการะมากได้แก่อะไรบ้าง ? บุคคลผู้ขาดธรรมนี้จะเป็นเช่นไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ได้แก่ สติ ความระลึกได้ และ สัมปชัญญะ ความรู้ตัว ฯ จะเป็นคนหลงลืม จะทำอะไรผิดหรือจะคิดอะไร มักผิดพลาด ฯ

๑๐. บุพพการีและกตัญญูทเวท คือบุคคลเช่นไร ? จัดเป็นคู่ไว้อย่างไรบ้าง ? (๒๕๔๘)

ตอบ : บุพพการี คือบุคคลผู้ทำอุปการะก่อน กตัญญูทเวท คือบุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และตอบแทน ฯ
จัดเป็นคู่ไว้นี้ บิดามารดา กับ บุตรธิดา, ครูอาจารย์ กับ ศิษย์, พระมหากษัตริย์ กับ ประชาชน, พระพุทธเจ้า กับ พุทธบริษัท, เป็นต้น ฯ

๑๑. ขันติ กับ โสรัจจะ เป็นธรรมทำให้งามได้อย่างไร ? (๒๕๔๙)

ตอบ : ขันติ ความอดทน โสรัจจะ ความเสถียร ผู้ที่สมบูรณ์ด้วยธรรมทั้ง ๒ นี้ ย่อมมีใจหนักแน่นไม่แสดงความวิการออกมาให้ปรากฏ แม้จะประสบความดีใจ เสียใจ ก็อดกลั้นได้ รักษาใจ วาจา ใจ ให้สุภาพ สงบเสถียรเป็นปกติไว้ได้ จึงทำให้งาม ฯ

๑๒. บุพพการี ได้แก่บุคคลเช่นไร ? พระพุทธเจ้าทรงดำรงอยู่ในฐานะบุพพการีของพุทธบริษัทอย่างไร ? (๒๕๔๙)

ตอบ : ได้แก่ บุคคลผู้ทำอุปการะก่อน ฯ พระพุทธเจ้าทรงกระทำอุปการะแก่พุทธบริษัทก่อน ด้วยการทรงแนะนำสั่งสอนให้รู้ดีรู้ชอบตามพระองค์ เพื่อให้ได้บรรลุประโยชน์ทั้ง ๓ คือ ประโยชน์ในโลกนี้ ประโยชน์ในโลกหน้า และประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน จึงชื่อว่าเป็นบุพพการี ฯ

ติกะ คือ หมวด ๓

๑. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ก.พาหุสัจจะ ข.อกุศลมูล ค.อินทริยสังวร ฌ.อนัตตา ง.กามฉันท ฯ

ตอบ : ก.ความเป็นผู้ศึกษามาก ข.รากเหง้าของอกุศล ค.ความสำรวมอินทริย์ ฌ.ความเป็นของไม่ใช่ตน ง.ความพอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ชอบใจมีรูปเป็นต้น

๒. การทำบุญโดยย่อมีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : มี ๓ อย่าง คือ ทาน ศีล ภาวนา

๓. คำต่อไปนี้มีความหมายว่าอย่างไร? (๒๕๕๕)

๑.สัมปชัญญะ ๒.กตัญญูทเวท ๓.กายพุทฺธิ ๔.มาตาปิตุอุปัฏฐาน ๕.บุพเพกตบุญญุต

ตอบ : ๑.สัมปชัญญะ หมายถึง ความรู้ตัว

๒.กตัญญูทเวท หมายถึง บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้ว และตอบแทน

๓.กายพุทฺธิ หมายถึง ความประพฤติชั่วทางกาย

๔.มาตาปิตุอุปัฏฐาน หมายถึง การบำรุงมารดาบิดาของตนให้เป็นสุข

๕.บุพเพกตบุญญุต หมายถึง ความเป็นผู้ได้ทำความดีไว้ในปางก่อน ฯ

๔. การสำรวมอินทริย์ ได้แก่การกระทำอย่างไร? เมื่อกระทำเช่นนั้นแล้วจะได้รับประโยชน์อะไร? (๒๕๕๕)

ตอบ : การสำรวมอินทริย์ ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ยินดี ยินร้าย เมื่อเห็นรูป ได้ยินเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส กายสัมผัส รู้ธรรมารมณ์ ฯ ได้ประโยชน์ คือ ไม่เกิดความยินดี ไม่เกิดความยินร้าย ในเวลาเห็นรูป ได้ยินเสียง เป็นต้น ฯ

๕. พระพุทธเจ้าคือใคร ? ทรงสั่งสอนเป็นอัครรยอย่างไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : คือท่านผู้สอนให้ประชุมชนประพฤติชอบด้วย กาย วาจา ใจ ตามพระธรรมวินัย ฯ

ทรงสั่งสอนเป็นอัครรย คือผู้ปฏิบัติตามย่อมได้ประโยชน์โดยสมควรแก่ความปฏิบัติ ฯ

๖. เห็นผิดจากคลองธรรม คือเห็นอย่างไร ? จัดเข้าในทวารจตุรศีลข้อไหน ? (๒๕๕๔)

ตอบ : คือเห็นผิดจากความเป็นจริง เช่น เห็นว่า บุญบาปไม่มี บิณฑบาตไม่มีพระคุณ เป็นต้น ฯ

จัดเข้าในมโนทวารจตุรศีล ฯ

๗. รากเหง้าของอกุศลเรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? เพราะเหตุใดจึงควรละเสีย ? (๒๕๕๔)

ตอบ : เรียกว่า อกุศลมูล ๓ มี โลภะ โทสะ โมหะ ฯ เพราะเมื่ออกุศลมูลเหล่านี้มีอยู่ อกุศลอื่นที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น
ที่เกิดแล้ว ก็เจริญ มากขึ้น ฯ

๘. ในรัตนะ ๓ พระธรรม ได้แก่อะไร ? ให้คุณแก่ผู้ปฏิบัติตามอย่างไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : ได้แก่พระธรรมวินัยที่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฯ ย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ฯ

๙. พระโอวาทของพระพุทธเจ้า หรือที่เรียกกันว่าหัวใจพระศาสนา มีกี่ข้อ ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : มี ๓ ข้อ ฯ คือ

๑. เว้นจากทุกจริต คือประพฤติชั่วด้วยกาย วาจา ใจ

๒. ประกอบสุจริต คือประพฤติดีด้วยกาย วาจา ใจ

๓. ทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ มีโลก โกรธ หลง
เป็นต้น

๑๐. ทวารจตุรศีล คืออะไร ? ความเห็นว่าคุณของบิณฑบาตครูบาอาจารย์ไม่มีบุญบาปไม่มี จัดเป็นทวารจตุรศีลข้อไหน ?
(๒๕๕๓)

ตอบ : คือ ประพฤติชั่วด้วยกายวาจาใจ ฯ จัดเป็นมโนทวารจตุรศีล ฯ

๑๑. ไตรลักษณ์ ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : ๑. อนิจจตา ความเป็นของไม่เที่ยง

๒. ทุกขตา ความเป็นทุกข์

๓. อนัตตตา ความเป็นของไร้ตน ฯ

๑๒. อาการที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนมีกี่อย่าง ? ข้อที่ว่า “ทรงสั่งสอนเป็นอัสจรรย” นั้นคืออะไร ? อาการที่
พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนมีกี่อย่าง ? ข้อที่ว่า “ทรงสั่งสอนเป็นอัสจรรย” นั้นคืออะไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : มี ๓ อย่าง ฯ คือ ผู้ปฏิบัติตามย่อมได้ประโยชน์โดยสมควรแก่ความปฏิบัติ ฯ

๑๓. มูลเหตุที่ทำให้บุคคลทำความชั่ว เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? เมื่อเกิดขึ้นแล้วควรปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : เรียกว่า อกุศลมูล ๓ มี

๑. โลภะ อยากได้

๒. โทสะ คิดประทุษร้ายเขา

๓. โมหะ หลงไม่รู้จริง ฯ

เมื่อเกิดขึ้นแล้วควรละเสีย ด้วยทาน ศีล ภาวนา ฯ

๑๔. พระสงฆ์ในรัตนตรัยมีคุณอย่างไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ท่านปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว สอนให้ผู้อื่นกระทำตามด้วย ฯ

๑๕. โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓ อย่างมีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)

ตอบ : มี ๑. เว้นจากทุจริต คือประพฤติก้าวทางกาย วาจา ใจ

๒. ประกอบสุจริต คือประพฤติชอบทางกาย วาจา ใจ

๓. ทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ มีโลภ โกรธ หลง เป็นต้น ฯ

๑๖. มโนสุจริตคืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๐)

ตอบ : คือ การประพฤติชอบด้วยใจ ฯ มี ๑. ไม่โลภอยากได้ของเขา ๒. ไม่พยายามทำร้ายเขา ๓. เห็นชอบตามคลองธรรม ฯ

๑๗. คำว่า พระธรรม ในรัตนะ ๓ คืออะไร ? มีคุณอย่างไร ? (๒๕๔๙)

ตอบ : คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฯ มีคุณ คือ รักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ฯ

๑๘. โอวาทของพระพุทธเจ้ามีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ? (๒๕๔๙)

ตอบ : มี ๓ อย่าง คือ ๑. เว้นจากทุจริต คือ ประพฤติก้าวด้วยกาย ๒. ประกอบสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ๓. กระทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมองใจ มีโลภ โกรธ หลง เป็นต้น ฯ

๑๙. คนเราจะประพฤติดีหรือประพฤติก้าวมีมูลเหตุมาจากอะไร ? (๒๕๔๙)

ตอบ : คนประพฤติดีมีมูลเหตุมาจากอโลภะ อโทสะ อโมหะ ส่วนคนประพฤติก้าวมีมูลเหตุมาจากอโลภะ โทสะ โมหะ ฯ

๒๐. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้ชื่อว่ารัตนะ เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : เพราะเป็นของมีคุณค่าและหาได้ยาก เหมือนเพชรนิลจินดามีค่ามาก นำประโยชน์ และความสุขมาให้แก่ผู้เป็นเจ้าของ ฯ

๒๑. เพราะเหตุไร หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงสอนเรื่องการทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมอง ? (๒๕๔๗)

ตอบ : เพราะใจเป็นธรรมชาติสำคัญ ถ้าใจเศร้าหมอง ก็เป็นเหตุให้ทำชั่ว การทำชั่วมีผลเป็นความทุกข์ ถ้าใจผ่องแผ้ว ก็เป็นเหตุให้ทำดี การทำดีมีผลเป็นความสุข ฯ

๒๒. บุญกิริยาวัตถุ คืออะไร ? ในบุญกิริยาวัตถุ ๓ นั้น ขอให้ท่านกำจัดความโลภ ความโกรธ และ ความหลง ? (๒๕๔๗)

ตอบ : คือ สิ่งเป็นที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญบุญ ฯ ท่านมีกำจัดความโลภ สิ้นมีกำจัดความโกรธ ภาวนามีกำจัดความหลง ฯ

จตุกกะ คือหมวด ๔

๑. เหตุให้เกิดทุกข์ในอริยสัจ คืออะไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : คือ ตัณหา ความทะยานอยาก

๒. ผู้จะดำรงความยุติธรรมไว้ได้ ต้องประพฤติอย่างไรบ้าง ? (๒๕๕๕)

ตอบ : ต้องประพฤติดังนี้

๑. ไม่ลำเอียงเพราะรักใคร่กัน อันเรียกว่า ฉันทาคติ

๒. ไม่ลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน อันเรียกว่า โทสาคติ

๓. ไม่ลำเอียงเพราะเขลา อันเรียกว่า โมหาคติ

๔. ไม่ลำเอียงเพราะกลัว อันเรียกว่า ภัยาคติ ฯ

๓. ทุกข์ในอริยสัจ ๔ คืออะไร ? เหตุให้เกิดทุกข์คืออะไร ? (๒๕๕๔)

ตอบ : คือ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ฯ

คือ ตัณหาความทะยานอยาก ฯ

๔. พรหมวิหาร ๔ มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : มี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ฯ เพราะเป็นธรรมเครื่องอยู่ของท่านผู้ใหญ่ ฯ

๕. นักเรียนผู้ต้องการจะเรียนหนังสือให้ได้ผลดี จะนำอิทธิบาทมาใช้อย่างไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : ในเบื้องต้น ต้องสร้างฉันทะคือความพอใจในการศึกษาเล่าเรียนก่อน เมื่อมีความพอใจ จะเป็นเหตุให้ขยันศึกษาหาความรู้ที่เรียกว่าวิริยะและเกิดความใฝ่ใจใคร่รู้สิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ที่เรียกว่าจิตตะ และเมื่อเรียนรู้แล้ว ก็ต้องนำความรู้ที่ได้นั้นมาใคร่ครวญพิจารณาให้เข้าใจเหตุและผลอย่างถูกต้อง ที่เรียกว่า วิมังสา ดังนั้นก็จะประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนได้ ฯ

๖. ปัญญาอันเห็นชอบอย่างไร จึงชื่อว่ามรรคในอริยสัจ ๔ ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : ปัญญาอันเห็นชอบว่าสิ่งนี้ทุกข์ สิ่งนี้เหตุให้ทุกข์เกิด สิ่งนี้ความดับทุกข์ สิ่งนี้ทางให้ถึงความดับทุกข์ ได้ชื่อว่ามรรค ฯ เพราะเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ฯ

๗. อินทริยสังวร คือสำรวมอินทริย์ อินทริย์ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ฯ

๘. ธรรมหมวดหนึ่ง เป็นเหตุให้ผู้ประพฤติดาความเที่ยงธรรมชื่อว่า อะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ชื่อว่า อคติ ความลำเอียง ฯ มี

๑. นันทาคติ ลำเอียงเพราะรักใคร่กัน

๒. โทสาคติ ลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน

๓. โมหาคติ ลำเอียงเพราะเขลา

๔. ภัยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว ฯ

๙. ธาตุ ๔ มีธาตุอะไรบ้าง ? ธาตุมีลักษณะแข็งแ้ง คือธาตุอะไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ฯ คือ ธาตุดิน ฯ

๑๐. อิทธิบาท คือ ธรรมเป็นคุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ของบุคคล ส่วนธรรมอันเป็นเครื่องกั้นจิตไม่ให้บรรลุความดี คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๐)

ตอบ : คือ นิวรณ์ ๕ ฯ มี ๑. กามฉันท์ พอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ชอบใจมีรูปเป็นต้น ๒. พยาบาท ปองร้ายผู้อื่น ๓. ถีนมิตฺตะ ความที่จิตหดหู่และเคลิบเคลิ้ม ๔. อุทธัจจกุกกุกจะ พุ้งซ่านและรำคาญ ๕. วิกิปปา ลังเล ไม่ตกลงใจ ฯ

๑๑. ปธานคือความเพียร ๔ มีอะไรบ้าง ? จดเหล่าเข้าพรรษานุโลมเข้าในปธานข้อไหน ? (๒๕๔๙)

ตอบ : มี ๑.สังวรปธาน เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นในสันดาน

๒.ปหานปธาน เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว

๓. ภาวนาปธาน พียรให้กุศลเกิดขึ้นในสันดาน

๔. อนุรักษนาปธาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วมิให้เสื่อมฯ อนุโลมเข้าในปหานปธาน ฯ

๑๒. ธรรม ๔ อย่าง คุณลือรณนำไปสู่ความเจริญ ข้อว่า “คบสตับุรุษ คือคนดี” นั้น จะนำไปสู่ความเจริญได้อย่างไร ?

(๒๕๔๘)

ตอบ : เมื่อคบสตับุรุษแล้วย่อมเป็นเหตุให้คิดดีพูดดีทำดี อันก่อให้เกิดความสุขความเจริญทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน ทั้งยังให้ถึงความเจริญอย่างที่สุดคือพระนิพพานได้ ฯ

๑๓. ปัจจัยปัจจเวกขณะ หมายความว่าอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : หมายความว่า พิจารณา (ถึงคุณและโทษของปัจจัย ๔) ก่อน จึงบริโภคปัจจัย ๔ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัช ไม่บริโภคด้วยตัณหา ฯ

ปัญจกะ คือหมวด ๕

๑. อภินหปัจจเวกขณะ คือข้อที่ควรพิจารณาเนื่อง ๆ ๕ อย่าง ทรงสอนให้พิจารณาอะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ทรงสอนให้พิจารณา

๑. ความแก่ ว่าเรามีความแก่เป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้
๒. ความเจ็บไข้ ว่าเรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้
๓. ความตาย ว่าเรามีความตายเป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความตายไปได้
๔. ความพลัดพราก ว่าเราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งนั้น
๕. กรรม ว่าเรามีกรรมเป็นของตัว เราทำดีจักได้ดีทำชั่วจักได้ชั่ว

๒. ขันธ์ ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? ย่อเป็น ๒ อย่างไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : ได้แก่ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ และวิญญาณขันธ์ อย่างนี้คือ รูปขันธ์ คงเป็นรูป เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ และวิญญาณขันธ์ ๔ ขันธ์นี้เป็นนาม

๓. คิดอย่างไรเรียกว่าพยาบาท? คิดอย่างนั้นเกิดโทษอะไร? (๒๕๕๕)

ตอบ : คิดปองร้ายผู้อื่น ฯ เกิดโทษคือปิดกั้นจิตใจไม่ให้บรรลุความดี ฯ

๔. อภินหปัจจเวกขณะข้อว่า ควรพิจารณาทุก ๆ วันว่า เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น ดังนี้ ผู้พิจารณาได้รับประโยชน์อย่างไร ? จงอธิบาย (๒๕๕๔)

ตอบ : ได้รับประโยชน์ คือ สามารถบรรเทาความพอใจรักใคร่ในของรักของชอบใจและป้องกันความทุกข์ โทมนัส ในเวลาเมื่อตนต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ ฯ

๕. ธรรมเป็นกำลัง ๕ อย่าง คืออะไรบ้าง ? ธรรม ๕ อย่างนั้น เรียกว่าอินทรีย์ เพราะเหตุไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : คือ ๑. สัทธา ความเชื่อ

๒. วิริยะ ความเพียร

๓. สติ ความระลึกได้

๔. สมาธิ ความตั้งใจมั่น

๕. ปัญญา ความรอบรู้ ฯ

เพราะเป็นใหญ่ในกิจของตน ฯ

๖. ภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่จะต้องมีอินทรียสังวร คือสำรวมอินทรีย สำรวมอินทรียนั้น คืออย่างไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : คือระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ความยินดียินร้ายครอบงำได้ ในเวลาเห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องโผฏฐัพพะ รู้ธรรมารมณฺ์ ฯ

๗. ควรพิจารณาทุก ๆ วันว่า เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ ทั้งสิ้น ข้อความนี้อยู่ในหมวดธรรมอะไร ?

ท่านให้พิจารณาอย่างนี้เพื่ออะไร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : อยู่ในธรรมหมวดคอกกัณห์ปัจจุเวกขณฺ์ ๕ ฯ เพื่อบรรเทาความยึดมั่นถือมั่นว่า สิ่งนั้น คนนั้น เป็นที่รักของเรา จักไม่ต้องเสียใจในเมื่อต้องพลัดพรากจากสิ่งนั้น คนนั้น จริง ๆ ฯ

๘. อุทธัจจกุกกุกจะ คือความฟุ้งซ่านและรำคาญ จัดเข้าในขันธไหนในขันธ ๕ ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : จัดเข้าในสังขารขันธ ฯ เพราะความฟุ้งซ่านและรำคาญ เป็นเจตสิกธรรมที่เกิดขึ้นกับใจ ฯ

๙. ขันธ ๕ ได้แก่อะไรบ้าง ? ย่อเป็น ๒ ได้อย่างไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ได้แก่ รูปขันธ เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ และ วิญญาณขันธ ฯ รูปขันธจัดเป็นรูป ที่เหลือจัดเป็นนาม ฯ

๑๐. ในพระพุทธศาสนา บุคคลผู้มามารดาบิดา ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำอนันตริยกรรม จะได้รับโทษอย่างไร ? (๒๕๔๗)

ตอบ : จะได้รับโทษคือ ต้องไปสู่ทุกคติ ห้ามสวรรค์ ห้ามนิพพาน ฯ

๑๑. ธรรมอันกันจิตไม่ให้บรรลุความดี เรียกว่าอะไร ? ความดีที่ถูกกันไว้ไม่ให้บรรลุ หมายถึงความดีอย่างไร ? (๒๕๔๗)

ตอบ : เรียกว่า นิวรณ์ ฯ หมายถึงความดีทุกอย่าง แต่เมื่อกล่าวโดยตรงได้แก่สมาธิ คือการทำจิตใจให้สงบ ฯ

ฉกกะ คือหมวด ๖

๑. อายตนะภายใน ๖ ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ฯ

๒. การระ คืออะไร ? มีกี่อย่าง ? ข้อว่า การระในความศึกษา หมายถึงอะไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : คือ ความเคารพ เอื้อเฟื้อ ฯ มี ๖ อย่าง ฯ หมายถึง ความเคารพ เอื้อเฟื้อในไตรสิกขา ฯ

สัตตะกะ คือหมวด ๗

๑. อริยทรัพย์ คือทรัพย์เช่นไร ? เมื่อเทียบกับทรัพย์สินมีเงินทอง เป็นต้น ดีกว่ากันอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือ คุณงามความดีอย่างประเสริฐที่เกิดขึ้นในสันดาน มี ศรัทธา ศีล เป็นต้น ฯ ดีกว่ากัน เพราะเป็นคุณธรรมเครื่องบำรุงจิตให้อบอุ่น ไม่ต้องกังวล เดือดร้อน ใครจะแย่งชิงไปไม่ได้ ใช้เท่าใดก็ไม่ต้องกลัวหมดสิ้น ทั้งสามารถติดตามไปได้ถึงชาติหน้า เป็นที่พึ่งในสัมปรายภพได้ด้วย ฯ

๒. อปริหานิยธรรม คืออะไร ? ข้อที่ ๔ ความว่าอย่างไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือ ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว ฯ ข้อที่ ๔ ความว่า ภิกษุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน ฯ

๓. สาราณียธรรม แปลว่าอะไร ? ธรรมข้อนี้ย่อมอำนวยผลแก่ผู้ปฏิบัติอย่างไร ? (๒๕๔๗)

ตอบ : ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ฯ ทำผู้ปฏิบัติตามให้เป็นที่รัก เป็นที่เคารพของผู้อื่น เป็นไปเพื่อความ สงเคราะห์กันและกัน เป็นไปเพื่อความไม่วิวาทกันและกัน เป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียงกัน เป็นไปเพื่อ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ฯ

อัฐกะ คือหมวด ๘

๑. สัมมาวายามะ เพียรชอบ คือเพียรอย่างไร? (๒๕๕๕)

ตอบ : เพียรในที่ ๔ สถาน (สัมมปปธาน ๔) คือ

- ๑.เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น
- ๒.เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
- ๓.เพียรให้กุศลเกิดขึ้น
- ๔.เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้ว ฯ

๒. โลกธรรม ๘ มีอะไรบ้าง? (๒๕๕๕)

ตอบ : คือ ๑.มิลก ๒.ไม่มีมิลก ๓.มียศ ๔.ไม่มียศ ๕.นิินทา ๖.สรรเสริญ ๗.สุข ๘.ทุกข์ ฯ

๓. มรรคมืองค์แปดจัดเข้าในสิกขา ๓ ได้หรือไม่ ? ถ้าได้จงจัดมาดู (๒๕๕๐)

ตอบ : ได้ ฯ จัดดังนี้

- สัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะ จัดเข้าในปัญญาสิกขา
- สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ จัดเข้าในศีลสิกขา
- สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ จัดเข้าในจิตตสิกขา ฯ

๔. ในมรรคมืองค์ ๘ คำว่า “เพียรชอบ” คือเพียรอย่างไร ? (๒๕๕๘)

ตอบ : คือ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้นในสันดาน
เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
เพียรให้กุศลเกิดขึ้นในสันดาน
เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม ฯ

๖. โลกธรรม คืออะไร ? เมื่อเกิดขึ้นแล้วควรพิจารณาอย่างไร ? (๒๕๕๓)

ตอบ : คือ ธรรมที่ครอบงำสัตว์โลกอยู่ และสัตว์โลกย่อมเป็นไปตามธรรมนั้น ฯ ในโลกธรรม ๘ ประการนี้ อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น ควรพิจารณาว่า สิ่งนี้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา ก็แต่ว่ามันไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความ แปรปรวนเป็นธรรมดา ควรรู้ตามที่เป็นจริง อย่าให้มันครอบงำจิตได้ คืออย่ายินดีในส่วนที่ปรารถนา อย่า ยินร้ายในส่วนเป็นจริง อย่าให้มันครอบงำจิตได้ คืออย่ายินดีในส่วนที่ปรารถนา อย่ายินร้ายในส่วนที่ไม่ ปรารถนา ฯ

นวกะ คือหมวด ๕

๑. มละ คืออะไร ? เป็นศิษย์ได้ดีแล้วทำมันตึงกับอาจารย์ จัดเข้าในมละอย่างไร และควรชำระมละอย่างนั้นด้วย ธรรมอะไร ? (๒๕๕๒) (๒๕๕๐)

ตอบ : มละคือมลทิน ฯ จัดเข้าใน มักจะ ลบหลู่คุณท่าน และควรชำระด้วยกตัญญูทเวทิตา ความรู้คุณท่านแล้ว
ตอบแทน ฯ

ทศกะ คือหมวด ๑๐

๑. บรรพชิตผู้พิจารณาเนื่อง ๆ ว่า วันคืนล่วงไป ฯ บัดนี้เราทำไรอยู่ จะได้รับประโยชน์อะไร ? (๒๕๕๖)

ตอบ : จะได้รับประโยชน์คือเป็นผู้ไม่ประมาท มีความเพียร งดเว้นสิ่งที่เป็น ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์

คิหิปฏิบัติ จตุกกะ คือหมวด ๔

๑. มิตรแท้ มีกี่จำพวก ? อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : มี ๔ จำพวก ฯ คือ

๑.มิตรมีอุปการะ ๒.มิตรร่วมทุกข์ร่วมสุข ๓.มิตรแนะประโยชน์ ๔.มิตรมีความรักใคร่

๒. คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำใจของผู้อื่นไว้ได้ มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : มี ๑.ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน

๒.ปิยวาจา เกรงใจวาจาที่อ่อนหวาน

๓.อิตถจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

๔.สมานัตตา ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว

๓. ตระกูลอันมั่งคั่งจะตั้งนานไม่ได้ เพราะเหตุอะไร? (๒๕๕๕)

ตอบ : เพราะเหตุ ๔ อย่าง คือ

๑.ไม่แสวงหาพัสดุที่หายแล้ว

๒.ไม่บูรณะพัสดุที่คร่ำคร่า

๓.ไม่รู้จักประมาณในการบริโภคนสมบัติ

๔.ตั้งสตรีหรือบุรุษทุศีลให้เป็นแม่เรือนพ่อเรือน ฯ

๔. การอยู่ครองเรือนนั้น ควรมีธรรมอะไร? อะไรบ้าง? (๒๕๕๕)

ตอบ : ควร มีธรรมาวัตรธรรม ๔ ฯ คือ

๑.สัจจะ ความสัตย์ซื่อต่อกัน

๒.ทมะ การรู้จักข่มจิตของตน

๓.ขันติ ความอดทน

๔.จาคะ การสละให้ปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ปัน ฯ

๕. ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำใจของผู้อื่นไว้ได้เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)

ตอบ : เรียกว่า สังคหวัตถุ ฯ มี

๑. ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน

๒. ปิยวาจา เกรงใจวาจาที่อ่อนหวาน

๓. อิตถจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

๔. สมานัตตตา ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว ฯ

๖. จงจับคู่ข้อทางซ้ายมือกับข้อทางขวามือให้ถูกต้อง (๒๕๕๓)

ก. จะทำดีทำชั่ว ก็ต้องคล้อยตาม

๑. มิตรดีแต่พูด

ข. ป้องกันเพื่อนผู้ประมาทแล้ว

๒. มิตรหัวประจบ

ค. สงเคราะห์ด้วยสิ่งหาประโยชน์มิได้

๓. มิตรมีความรักใคร่

ง. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว

๔. มิตรมีอุปการะ

จ. ทุกข์ ๆ ด้วย สุข ๆ ด้วย

๕. มิตรแนะประโยชน์

ตอบ : ข้อ ก. คู่กับ ข้อ ๒.

ข้อ ข. คู่กับ ข้อ ๔

ข้อ ค. คู่กับ ข้อ ๑

ข้อ ง. คู่กับ ข้อ ๕

ข้อ จ. คู่กับ ข้อ ๓.

๗. ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันเรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๒)

ตอบ : เรียกว่า ทิฐฐัมมิกัตถประโยชน์ ฯ มีดังนี้

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ในการประกอบกิจเครื่องเลี้ยงชีวิตที่ดี ในการศึกษาเล่าเรียนที่ดี ในการทำธุระหน้าที่ของตนที่ดี

๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรักษาทรัพย์ที่แสวงหามาได้ด้วยความหมั่น ไม่ให้เป็นอันตรายก็ดี รักษาการงานของตน ไม่ให้เสื่อมเสียไปก็ดี

๓. กัลยาณมิตตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่ว

๔. สมชีวิตา ความเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ไม่ให้ ผิดเคืองนัก ไม่ให้ฟุ่มเฟือยนัก ฯ

๘. ข้อว่า “แม้ชีวิตก็อาจสละแทนได้” ดังนี้ เป็นลักษณะของมิตรแท้ ประเภทใด ? (๒๕๕๑)

ตอบ : มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ ฯ

๙. คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่นไว้ได้ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๑)

ตอบ : คือ สังคหัตถ์ ๔ ฯ มี

๑. ทาน ให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน

๒. ปิยวาจา เจรจาวาจาที่อ่อนหวาน

๓. อัตถจริยา ประพฤติสิ่งที่ประโยชน์แก่ผู้อื่น

๔. สมานัตตตา ความเป็นคนมีตนเสมอไม่ถือตัว ฯ

๑๐. คิหิปฏิบัติ คืออะไร ? หมวดธรรมต่อไปนี้ คือ ๑. อิทธิบาท ๔ ๒. สังคหัตถ์ ๔ ๓. อริยฐานธรรม ๔ ๔.

ทิฐฐัมมิกัตถประโยชน์ ๕. ปาริสุทธิศีล ๔ หมวดไหนมีในคิหิปฏิบัติ ? (๒๕๔๘)

ตอบ : คือ หลักปฏิบัติของคฤหัสถ์ ฯ ข้อ ๒. และข้อ ๔. มีในคิหิปฏิบัติ ฯ

๑๑. นาย ก เป็นผู้ฉลาดในการเล่นพนันฟุตบอล เขาหวังให้นาย ข ผู้เป็นเพื่อน มีเงินทองไว้ก่อร่างสร้างตัว จึงชักชวน

นาย ข ให้เล่นด้วย นาย ก จัดเข้าในประเภทมิตรแนะประโยชน์ได้หรือไม่ ? เพราะเหตุไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ไม่ได้ ฯ เพราะ นาย ก กำลังชักชวนในทางฉิบหาย ผิดลักษณะมิตรแนะประโยชน์ ฯ

๑๒. บุคคลจะได้รับประโยชน์ปัจจุบัน จะต้องปฏิบัติตามหลักธรรมอะไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : ต้องปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ ๔ ประการ คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ในการประกอบกิจการงานในการศึกษาเล่าเรียน ในการทำ
ธุระหน้าที่ของตน
๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา ทั้งทรัพย์และการงาน ไม่ให้เสื่อมไป
๓. กัลยาณมิตตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่ว
๔. สมชีวิตา ความเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ ฯ

๑๓. มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาความสุข พระพุทธศาสนาแสดงความสุขของผู้ครองเรือนไว้อย่างไร ? (๒๕๔๘)

ตอบ : แสดงไว้ ๔ อย่าง คือ

๑. สุขเกิดแต่ความมีทรัพย์
๒. สุขเกิดแต่การจ่ายทรัพย์บริ โภค
๓. สุขเกิดแต่ความไม่ต้องเป็นหนี้
๔. สุขเกิดแต่ประกอบกิจการงานที่ปราศจากโทษ ฯ

กิริยปฏิบัติ ปัญจกะ คือหมวด ๕

๑. สິลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิยต์ คือสິลอะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง ? (๒๕๕๖)

ตอบ : คือ สິล ๕ ฯ ได้แก่

๑. เว้นจากทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป
๒. เว้นจากถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย
๓. เว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม
๔. เว้นจากพูดเท็จ
๕. เว้นจากดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

๒. อุบาสกอุบาสิกา ได้แก่บุคคลเช่นไร ? การค้าขายที่ห้ามอุบาสกอุบาสิกาประกอบ คืออะไรบ้าง ? (๒๕๕๔)

ตอบ : ได้แก่ คฤหัสถ์ผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ฯ คือ

๑. ค้าขายเครื่องประหาร
๒. ค้าขายมนุษย์
๓. ค้าขายสัตว์เป็นสำหรับฆ่าเพื่อเป็นอาหาร
๔. ค้าขายน้ำเมา
๕. ค้าขายยาพิษ ฯ

๓. สິลที่คฤหัสถ์ควรรักษาเป็นนิยต์ มีอะไรบ้าง ? (๒๕๕๓)

ตอบ : มี ๑. เว้นจากการฆ่าสัตว์

๒. เว้นจากการลักทรัพย์
๓. เว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม

๔. เว้นจากการพูดปิด

๕. เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ฯ

๔. มิจฉาวณิชา คืออะไร ? การค้าขายเด็ก การค้าขายยาเสพติด การค้าขายเบ็ดตกปลา จัดเป็นมิจฉาวณิชาข้อใด? (๒๕๕๒)

ตอบ : มิจฉาวณิชา คือการค้าขายไม่ชอบธรรม ฯ

การค้าขายเด็ก จัดเข้าในค้าขายมนุษย์

การค้าขายยาเสพติด จัดเข้าในค้าขายน้ำเมา

๕. การค้าขายสุรา เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในทางพระพุทธศาสนา มีความเห็นไว้อย่างไร ? (๒๕๕๑)

ตอบ : ทางพระพุทธศาสนา จัดเป็นมิจฉาวณิชา การค้าขายไม่ชอบธรรมเป็นข้อห้าม อุบาสกไม่ควรประกอบ ฯ

๖. เมื่อแสวงหาโลกทรัพย์ได้โดยทางที่ชอบแล้ว ควรทำอะไรบ้างเพื่อให้เกิดประโยชน์ในโลกทรัพย์ที่ได้มานั้น ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ควรทำ ๑. เลี้ยงตัว มารดา บิดา บุตร ภรรยา บ่าวไพร่ ให้เป็นสุข

๒. เลี้ยงเพื่อนฝูงให้เป็นสุข

๓. บำบัดอันตรายที่เกิดแต่เหตุต่าง ๆ

๔. ทำพลี ๕ อย่าง คือ

๔.๑ ญาติพลี สงเคราะห์ญาติ

๔.๒ อดิธิพลี คือนับรับแขก

๔.๓ ปุพฺพเปตพลี ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย

๔.๔ ราชพลี ถวายเป็นหลวง มีภานีอากรเป็นต้น

๔.๕ เทวตาสพลี ทำบุญอุทิศให้เทวดา

๕. บริจาคทานในสมณพราหมณ์ผู้ประพฤติดชอบ ฯ

๗. การค้าขายสัตว์เพื่อเอาไปฆ่าเป็นอาหาร เป็นการผิดศีลข้อปาณาติบาตหรือไม่ ? เพราะเหตุไร ? อุบาสกควรปฏิบัติอย่างไรในเรื่องนี้ ? (๒๕๕๐)

ตอบ : ไม่ผิด ฯ เพราะไม่ได้เป็นผู้ฆ่าหรือสั่งให้ฆ่า ฯ อุบาสกควรเว้นการค้าขายชนิดนี้เสีย ฯ

คิหิปฏิบัติ จักกะ คือหมวด ๖

๑. จงบอกโทษของการดื่มสุรามาก ๓ ข้อ (๒๕๕๓)

ตอบ : มีโทษดังนี้ (ให้ตอบเพียง ๓ ข้อ)

๑. เสียทรัพย์ ๒. ก่อการทะเลาะวิวาท ๓. เกิดโรค ๔. ต้องดิเสียน ๕. ไม่รู้จักอาย ๖. ทอนกำลังปัญญา ฯ

๒. อบายมุข คืออะไร ? คบคนชั่วเป็นมิตรมีโทษอย่างไร ? (๒๕๕๒)

ตอบ : คือ ทางแห่งความเสื่อม ฯ มีโทษอย่างนี้ คือ

๑. นำให้เป็นนักร้องการพนัน

๒. นำให้เป็นนักร้องเจ้าชู้

๓. นำให้เป็นนักร้องเหล้า

๔. นำให้เป็นคนหลงเขาด้วยของปลอม

๕. นำให้เป็นคนหลงเขาซึ่งหน้า

๖. นำให้เป็นคนหัวไม้ ๆ

๓. ทิศ ๖ ในคหิปฏิบัติ มีอะไรบ้าง ? แต่ละทิศหมายถึงใคร ? (๒๕๕๐)

ตอบ : มี ดังนี้

๑. ทิศเบื้องหน้า หมายถึงมารดาบิดา

๒. ทิศเบื้องขวา หมายถึงอาจารย์

๓. ทิศเบื้องหลัง หมายถึงบุตรภรรยา

๔. ทิศเบื้องซ้าย หมายถึงมิตร

๕. ทิศเบื้องต่ำ หมายถึงบ่าว

๖. ทิศเบื้องบน หมายถึงสมณพราหมณ์ ๆ

๔. คฤหัสถ์และบรรพชิต มีหน้าที่จะพึงปฏิบัติแก่กันและกันอย่างไรบ้าง ? (๒๕๔๓)

ตอบ : คฤหัสถ์ควรบำรุงบรรพชิตด้วยการทำ การพูด การคิดประกอบด้วยเมตตา ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู คือมิได้ห้ามเข้าบ้านเรือน ด้วยให้อาณิสถาน ส่วนบรรพชิตควรอนุเคราะห์ต่อคฤหัสถ์ด้วยห้ามไม่ให้กระทำความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ทำสิ่งที่เคยฟังมาแล้วให้แจ่ม บอกทางสวรรค์ให้

โครงสร้างการเขียนวิชาพระพุทธธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี

๒.ย่อหน้า ประมาณ ๑ นิ้ว	(กระทู้ตั้ง : พุทธศาสนสุภาษิตภาษาบาลี) ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐ (คำแปลกระทู้ : ภาษาไทย) ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐ (ไม่ต้องอ้างที่มา)	๑.กระทู้ที่ โจทย์ให้มา
๔.ส่วน บทนำ	๓.ทั้ง ๒ วรรคนี้ควรกะให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษพอดี	
	บัดนี้ จักได้บรรยายขยายความตามธรรมภาษิตที่ได้ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้น เพื่อเป็น แนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติของสาธุชนผู้ใคร่ในธรรมสืบไป	
	อธิบายความว่า.....	
	๕.เอาใจความสำคัญของพุทธศาสนสุภาษิตกระทู้ตั้งมาอธิบาย (ประมาณ ๘ บรรทัดขึ้นไป)	
	นี้สมด้วยธรรมภาษิตที่มาใน...(บอกที่มาของสุภาษิตที่ท่องมา)... ว่า	
๖.เขียนกระทู้รับ ที่ท่องมา	(กระทู้รับ : พุทธศาสนสุภาษิตภาษาบาลี) ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐ (คำแปลกระทู้ : ภาษาไทย) ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐	
	อธิบายความว่า.....	
	๗.พยายามอธิบายเชื่อมโยงให้เข้ากับกระทู้ตั้งที่ข้อสอบให้มา (ประมาณ ๘ บรรทัดขึ้นไป)	
	สรุปความว่า.....	
	๘. การเขียนสรุปความควรเขียน ๕ บรรทัดขึ้นไป	
	สมด้วยธรรมภาษิตที่ได้ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้นว่า	
	(กระทู้ตั้ง : พุทธศาสนสุภาษิตภาษาบาลี) ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐ (คำแปลกระทู้ : ภาษาไทย) ๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐	
	ดังได้พรรณนามาด้วยประการฉะนี้	๕.คำลงท้าย (ไม่มีก็ได้)
	(เขียนเว้นบรรทัด)	